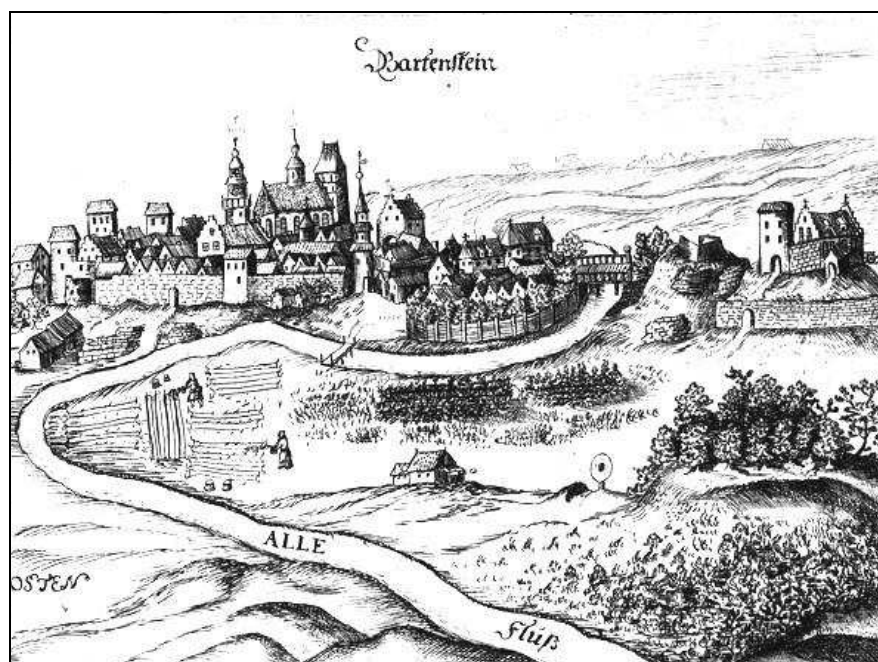

MAZURSKA PRACOWNIA ARCHEOLOGICZNA RUDKA
IZABELA MELLIN – WYCZÓŁKOWSKA
DARIUSZ WYCZÓŁKOWSKI

**SPRAWOZDANIE Z ARCHEOLOGICZNYCH BADAŃ
W BARTOSZYCACH**
przebadanie
do projektu rewitalizacji obszaru Starego Miasta Bartoszyce

MIEJSCE I DATA BADAŃ:

m. Bartoszyce, gm. loco, woj. warmińsko-mazurskie

Obszar starego miasta na działkach: 103; 121/1;118;116; 20; 22/3; 56; 58/2; 96; 112/4; 91/8; 101; 21; 52;106/3 obręb 4 Bartoszyce

termin badań – 10-23.11. 2015 r.

PRZEDMIOT BADAŃ:

Przedinwestycyjne badania archeologiczne obszaru starego miasta Bartoszyce dla celów projektowych planowanej inwestycji rewitalizacji tego obszaru.

Badaniami objęto obszar średniowiecznego zespołu urbanistycznego Starego Miasta Bartoszyce, wpisanego do rejestru zabytków nieruchomych, oraz obszaru nawarstwień kulturowych Starego Miasta Bartoszyce, wpisanego do rejestru zabytków archeologicznych, stare miasto Bartoszyce, st.I, AZP 14-64, st.4.

Program przeprowadzonych badań dostosowany został do zaleceń konserwatorskich zawartych w piśmie Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 19.07.2012 r. (sygn. IZNR.5183.286.2012.wm) oraz w piśmie z dnia 22.04.2015 r. (sygn. IZNR.5183.224.2015 wm).

Zakres prac obejmował rozpoznanie nawarstwień kulturowych występujących w obrębie ciągów pieszo-jezdných (ulic i chodników) oraz wstępne rozpoznanie nawarstwień kulturowych w obszarze nieistniejącej zabudowy miasta lokacyjnego skweru na Placu Konstytucji 3 Maja. Opracowanie wyników badań wykonane w oparciu o wyniki badań archeologicznych z wykorzystaniem dostępnych źródeł archiwalnych ma stanowić podstawę do dalszego projektowania i opracowania programu rewitalizacji obszaru starego miasta Bartoszyce. Należy również wziąć pod uwagę możliwość wykonania ewentualnego dodatkowego rozpoznania nawierzchni w rejonie Bramy Lidzbarskiej.

Badania archeologiczne, do w/w inwestycji, w formie nadzoru przeprowadzone zostały zgodnie z pozwoleniem WUOZ w Olsztynie, nr 799/2015 z dnia 03.11.2015 r.

na zlecenie: Gmina Miejska Bartoszyce, ul. Bohaterów Monte Cassino 1, 11-200 Bartoszyce.

Badania przeprowadzone były przez mgr Izabelę Mellin-Wyczółkowską, Mazurska Pracownia Archeologiczna RUDKA, 11-400 Kętrzyn, ul. Bałtycka 18

HISTORIA OSADNICTWA:

W 1240 roku, na wyżynnym cyplu, wznoszącym się na lewym brzegu Łyny, zostały założone pierwsze, umocnienia krzyżackie.

Pierwszy zamek zakonny został najprawdopodobniej zniszczony w czasie I powstania pruskiego (1242-1249). Zapewne była to strażnica pełniąca ważną rolę w ciągu zakonnych umocnień wzdłuż szlaku prowadzącego od nadmorskich nizin w głąb terytoriów pruskich. Na mocy podpisanej w Dzierzgoniu umowy, zakon wrócił na te tereny. Można przypuszczać, iż w tym okresie strażnica została odbudowana a przy strażnicy powstało osiedle. Jednak już kilkanaście lat później, w okresie II powstania pruskiego (1260 – 1274) tereny te ponownie opanowali Prusowie niszcząc strażnicę i powstałą osadę. Przypuszczalnie dopiero w 1274 roku, po zdobyciu Lidzbarka, Bartoszyce zostały włączone na powrót do ziem Państwa Zakonnego. W okresie po 1274 roku wzniesiony został, zapewne kamienno-ceglany, zamek. Stał się on siedzibą prokuratora podległego komturii w Bałdze. Przy zamku, na lewym brzegu Łyny rozwijała się osada, w miejscu której w 1326 zostało lokowane miasto Rosenthal. Lokacja nie była jednak w pełni udana.

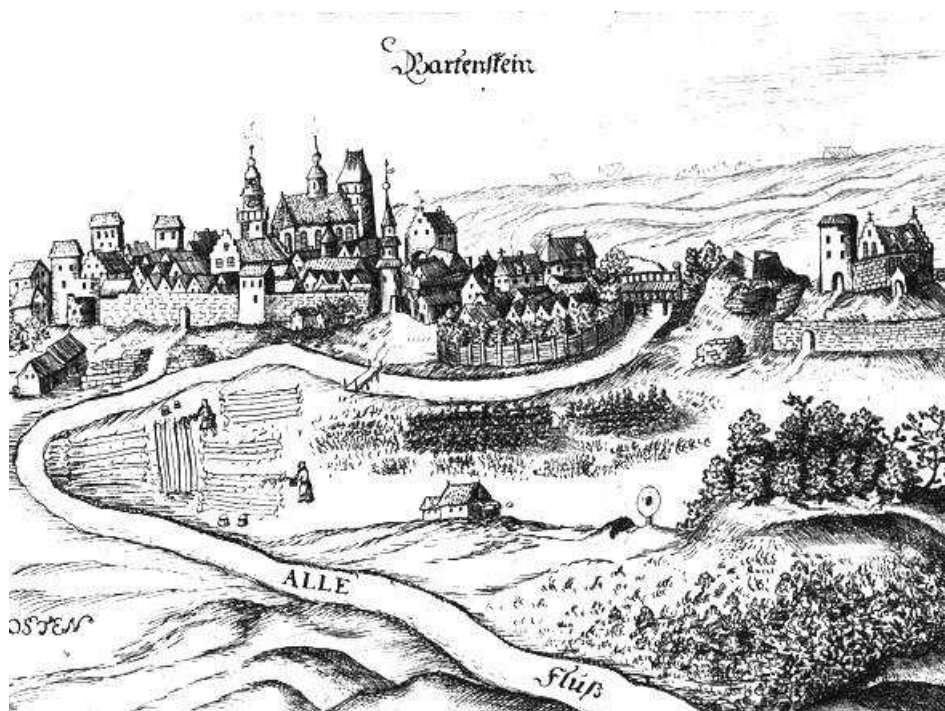
Świadectwem zmiany koncepcji jest ponowna lokacja miasta już w 1332 roku, tym razem na prawym brzegu rzeki, naprzeciwko zamku. Miasto to, w dokumencie lokacyjnym wydanym przez Wielkiego Mistrza Zakonu, Lutra z Brunszwiku, nazwano Bartenstein.

Rozplanowanie miasta

Plan średniowiecznego miasta, czytelny w układzie ulic i placów nie jest do końca rozpoznany. Dopiero z XVI- XVII wieku pochodzą pierwsze źródła ikonograficzne pokazujące miasto.

Najbardziej znanym jest rycina Hartknocha, zamieszczona w dziele *Alt und Neuens Preussen*, wydanym w Królewcu w 1684 roku¹.

Przedstawia ona panoramę Bartoszyce widzianą od strony północno-wschodniej. Miasto leży bezpośrednio nad rzeką. Otoczone jest murem obronnym z basztami. Na północny zachód od miasta mieści się przedmieście otoczone palisadą. Po drugiej stronie rzeki, na wzgórzu, znajduje się kompleks zabudowań zamku i wzgórze kościoła Św. Jana.

Bartoszyce, widok wg Krzysztofa Hartknocha, II połowa XVII wieku

Można zauważyć, że pojawiają się tu pewne, charakterystyczne elementy topografii ośrodka. Schematyczny widok zabudowań miejskich wyróżnia ratusz oraz kościół farny a także dość szczegółowo zarysowane mury miejskie. W ciągu miejskich obwarowań pokazane zostały bramy Lidzbarska i Królewiecka, oraz wieże obronne w ciągu murów. Widoczna jest również zabudowa Przedmieścia Królewieckiego łącznie z pokazaniem prowizorycznych zabezpieczeń od strony rzeki

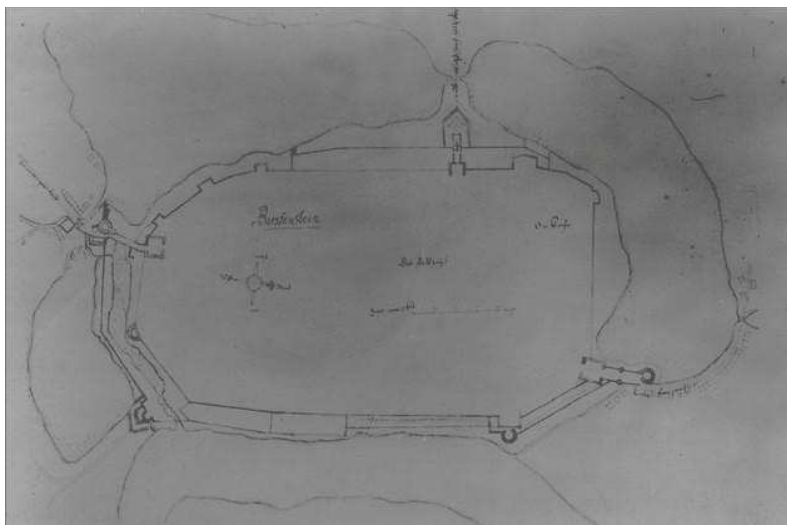
¹ Hartknoch, Christoph, *Alt- und Neues Preussen*, Frankfurt ; Leipzig, 1684 rycina znajduje się na stronie 383 w części 2

w postaci drewnianego parkanu oraz kościoła ze szpitalem Świętego Ducha, który egzystował w tym miejscu do XVIII wieku.²

Rozplanowanie miasta. Mury miejskie i bramy

Mury miejskie były wznoszone zapewne jeszcze w 1359 roku, z którego pochodzi wzmianka o pracach budowlanych. Rozbudowa murów miała miejsce w ciągu XV wieku. Mury zostały wzmocnione w 1411 roku, wzniesiono również bramy wjazdowe.

Więcej informacji na temat murów miejskich znaleźć można na rycinie z XVII wieku (1629-1675), reproduktowanej przez Kahla i umieszczonej w zbiorze fotografii dokumentalnej Provinzialdenkmalamtes w Królewcu (obecnie w ISPAN, nr inw. 55136).

Plan umocnień miejskich ze zbiorów Urzędu Konserwatora Zabytków w Królewcu.

Obecnie w IS PAN Warszawa (nr inw. 55136)

Plan wykonany został schematycznie, bez jakiejkolwiek skali i zapewne bez terenowych pomiarów. Świadczy o tym nieproporcjonalnie rozciągnięty kształt miasta na osi północny zachód - południowy wschód.

² Por. Benish J. G., "Versuch einer Geschichte der Stadt Bartenstein in Ostpreußen und des Kirchspiels" Königsberg 1836, s 161 i n.

Główną rolę w reprodukowanym szkicu pełnią umocnienia obronne miasta i z tego powodu wydaje się nam, że szkic ten jest inwentaryzacją lub próbą częściowej rekonstrukcji urządzeń obronnych miasta a więc zarówno murów miejskich jak i zarejestrowanych przeszkód terenowych w postaci stawów miejskich i młynówki.

Należy się spodziewać, iż w pierwotnej, średniowiecznej postaci, umocnienia te wyglądały podobnie w przypadku wszystkich trzech bram miejskich. Zarówno przed Bramą Lidzbarską jak i na przedbramiu bram Królewieckiej (Koenigsberger Tor) i Młyńskiej- Sątaczańskiej (Mühlen/ Leunenburger Tor) należałoby się spodziewać wydłużonej szyi bramnej łączące bramę miejską z pozostającym na zewnątrz miasta zredukowanym rondlem- okrągłą budowlą wzmacniającą obronność przedbramia. Dobitnie świadczą o tym wyniki badań archeologicznych przeprowadzonych na obszarze przed Bramą Lidzbarską w 1996 roku³.

W trakcie prac odsłonięty został półkolisty w narysie fundament muru wykonany z kamieni. Jest to najpewniej relikty umocnień widocznych na rycinie przed dwoma innymi bramami. Pierwotne umocnienia zewnętrzne bram miejskich składały się zapewne z barbakanów wznoszonych na wycinku koła i połączonych szyją bramną z bramą właściwą.

Kolejnym elementem umocnień, odkrytym w ostatnim okresie są prawdopodobne pozostałości umocnień przedbramia Bramy Królewieckiej. W trakcie prac wykopaliskowych prowadzonych przy ulicy Bema 11 w 2014 roku odsłonięto i zadokumentowano kamienno-ceglane mury budowli datowanych na okres późnego średniowiecza⁴.

Zaobserwowane mury ciągnęły się na odcinku wzdłuż ulicy Bema a także obecne były jako relikty zachowane w fundamentach stojącego obok budynku. Stopa fundamentowa znajdowała się na głębokości około 38,7 m n.p.m. czyli około 4,5 metra od obecnej powierzchni terenu. Kamienno-ceglany fundament został wzniesiony na rodzaju rusztu z drewnianych bali⁵. Fakt ten, oraz

³ Gula J., Badania archeologiczne prowadzone w latach 1991-97 w Srokowie, Miłakowie i Bartoszycach i ich wpływ na procesy rewaloryzacji, w: Badania archeologiczne starych miast Warmii i Mazur a problemy ich rewaloryzacji, red. Wysocki J., Michalski J., Nidzica 1998, s. 78 W archiwum WUOZ w Olsztynie brak dokumentacji i sprawozdania z badań

⁴ Mackiewicz A., Żabiński C., Sprawozdanie z badań archeologicznych przeprowadzonych na działce 95/61 (st. 1 wykop 12) przy Bema 11 w Bartoszycach. Prace prowadzono w dniach od 23 do 29 października 2014 roku, Olsztyn listopad 2014, Archiwum WUOZ w Olsztynie

⁵ Ibidem s. 33

zastosowanie w przylegającym fundamencie łuków odciążających, może wskazywać, że mury wznoszone były na niestabilnym gruncie. Jak wynika z omówionego powyżej planu umocnień miejskich z XVII wieku, na terenie przed bramą Królewiecką wznosiły się urządzenia obronne przedbramia w postaci murów tzw. szyi bramnej, czyli murów osłaniających dojście do bramy, oraz bastionu, bądź baszty, założonej na planie wycinka koła.

A

B

Umocnienia w rejonie Bramy Królewieckiej w Bartoszycach⁶ -A
oraz widok bramy na rycinie Hartknocha.- B

Można przypuszczać, że w pobliżu znajdowała się Młynówka przepuszczająca wody z dolnego stawu młyńskiego do Łyny a w bezpośredniej bliskości znajdował się również północny brzeg stawu młyńskiego dolnego. Z tego powodu, możemy domniemywać, iż głębokie fundamentowanie wraz z zastosowaniem różnorodnych systemów odciążających i wzmacniających podłoże zostało zastosowane ze względu na niestabilność podłoża w umacnianym rejonie.

Brama została również pokazana na rycinie Hartknocha. Ozdobny hełm na zwieńczeniu jest najbardziej widocznym efektem późniejszej, być może XVI-, czy XVII-wiecznej przebudowy. W jej trakcie usunięto również część urządzeń przedbramia.

⁶ Według planu umocnień miejskich ze zbiorów Urzędu Konserwatora Zabytków w Królewcu. Obecnie w IS PAN Warszawa (nr inw. 55136)

Okres XIX wieku to postępująca rozbiórka średniowiecznych umocnień miasta. W tym czasie zostają również osuszone a następnie zasypane stawy młyńskie. W 1873 roku rozebrano bramę Młyńską a w 1882 Królewiecką⁷. W XIX wiecznym mieście stały się one zawadą przy planowaniu osi drożnych rozwijającego się, nowoczesnego miasta. Pozostawiono jedynie reprezentacyjną Bramę Lidzbarską⁸.

Rozplanowanie miasta. Struktura wewnętrzna.

Założone w 1332 roku miasto Bartenstein powstało na rozległym terenie położonym na prawym brzegu Łyny. Jak wynika z analizy ukształtowania powierzchni zostało ono rozmierzone na wzniesieniu otoczonym obniżeniami terenu od strony wschodniej, zachodniej i południowej.

Niewielkie obniżenia terenu w bezpośrednim sąsiedztwie miasta warunkowały jego kształt i narzuciły system jego rozmierzenia w trakcie lokacji. W okresie późniejszym zostały zaadaptowane jako zbiorniki umożliwiające funkcjonowanie młynów⁹. Należy zwrócić uwagę na podobieństwo położenia lokowanych w 1398 roku Gierdaw (Geraduen ob., Żeleznodorożnyj) otoczonych stawami młyńskimi.

Samo rozmierzenie ulic nie odbyło się bez problemów jak świadczy analiza dostępnych planów miasta. Przy analizie oparliśmy się na planie przedwojennym. Jak wspomnieliśmy najstarszy plan jest jedynie schematycznym przedstawieniem miejskich

Główną osią miasta wydaje się być bieg obecnych ulic Bema i Kętrzyńskiej pomiędzy średniowiecznymi bramami Królewiecką i Młyńską (Sątoczańską). Wyznaczają one również północno wschodnią pierzeję rynku. Sam rynek powstał na podzielonej działce ograniczonej od południowego zachodu ciągiem obecnych ulic Rynkowej i Szewców.

Najwcześniejszym, dostępnym obecnie planem miasta, jest odręczny rysunek Rechefeld, przechowywany pierwotnie w Königlichen Staats- Archiv w Królewcu. W okresie przedwojennym wykonane przez niego, rękopiśmienne plany miast pruskich zostały zreprodukowane. Obecnie

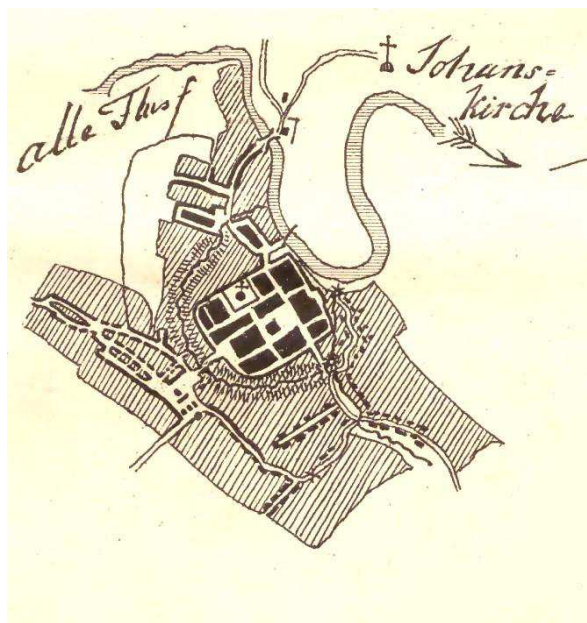
⁷ Hryciuk, Petraszko, op.cit, s. 74

⁸ Wytłumaczenie, iż została ona pozostawiona z uwagi na więzienie istniejące w pomieszczeniach nadbramnych, nie jest wyczerpujące (Ibidem s. 74). Należy zauważyć, że na rynku, pozbawionym od 1815 roku budynku ratusza a od 1850 roku pozostającym otwartą przestrzenią, budynek Bramy wprowadza akcent porządkujący przestrzeń i jest zarazem jednym obiektem historycznym świadczącym o statusie miasta.

⁹ Chlost I., Antropogeniczne zmiany stosunków wodnych w rejonie Bartoszyce w czasach historycznych, Słupskie Prace Geograficzne Nr 2, Słupsk, 2005, s.147 i n.

negatywy przechowywane są w Instytucie Sztuki PAN w Warszawie. Powstanie całej kolekcji 160 rysunków datuje się na lata między 1807 a 1818¹⁰.

Schematyczny, prawdopodobnie barwny plan pokazuje miasto w okresie przed jego przebudową¹¹. Plan ten przerysował z oryginału Hugo Bonk i zamieścił w swoim opracowaniu wydanym w 1895 roku w Królewcu¹².

Plan Bartoszczy w przerysie Hugo Bonka

Na przedstawionych powyżej planach zwraca naszą uwagę zabudowa Rynku oraz brak ulic dzielących bloki zabudowy na południe od Rynku.

10

Bonk H., Die Städte und Burgen in Altpreußen (Ordensgründungen) in ihrer Beziehung zur Bodengestaltung, Königsberg 1895, s. 142

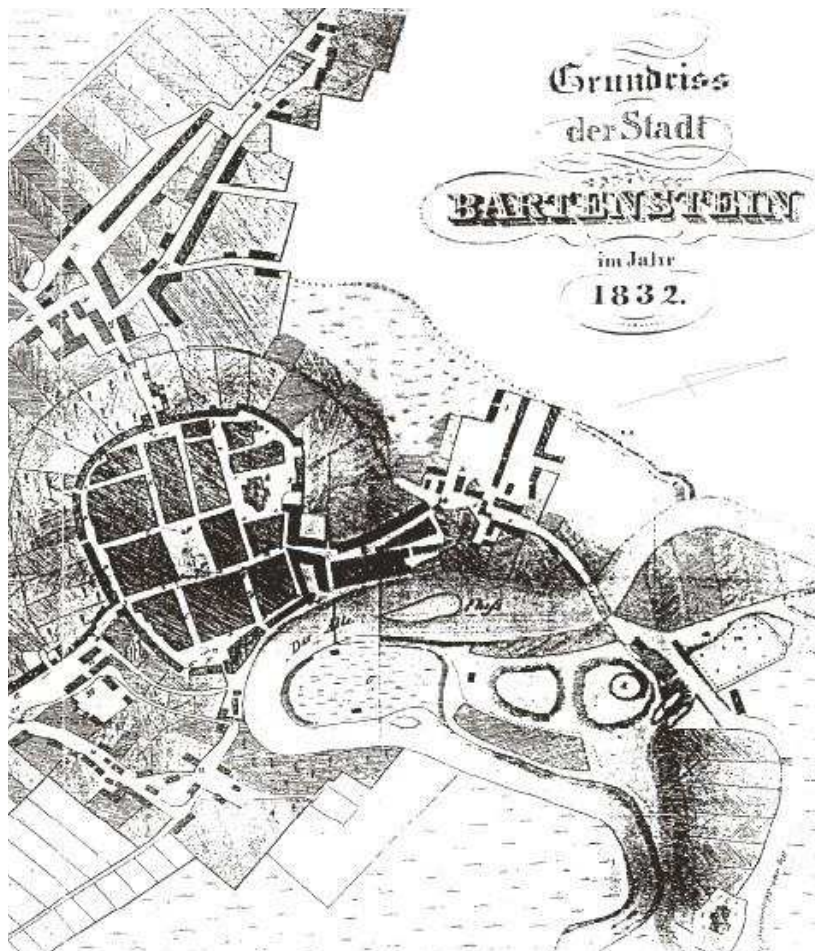
11

Skłonni jesteśmy datować plan Bartoszczy na okres przed 1815 rokiem. W tym roku został zniszczony i rozebrany ratusz widoczny na rysunku.

12

Ibidem, ryc. na planszy II

Znacznie bardziej dokładny jest plan zamieszczony w cytowanym dziele Benischa z 1836 roku.

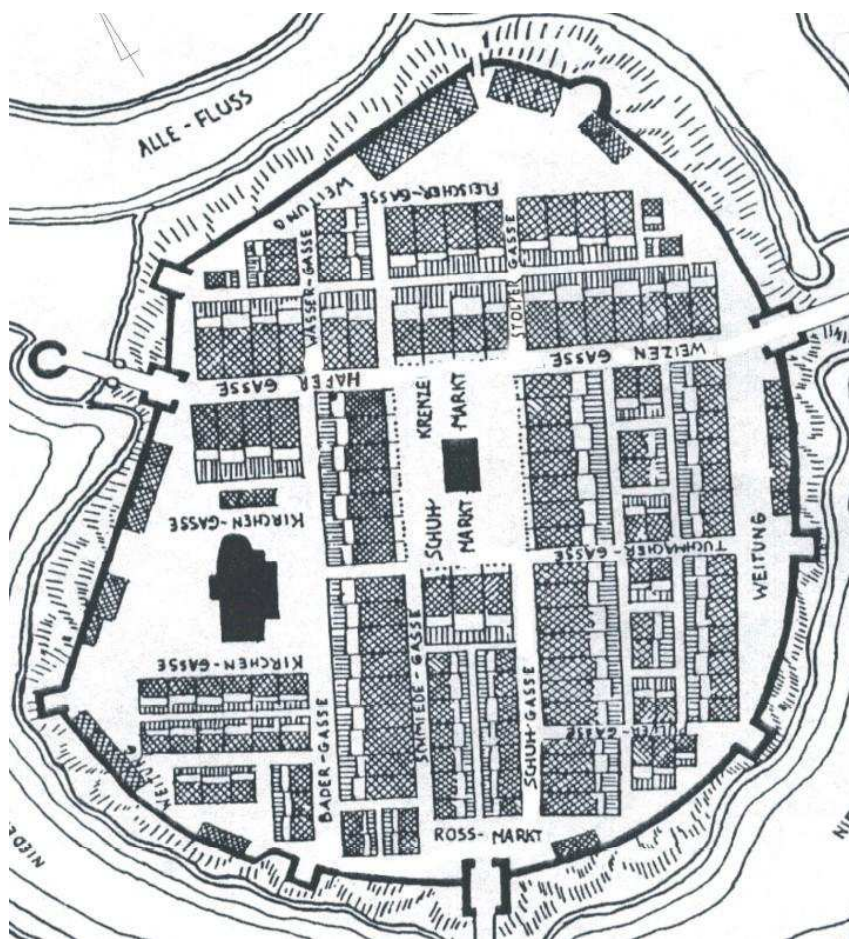

Plan ten pokazuje stan miasta sprzed pożaru w 1850 roku. Jak wiadomo ze źródeł, spaleni uległa wtedy znaczna część miejskiej zabudowy, w szczególności zaś kwartały ulic w pobliżu bramy Lidzbarskiej. W wyniku pożaru została zniszczona zabudowa kwartału w centralnej części miasta, pomiędzy Rynkiem znajdującym się przy bramie Lidzbarskiej tzw Rynkiem Końskim – niem. Rossmarkt, niewielkim placem w pobliżu bramy miejskiej służącym do handlu żywymi zwierzętami. Całość zabudowy, w wyniku odbudowy została rozebrana. Od tego czasu rynek w Bartoszycach zyskał kształt wydłużonego prostokąta ciągnącego się w centrum miasta lokacyjnego od Bramy Lidzbarskiej aż do pierwotnej, północno wschodniej pierzei.

Powracając do planu należy zwrócić uwagę, że na dużym Rynku nie ma już rozebranego w 1815

roku Ratusza miejskiego. W pobliżu Bramy Lidzbarskiej znajduje się jednakże ulica na wysokości obecnej ulicy Szewców.

W 1932 roku, w związku z obchodami sześćsetlecia lokacji miasta powstało kolejne opracowanie historyczne¹³. Jego autor, pracownik królewieckiego archiwum państwowego, Max Hein, zamieścił w publikacji plan miasta rekonstruując także jego wewnętrzne podziały.

Plan Bartoszyce według Maxa Heina (1932)

W swojej pracy Hein oparł się zarówno o wcześniejsze opracowania, w szczególności Benischa z 1835 roku a także o dostępne w archiwum dokumenty. Wydaje się, że nie ustrzegł się jednak

¹³ Hein M., Geschichte der Stadt Bartenstein 1332–1932, Bartenstein 1932

pomyłek w szczególności w rozplanowaniu wschodniej części miasta. Rekonstruowanie w tym miejscu licznych działek o powierzchni stanowiącej połowę, lub nawet mniejszą część działki przyrynkowej wydaje się być zabiegiem nietrafionym¹⁴.

W literaturze podano za dokumentem lokacji miasta, że rozmiary działek miejskich w Bartoszycach wynosiły cztery pręty szerokości i siedem prętów długości dla działek przy rynku, natomiast dla pozostałych działek długość wyniosła osiem prętów. Najprawdopodobniej zastosowano tutaj pręt chełmiński o długości 4,325 m, stąd należałoby wyliczyć, iż działki te mierzyły odpowiednio 17,2 X 30,2 m oraz 17,2 X 34,5 m¹⁵. Ich powierzchnię należałoby obliczyć na 522 i 597 m². Oczywiście przyjmujemy możliwość istnienia działek stanowiących połowę lub inną część działki pierwotnej co nie było rzadkością w miastach średniowiecznych i nowożytnych, jednakże należałoby się zastanowić nad możliwością swobodnego użytkowania działki o powierzchni poniżej 200m².

W kwartałach na wschód od Rynku Hein rekonstruował liczne uliczki zaułkowe, nieposiadające nazwy zaś pobliżu bramy Lidzbarskiej wyrysował w miejscu dzisiejszej ulicy Szewców ulicę Prochową (Pulvergasse).

Istnienie tej ulicy w okresie średniowiecza było ostatnio kwestionowane w literaturze. Na podstawie wyników badań archeologicznych przeprowadzonych w 1994 roku, ich Autor wysunął przypuszczenie, że podział kwartału i wydzielenie ulicy nastąpiło dopiero w okresie nowożytnym, najprawdopodobniej w wyniku XVIII wiecznych zmian w urbanistyce miasta¹⁶. W trakcie prac stwierdził on obecność zabudowy w nawarstwieniach pod obecną ulicą Szewców. Odslonięte relikty budynków pozwoliły na stwierdzenie, iż w XV oraz w XVI wieku wzniesiono tu kilka budowli o konstrukcji drewnianej. Późniejsze przekształcenia i późniejsza zabudowa terenu nie pozwoliły na dokładną rekonstrukcję ich kształtu oraz przeznaczenia, należy się jednak spodziewać, iż było to zaplecze gospodarcze działek ciągnących się od ulicy wychodzącej z Rynku w kierunku Bramy Lidzbarskiej. Jednocześnie zauważył brak zabudowy XV wiecznej na części wykopu najbardziej oddalonej od rynku. Świadczyłoby to o tym, iż działki te zostały zajęte dopiero w

¹⁴ O pomyłce tej zdają się świadczyć między innymi wyniki badań prowadzonych w 2011 roku przy ulicy Rzeźników-zob. s. 30 i n. Zastrzeżenia budzi również rozmieszczenie działek w północno-wschodnim narożniku miasta.

¹⁵ A. Berdecka, Lokacje i zagospodarowanie miast królewskich w Małopolsce za Kazimierza Wielkiego (1333-1370), Studia i materiały z historii kultury materialnej, T. LV, Instytut Historii Kultury Materialnej PAN, Wrocław 1982, s. 65

¹⁶ Gula J., op.cit s. 73 Wykop objął działki przy Szewców 5, 6, 7, 8. W archiwum WUOZ w Olsztynie brak sprawozdań i dokumentacji z badań.

okresie późniejszym. Nawarstwienia calcowe zostały odsłonięte tutaj na poziomie od około 41,00 do 41, 60 i opadały w kierunku północno zachodnim czyli w stronę Rynku¹⁷ i znajdowały się około 3,0 do 3,2 m od obecnej powierzchni gruntu.

W 2011 roku przeprowadzono po tej stronie Rynku kolejne badania wykopaliskowe. Prace badawcze związane były z planowaną budową obiektu mieszkalno-usługowego przy ulicy Rzeźników na działkach 115/6 i 115/7¹⁸. W ich trakcie odsłonięto nawarstwienia archeologiczne związane z kolejnymi obiektami funkcjonującymi w tym miejscu od okresu średniowiecza aż do okresu międzywojennego.

W trakcie opracowania informacji uzyskanych podczas przeprowadzonych badań archeologicznych, potwierdzono peryferyjne usytuowanie terenu w okresie do II połowy XIX wieku. W okresie od lokacji miasta do wielkiego pożaru w 1850 roku nie istniała, jak się wydaje, obecna ulica Rzeźników. Pierwotnie był to jedynie zaułek na styku dwu bloków działek rozmierzanych od rynku (ob. Plac Konstytucji 3- go maja) oraz prawdopodobnie działek rozmierzonych od odchodzących od Rynku ulic znajdujących się w ciągu obecnych ulic Kętrzyńskiej i Kowali. Biorąc pod uwagę liczne analogie z miast średniowiecznych mógł się tu znajdować kanał ściekowy odprowadzający nieczystości, oraz uliczka biegnąca wzdłuż granic działek i umożliwiająca dowóz towarów i wywóz nieczystości.

Budynek mieszkalny, oraz ważniejsze budynki gospodarcze, także związane z produkcją rzemieślniczą, wzniesione zostały zapewne wzdłuż obecnych ulic Kopernika, Kowali i Kętrzyńskiej. Dopiero w XIX wieku, po kolejnym rozmierzeniu działek i wyznaczeniu ulicy w miejscu dawnego zaułka, przy nowej ulicy, obecnej Rzeźników, wzniesiono budynek murowany na fundamentach z kamieni spajanych gliną. W okresie późniejszym do budynku doprowadzono kanalizację oraz wzmocniono w kilku miejsca fundament wylewką betonową. Wykonane podpiwniczenie i piwnica a także doły kloaczne, uszkodziły w znacznym stopniu nawarstwienia wcześniejsze, średniowieczne i nowożytnie.

Calec, odsłonięty został w wykonanym sondażu na poziomie około 41, 60 m n.p.m. czyli około 3,60 m poniżej obecnej powierzchni terenu.

¹⁷ Ibidem, s.72

¹⁸ Wyczółkowski D., Sprawozdanie z archeologicznych badań przedinwestycyjnych przeprowadzonych na ulicy Rzeźników w Bartoszczach, Warszawa 2011, Archiwum WUOZ w Olsztynie

Na podobnie zachowane relikty natrafiono w trakcie badań prowadzonych na zapleczu działek przyrynkowych usytuowanych po północno-wschodniej stronie Rynku. Wykopiska przeprowadzono w związku z rozbudową hotelu Bartis¹⁹. Prace na działkach 24/40 i 24/42 objęły znaczną część zaplecza przyrynkowych działek zajętych obecnie przez działki nr 24/25, 24/26, 24/27. Bezpośrednio pod nawarstwieniami nowożytnymi związanymi z zabudową XIX wieczną znajdowały się dobrze zachowane relikty obiektów datowanych na okres od XVI wieku. Odsłonięto pozostałości pięciu dołów ustępowych, latryn, o zróżnicowanych rozmiarach i konstrukcji.

W wykopach natrafiono na latryny oraz ślady rozebranego budynku drewnianego o wymiarach około 10,0 x 6,0 m. w tym wypadku Autor badań dopuszcza możliwość, iż mogły to być dwa budynki o wspólnej ścianie. Poziom tych konstrukcji znajdował się około 2,0 do 2,5 m poniżej powierzchni terenu, na poziomie około 44,2 – 44,5 m n.p.m. Datowane są one naczyniem znalezionym pod dranicą ściany na XVI wiek²⁰.

Jednocześnie podczas badań w wykopie 7 położonym bliżej Rynku natrafiono na płot i resztki moszczonego drewnem przejścia interpretowanego przez badaczy jako tylne granica działek przyrynkowych oraz wewnętrzne przejście pomiędzy działkami. Miało się ono znajdować w odległości około 33 metrów od pierzei Rynku²¹. Należy zwrócić uwagę, iż jest to odległość prawie 8 prętów, co stoi w pewien sposób w sprzeczności z zapisami aktu lokacyjnego.

Po zachodniej stronie obecnego Placu Konstytucji 3 Maja, pierwsze badania archeologiczne przeprowadzono dopiero w 1995 roku. Badania objęły działki znajdujące się przy narożniku Placu i ulicy Rynkowej²². W wykopie pierwszym, który objął posesję przy ulicy Rynkowej 1, 3 i 5 stwierdzono występowanie licznych reliktyw zabudowy XIX i XX wiecznej w postaci piwnic i fundamentów, warsztatów i oficyn rozebranych w okresie powojennym. Suche calcowe piaski znajdowały się na poziomie około 43,0 m n.p.m. Na calcu zalegała przepalona warstwa datowana przez Autora badań na okres średniowiecza. Kolejne warstwy kulturowe i niwelacyjne datowane na późne średniowiecze i czasy wczesno nowożytne osiągnęły poziom 44,6 m n.p.m. czyli niespełna

¹⁹ Mackiewicz H., Mackiewicz A., Sprawozdanie z nadzorów i badań archeologicznych przeprowadzonych w Bartoszycach na st. I wykopy 7 i 8 (przy Placu Konstytucji 3-ciego maja). Badania terenowe prowadzono od 3 do 25 listopada 2003 roku i od 18 października do 15 grudnia 2004 roku, Stawiguda czerwiec 2005

²⁰ Ibidem s. 39 i n.

²¹ Ibidem, s. 37

²² Gula J., op. cit, s.74 i n. W archiwum WUOZ w Olsztynie brak sprawozdań i dokumentacji z tych badań.

metr od współczesnej powierzchni terenu.

Kolejny wykop założono w tym samym roku przy Placu Konstytucji 3 Maja pod numerami 31 i 31a, w miejscu zniszczonych w czasie II wojny światowej kamienic (dawny adres Rynek 10 i 11). Stwierdzono tu występowanie fundamentów i piwnic nowożytnych. Układ warstw średniowiecznych i wczesno nowożytnych został prawie w całości zniszczony. Udało się jedynie stwierdzić, iż calec znajdował się na poziomie około 43,00 m n.p.m. jednocześnie prowadzący badania wysunął przypuszczenie, iż na końcu badanej działki w kierunku bramy Lidzbarskiej aż do okresu XX wieku istniało niezabudowane przejście pomiędzy rynkiem a ulicą Łazienną (obecnie Ofiar Oświęcimia).

Podobny wynik przyniosły badania prowadzone w roku 1997 na zapleczu działek przyrynkowych, przy ulicy Ofiar Oświęcimia numer 2, 2a, 2b i 3. Zniszczone po II wojnie światowej kamienice wzniesione w XVIII wieku zniszczyły nawarstwienia wcześniejsze. Wkopy fundamentowe sięgnęły piaszczystego calca niszcząc całkowicie ślady starszych zabudowań. Nienaruszony wkopami poziom calcowych piasków udało się zaobserwować w południowo-wschodniej części wykopu. W samym narożniku powierzchnia calca opadała gwałtownie do poziomu 42,00 m n.p.m. Stwierdzono również, że relikt zabudowy XVIII wiekowej sięgał poza linię obecnej zabudowy w kierunku jezdni ulicy Ofiar Oświęcimia. Według Autora badań jest to świadectwo tego, iż ulica ta została na swoim przebiegu co najmniej od narożnika obecnej ulicy Rynkowej, wytyczona dopiero w XVIII wieku²³.

Ponieważ jednak wiadomo, iż już w okresie średniowiecza istniała tu ulica Łazienna (Badergasse) można przypuszczać, że w XVII wieku nastąpiła korekta jej przebiegu.

Wydaje się, iż ślady świadczące o znacznych zmianach i przesunięciu linii zabudowy obserwowane są na całym obszarze miasta lokacyjnego. Związane jest to z kolejnymi przebudowami działek miejskich zarówno w czasach średniowiecza i nowożytności, szczególnie w XVIII wieku. Największe zmiany zabudowy związane jednak były z odbudową miasta po pożarze z 1850 roku oraz po odbudowie miasta w II połowie XX wieku po zniszczeniach w okresie II wojny światowej. Pomimo licznych wykopów badawczych na terenie całego miasta lokacyjnego nie zdołano prześledzić pierwotnych podziałów działek lokacyjnych. Stwierdzono tylko znaczne niekiedy

²³ Ibidem, s.75

zmiany w stosunku do obecnie obserwowanych podziałów. Oprócz cytowanych dotychczas były to także badania przy spichlerzu na ulicy Strzeleckiego podczas których stwierdzono iż obecna parcelacja nie pokrywa się z zabudową historyczną²⁴.

Szczególnie należy żałować, iż nie wykorzystano szansy jaką była budowa w latach 60-tych bloku usługowo mieszkalnego na rogu rynku i ulicy Bema. Cały ten kwartał zajęty obecnie przez budynek przy Placu Konstytucji 3 Maja 33, 34 i 35 oraz Bema 1, 2 i 3/1 jest jednym z najbardziej reprezentacyjnych na terenie całego miasta lokacyjnego. Położony był przy rynku, w pobliżu ratusza miejskiego oraz przy głównej ulicy miasta biegnącej w kierunku bramy Królewieckiej. Jeszcze w latach trzydziestych XX wieku na rogu Rynku znajdowały się kamienice wzniesione zapewne jeszcze w XVII wieku. Obecnie, na podstawie badań przeprowadzonych przed fasadą bloku w 2011 roku, można jedynie stwierdzić, że linia dzisiejszej zabudowy jest cofnięta w stosunku do linii zabudowy historycznej. W trakcie prac w niewielkim wykopie odsłonięto relikt piwnic rozebranego budynku. Najstarsze mury wzniesione z cegieł spajanych suchą gliną zostały wydatowane na XVII wiek²⁵.

Ratusz

Najważniejszy z punktu widzenia ustroju miejskiego budynek władz miejskich mieścił się na Rynku głównym.

Jego jedyne przedstawienie znajduje się na rycinie Hartknocha oraz wzorowanej na nim rycinie Adlerholda. Widnieje na nich wysoka wieża ratuszowa zaopatrzona w barokowy hełm. Budynek ratusza znajduje się na południe od kościoła Świętego Jana Ewangelisty.

Na podstawie analizy ryciny trudno wnioskować o jego realnym wyglądzie. Biorąc pod uwagę analogiczne obiekty, można spodziewać się, że był to prostokątny w zarysie budynek o gotyckim szczycie i spadzistym dachu. Ponieważ znajdować się przy nim mogły kramy rzemieślnicze i jatki

²⁴ Jonakowski M., Mackiewicz A., Wroniszewska M., Sprawozdanie z badań archeologicznych przeprowadzonych w Bartoszycach na st. 1wykop 10 (przy ul. Strzeleckiego). Badania terenowe prowadzono od 7 do 9 września 2009 roku, Październik 2009 rok, Archiwum WUOZ w Olsztynie, s 38

²⁵ Birezowska M., Dokumentacja archeologiczno- architektoniczna. Wyniki nadzoru archeologicznego przy Placu Konstytucji 3 Maja 33- 34- 35 w Bartoszycach działka nr 104/2 obręb 4, Olsztyn 2011, s 5 i n

można oczekiwać, że ze strony północnej i południowej, mogły znajdować się przybudówki mieszczące rzemieślnicze kramy, urządzenie wagi miejskiej itp.

Budynek ratusza miejskiego na rycinie Krzysztofa Hartknocha, II połowa XVII wieku -A

Równie problematyczne jest samo umiejscowienie budynku Ratusza. Na najbardziej znanym obecnie planie miasta autorstwa Heina (1936), ratusz został umieszczony centralnie na środku rynku miejskiego. Trudno jednak powiedzieć czy jest to właściwe miejsce czy jedynie symboliczne zaznaczenie miejsca gdzie mógł się on znajdować.

Nawarstwienia ulic.

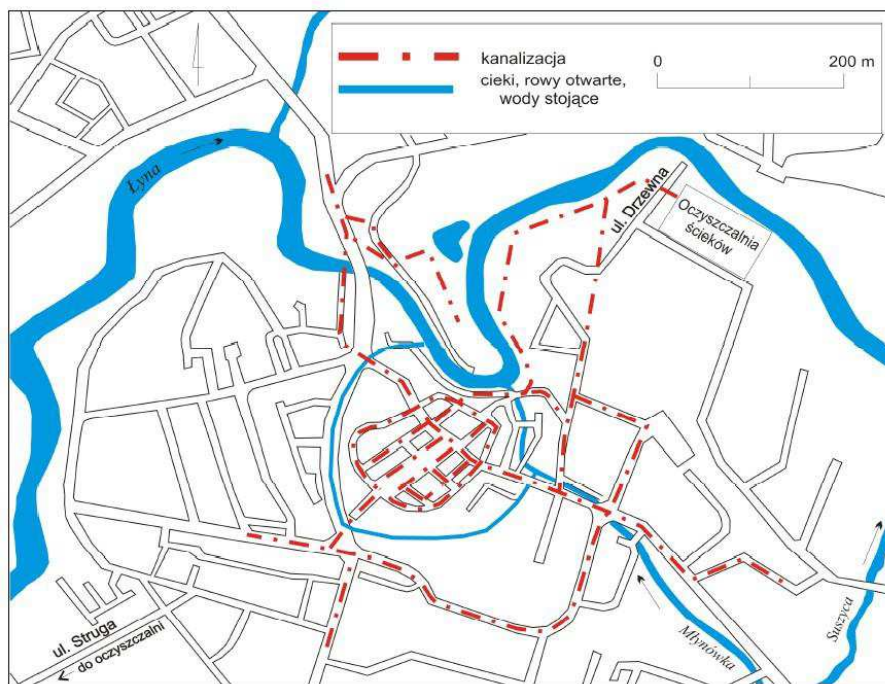
W trakcie dotychczas prowadzonych nadzorów i prac archeologicznych stwierdzono znaczne przekształcenia substancji zabytkowej w obrębie ulic miejskich. Spowodowane to jest obecnością licznych wkopów instalacyjnych pod instalacje umieszczane w ciągach komunikacyjnych ulic.

Pierwsze wodociągi, prowadzące wodę do miasta z Górnego Stawu (Oberteich) wybudowano już w 1379 roku, kolejne prace prowadzono na początku XV wieku na podstawie dokumentu z 1406 roku wystawionego przez komtura bałgijskiego Johanna von Seyn, który dał prawo na korzystanie z wody Stawu Dolnego²⁶.

²⁶ Benish J. G., op. cit., s. 88

Na terenie miasta umieszczono 6 ogólnie dostępnych studni, do których wodę doprowadzono wodociągiem przez bramę Młyńską.

W okresie przedwojennym sieć wodociągowa i kanalizacyjna poprowadzono już pod większością bartoszyckich ulic.

Kanalizacja w Bartoszycach na początku XX wieku (wg. Chlost I, op. cit, ryc. 4)

Sama nawierzchnia ulic wymieniana była systematycznie. W okresie ostatniego półwiecza część ulic pozbawiono bruku i ułożono asfalt, na niektórych, jak na przykład na ulicy Kętrzyńskiej, przedwojenny jeszcze kamienny bruk kostkowy pokryto warstwą piasku i asfaltu. Największe przekształcenia nawierzchni związane były z przebudową miejskiego runku. Pierwsze, nowożytnie prace związane były z rozbiórką budynku ratusza w 1815 roku. Kolejne to porządkowanie rynku po pożarze z 1850 roku. Otwarto wtedy całą przestrzeń rynku aż do bramy Lidzbarskiej. Jak świadczą liczne zdjęcia z początku XX wieku aż do lat trzydziestych, centralna powierzchnia rynku pokryta była niestarannie ułożonym brukiem z otoczków, Starannie wykonane były jedynie ciągi jezdne na których ułożona była kostka kamienna oraz biegnące wzdłuż kamienic ciągi piesze.

W latach 60- tych XX wieku nastąpiła znaczna przebudowa rynku. Wybudowano wtedy w

jego południowej części bliżej bramy Lidzbarskiej, skwer z fontanną. Na pozostałej części rynku zdjęto bruki zastępując je częściowo betonową trylinką.

Przebudowa nawierzchni rynku w Bartoszczach, lata 60- te²⁷

Należy podkreślić brak rozpoznania archeologicznego centralnej części miasta czyli obecnego Placu Konstytucji 3 Maja. Według informacji źródłowych- map i opracowań historycznych, w części północnej Placu wyznaczonej ulicami Kętrzyńską na północy i Rynkową oraz Kowali na południu znajdował się budynek ratusza rozebrany w 1815 roku oraz dwie miejskie studnie po jego północnej i południowej stronie.

Obszar Placu na południe od linii ulic Rynkowej i Kowali aż do 1850 roku był zajęty przez zabudowę mieszkalną, w związku z tym w tym rejonie należy się spodziewać znacznego

²⁷ Sommerfeld, 1950-1960, Bartenstein, Ostpr., Marktplatz mit Heilsberger Tor, ID 57433 dostęp <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/suche/index.html.de?qp=searchtext%3D11%3ABartensteinmode%3D1%3Af#!start=233>

nagromadzenia reliktyw archeologicznych zabudowy w postaci reliktyw budynków mieszkalnych i gospodarczych.

Nawierzchnia placu od czasu jego powiększenia w 1850 roku została już wymieniona w latach 50-tych i 60-tych ubiegłego stulecia. Południową część placu przekształcono w skwer zakładając w jego części fontannę. Prowadzono także prace w ciągach pieszych ulic przekładając częściowo kostkę granitową i bruki i zastępując je betonowymi chodnikami. Prowadzone również były prace związane z wymianą i remontami sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, sieci gazowniczej oraz elektrycznej i telekomunikacyjnej. Wszystkie te prace zaburzyły pierwotny układ warstw czasem do obserwowanej głębokości ponad 2 metry od powierzchni terenu.

Całość dostępnej dokumentacji fotograficznej pokazuje przemiany dziejące się w obrębie rynku. Zdjęcia dokumentują zarówno zmiany w strukturze budynków okalających plac jak również pokazują nawierzchnię ciągów pieszych i jezdnych z okresu od początku XX wieku aż do okresu przebudowy placu w okresie powojennym – lata 1950- 1970.

Jeden z najwcześniejszych widoków Rynku – początek XX wieku

Wydawca Otto Ziegler, Königsberg

(dostęp http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/cgi-bin/bildarchiv/suche/show_foto.cgi?lang=polski&id=38421&size=big&session=1434168752947)

Na najwcześniejszym z dostępnych ujęć Rynku widoczne są wyodrębnione ciągi piesze podniesione ponad poziom jezdni i ciągi jezdne oraz odmiennie brukowana wewnętrzna część Rynku. Na kolejnych pocztówkach znaleźć można istotne szczegóły dotyczące rozplanowania ciągów komunikacyjnych zarówno pieszych jak i jezdni.

Jak się wydaje część jezdni ułożona była z prostokątnej kostki kamiennej, wyprofilowana z widocznym odciekiem zarówno od strony placu jak i od strony krawędzi chodnika. Od strony wnętrza Rynku zaakcentowana krawędź jezdni i bruku wykładającego wnętrze placu poprzez ciągi regularnej prostokątnej kostki wyznaczające również ściek. Na zdjęciach pokazujących plac w latach 1920- 1940 widoczne jest wyodrębnienie ciągów jezdnych zarówno od strony chodnika jak i od strony wnętrza placu.

Rynek w Bartoszycach widok od strony północnej przy wschodniej pierzei placu.

Widoczne przesunięcie ciągu jezdni w stronę wnętrza placu w kierunku Bramy Lidzbarskiej.

Zdjęcie - Walter Sperling, Bad Tölz lata 1933- 1940

(dostęp http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/cgi-bin/bildarchiv/suche/show_foto.cgi?lang=polski&id=57396&size=big&session=1434512048107)

miejsowość: **Bartoszyce** gm.: **Bartoszyce** powiat: bartoszycki woj.: **warmińsko-mazurskie**
stanowisko: nawarstwienia kulturowe obszaru starego miasta Bartoszyce
Obszar – stare miasto Bartoszyce
inwestor: Gmina Miejska Bartoszyce
kierownik badań: mgr Izabela Mellin-Wyczółkowska, Mazurska Pracownia Archeologiczna „Rudka”

Bartoszyce, Rynek- lata 30-te XX wieku. Widok jezdni przy zachodniej pierzei Rynku.

Widoczne również dobrze obrzeże chodnika.

Pocztówka wydawana przez Trinks & Co., Leipzig w latach 1925-1940 w różnych wersjach

Podobna na stronie <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de>

Bartoszyce, Rynek lata 1950 -1960 widok jezdni w kierunku Bramy Lidzbarskiej przy wylocie ulicy Rynkowej

Zdjęcie Klaus Otto Skibowski, Beuel

(dostęp http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/cgi-bin/bildarchiv/suche/show_foto.cgi?lang=polski&id=57438&size=big&session=1434699533215)

Analiza kolejnych zdjęć prowadzi do wniosku, że ciągi piesze układane w odległości około 2,0 do 3,0 m od fasady budynków. Wykonane one były z kostki kamiennej. Ich zewnętrzna część przylegająca do jezdni wykonana była z kamiennych, prostokątnych płyt układanych w ten sposób, że ich dłuższa oś skierowana była w stronę placu. Z podobnych płyt, kładzionych wzdłuż chodnika zrobione były krawężniki. Całość lekko wystawała ponad poziom placu.

Rynek w latach przed I wojną światową, fragment pocztówki.

Widoczny sposób ułożenia chodnika. Przy krawędzi jezdni widoczny słabo zaakcentowany ściek.

PRZEBIEG PRAC:

Prace badawcze przeprowadzone zostały zgodnie programem badań. Podzielone zostały na dwa etapy. Pierwszym etapem było wykonanie rozpoznania nawarstwień kulturowych obrębie skweru na Placu Konstytucji 3 Maja nieinwazyjną metodą badań geofizycznych. Drugim etapem było wykonanie 21 wykopów badawczych. Wykopy o nr 1-19 wykonano w obrębie ciągów pieszo jezdnych. Wykopy o nr 20-21 wykonano w obrębie skweru Placu Konstytucji. Wykopy te zostały wytyczone w oparciu o wyniki badań geofizycznych.

Usytuowanie wykopów starano się dostosować do istniejących warunków w terenie, ze względu na gęstość sieci zalegających w pasie ulic, ze względu na nasilenie ruchu w obrębie badanych ulic oraz ze względu na stan zachowania istniejących nawierzchni ulic i chodników. Wykopy w obrębie ulic wytyczane były w poprzek całego pasa ulicy osiągając ich długość od 4-10 metrów, łącznie z przebadanymi nawierzchniami chodników. Ustalona szerokość wykopów w pasie ulic wynosiła od 0,5 m do 1m, do głębokości od 0,70 m do 1,00 m. Szczegółowe informacje zawarte zostały w opisie wykopów. Wykopy nr.20 i 21 na skwerze Placu Konstytucji, wytyczone zostały w oparciu o wyniki badań geofizycznych. Ze względu na obecny stan zagospodarowania placu możliwości wykonania badań geofizycznych były mocno ograniczone. Sprawozdanie z badań geofizycznych, na wykonanie których uzyskano oddzielne pozwolenie WKZ w Olsztynie stanowi część sprawozdania z przeprowadzonych w/w badań.

Prace, poza mechanicznym zdjęciem nawierzchni asfaltu wykonywane były bez użycia sprzętu mechanicznego.

Badania, łącznie z rozpoznaniem geofizycznym, wykonano w terminie 5.11- 23.11 2015.

Sporządzono dokumentację opisową: dziennik badań, inwentarz zabytków, inwentarz dokumentacji fotograficznej, inwentarz dokumentacji rysunkowej. Wykonano dokumentację rysunkową i fotograficzną wykopu.

Pomiary geodezyjne oraz opracowanie planu w s. 1:500 z lokalizacją wykopów wykonał Damian Biłda, Kętrzyńskie Biuro Geodezji.

W badaniach brali udział: mgr Dariusz Wyczółkowski, mgr Mariusz Wyczółkowski, badania geofizyczne wykonali prof. Krzysztof Misiewicz, mgr Wiesław Małkowski

OPIS WYNIKÓW BADAŃ

WYKOPY BADAWCZE W OBRĘBIE PLACU KONSTYTUCJI 3 MAJA

WYKOP 20

Wykop 20 został założony na trawniku we wschodniej części Placu Konstytucji 3 Maja. Badania zaplanowano w celu rozpoznania archeologicznego stanu zachowania warstw i obiektów w tej części rynku. Ze źródeł wiadomo, że do roku 1850 ta część obecnego rynku była zajęta przez zabudowę. W wyniku pożaru, budynki zostały zniszczone i następnie rozebrane a sam plac pokryto brukiem. Przebudowa tej części placu nastąpiła w latach 50 i 60 -tych XX wieku. Wtedy zachodnia część rynku w pobliżu Bramy Lidzbarskiej została przeznaczona dla celów rekreacji, powstały alejki, trawniki, nasadzenia drzew oraz postawiono fontannę.

Przed badaniami archeologicznymi wykonano na dostępnych, odsłoniętych terenach trawników i kwietników, badania geofizyczne metodą elektrooporową. Wykop został założony na trawniku po stronie południowej, w pobliżu Bramy Lidzbarskiej, w oparciu o analizę wyników tych badań. Postanowiono zweryfikować interesujący układ miejsc o zmiennej oporności gruntu, sugerującej występowanie zachowanych struktur związanych z zabudową tego obszaru.

Początkowo wyznaczono wykop o rozmiarach 3,0 x 3,0 m. W trakcie eksploracji, dodatkowej po analizie danych uzyskanych podczas badań geofizycznych i po konsultacji z ich autorami, zdecydowano się na rozszerzenie wykopu, tak iż osiągnął on rozmiary 4,6 x 3,0 m. W wykopie zaobserwowano występowanie reliktyw zabudowy. Zachowane fundamenty najmłodszej fazy zabudowy zaobserwowano na poziomie około 0,4 m od powierzchni gruntu czyli 43,95 m n.p.m. Fundamenty wykonano z kamieni i cegieł łączonych spoiwem w postaci żółtej suchej gliny. Zostały one wkopane w warstwę ilastych żółtoszarych i brązowo szarych piasków z dużą zawartością fragmentów cegieł, węgla drzewnego i nieliczną domieszką materiału zabytkowego w postaci ceramiki. Po odsłonięciu i zadokumentowaniu fundamentów eksplorację przerwano.

Stwierdzono występowanie następujących nawarstwień i obiektów:

Warstwa 1 - humus- warstwa powstała podczas ostatniej przebudowy rynku jako warstwa trawnika założonego w centralnej części północnej strony placu;

Warstwa 2 - żółte gliniaste piaski- warstwa niwelacyjna- warstwa prawdopodobnie związana z porządkowaniem placu w trakcie przebudowy, być może pozostałość po warstwie podbudowy przedwojennego bruku wypełniającego wnętrze placu;

Warstwa 3 - żółte piaski – warstwa niwelacyjna- warstwa prawdopodobnie związana z porządkowaniem placu w trakcie przebudowy, być może pozostałość po warstwie podbudowy przedwojennego bruku wypełniającego wnętrze placu;

Warstwa 4 – żółtobrazowe, ilaste piaski z drobnymi fragmentami cegieł, zaprawy i okruchami węgla drzewnego- warstwa niwelacyjna, wyrównująca teren po całkowitej rozbiórce reliktyw budynku ratusza- strop na wysokości 44,80 - 44,85 m n.p.m, spąg nierówny przykrywający warstwy 5, 7 i 13 na poziomie 44,70 - 44,80 m n.p.m.;

Warstwa 5 – wypełnisko wkopu fundamentowego- warstwa rozbiórkowa- zawartość- cegły, gruz ceglany, kamienie, fragmenty dachówek, zaprawa- wykonana z poziomu warstwy 7 i 13, pod warstwą 4, przecina warstwy 7, 8, 9, 13, strop warstwy na poziomie 44,70 - 44,85 m n.p.m., spoczywa bezpośrednio na warstwie 6;

Warstwa 6 - mur fundamentowy, częściowo rozebrany, kamienno ceglany spojony zaprawą wapienną, zachowało się kilka cegieł łączonych zaprawą wapienną, dolne partie wykonane z kamieni granitowych, nieobrabianych spajanych zaprawą wapienną, na powierzchni muru widoczne odciski w zaprawie ślady po usuniętych kamieniach, zachodnia krawędź muru poza wykopem, wschodnia krawędź muru widoczna we wnętrzu wykopu wykończona cegłą- wewnętrzna ściana pomieszczenia ratusza (?), zachowana fragmentarycznie jedna warstwa cegieł, szerokość odsłoniętego zachowanego fragmentu muru 0,9 m przy profilu południowym oraz 1,10 m przy profilu północnym, długość muru odsłoniętego w wykopie 2,65 m, powierzchnia muru na wysokości 44,42 - 44, 03 m n.p.m, różnice wysokości związane są z nierównomierną rozbiórką muru, wyżej zachowane fragmenty przy profilu północnym, lico muru od strony wschodniej, odsłonięte częściowo w wykopie nie wykazuje śladów tynku, lico stanowią nieregularne kamienie

wystające z lica muru, dopiero na poziomie około 44,10 m n.p.m. znajduje się pierwszy zaobserwowany rząd cegieł układanych płasko wozówkami na zewnątrz muru, od strony wschodniej, we wnętrzu (?) pomieszczenia do muru przylega konstrukcja kamienno ceglana określona wstępnie jako warstwa 14;

Warstwa 7 – zbity gliniasty piasek z fragmentami cegieł i zaprawy- zawartość zabytkowa- ceramika, szkło okienne, kości – warstwa o płaskim stropie na poziomie 44,70 - 44,75 m n.p.m. przykryta przez warstwę 4 prawdopodobnie tożsama z warstwą 13, warstwa spoista ze względu na zawartość drobnych fragmentów zaprawy i okruchów cegieł, zakrywa zagruzowane wnętrze pomieszczenia ratusza, warstwa niwelująca, zsypywana prawdopodobnie od północy, na profilu wschodnim wykopu widoczny był styk warstwy 7 i 13 z widoczną większą zawartością zaprawy oraz fragmentów węgla drzewnego co pozwoliło wyróżnić prawdopodobnie dwie fazy zasypywania i niwelacji jako kolejne warstwy 7 i 13

Warstwa 8 - ciemnoszare piaski zawierające popiół, węgle drzewne, spieczone fragmenty żużli żelaznych (?), ceramikę, spalone kości, w wypełnisku warstwy znaleziono szeląga pruskiego wybitego w 1737 roku warstwa opada w kierunku zachodnim, wschodnim i południowym zsypywana ze strony północnej, strop warstwy na poziomie 44,42 - 44,68 m n.p.m. Wśród zawartości zabytkowej fragmenty kamionkowego naczynia o dekoracji reliefowej datowanego na XVIII/XIX w.

Warstwa 9 – żółte piaski z drobinami zaprawy i cegieł opada w kierunku zachodnim, wschodnim i południowym zsypywana ze strony północnej, strop na poziomie 44,39 - 44,60 m n.p.m., spoczywa na powierzchni warstwy 10

Warstwa 10 – warstwa zawierająca gruz ceglany, zaprawę, glinę i kafle piecowe warstwa o płaskiej powierzchni stropu przy profilu północnym na poziomie 44,33- 44,43 m n.p.m. lekko podnosząca się w kierunku północno wschodniego narożnika wykopu, zakrywa warstwę 11 i 12, przy profilu południowym strop na poziomie od 44,25 w części wschodniej i 44,18 m n.p.m w części zachodniej na styku z reliktami muru do 44,45 m n.p.m. w centralnej części profilu.

Wśród zawartości wyróżniono kafle piecowe z kilku rozebranych pieców. Widoczne dwie grupy kaflí.

Grupa 1 - Kafle z pieca o powierzchni płytcin dekorowanych motywami geometrycznych kwater wyodrębnianych rozbudowaną bordiurą składającą się z półwałków i ćwierćwałków uzupełnionych wklęsłymi profilami, ozdobionych motywami kwiatowymi. Widoczne w materiale kafle o barwie zielonej, brązowej i białó niebieskiej świadczą o co najmniej trzech piecach wykonanych z kaflí tego wzoru. Do tego pieca należy dołączyć fragmenty gzymsu o dekoracji geometryczno florystycznej. Tego typu wzory można datować ogólnie na XVIII wiek

Grupa 2 - kafle z pieca heraldycznego o kaflach płytowych uzupełnionych gzymsem dekorowanym motywem aniołków podtrzymujących wieńce, wewnątrz wieńców ozdobna owalna tarcza uzupełniona koroną. Płyty kaflí dekorowane motywami heraldycznymi. Część kaflí z monogramem FRW wykonanym ze splecionych liter ponad monogramem korona. Do kaflí z tego typu pieców zaliczono również kafle z zachowanym wizerunkiem heraldycznego orła umieszczonym centralnie na płycie kafla. Widoczne dwa rodzaje kaflí - o powierzchni nie polewanej, ceglastej oraz pokrywane białó niebieską polewą. Ze względu na użycie charakterystycznego królewskiego monogramu- zaplecione Wielkie litery F i R oraz Wielka litera W pod nimi- mogą być datowane albo na czasy panowania Fryderyka Wilhelma I Pruskiego (1713 - 1740) bądź na panowanie jego prawnuka Fryderyka Wilhelma III (1797 - 1840). Z uwagi cechy stylistyczne ozdobnych elementów z tego pieca skłonni jesteśmy przychylić się do datowania pieca na czasy pierwszej połowy XVIII wieku a więc na panowanie Fryderyka Wilhelma I.

Do jednego z powyższych pieców należy zaliczyć fragmenty korony pieca, wykonane z kaflí o polewie białó niebieskiej. Zachowane fragmenty z motywami dekoracji palmetowej.

Wśród kaflí pozostałych widoczne fragmenty nieco starszych, może nawet XVII wiecznych, wielobarwnych kaflí. Brak kaflí gotyckich świadczyć może o wcześniejszych remontach obiektu.

Warstwa 11 - jasne piaski z drobinami zaprawy i węgłi drzewnych warstwa opadająca z północno wschodniego narożnika w kierunku południowym i zachodnim, strop warstwy na poziomie od 44.10 do 44,43 m n.p.m., przykryta warstwą 10;

Warstwa 12 - warstwa jasnożółtych piasków przemieszanych z niewielkimi soczewkami popiołów opadająca z północno wschodniego narożnika w kierunku południowym i zachodnim, strop warstwy na poziomie 44,10 do 44,43 m n.p.m.;

Warstwa 13 - zbity gliniasty piasek z fragmentami cegieł i zaprawy- zawartość zabytkowa- ceramika, kości – warstwa o płaskim stropie na poziomie 44,70 - 44, 85, z niewielkim zagłębieniem występującym przy południowym profilu, warstwa spoista ze względu na zawartość drobnych fragmentów zaprawy i okruszków cegieł, zakrywa zagruzowane wnętrze pomieszczenia ratusza, warstwa niwelująca, zsypywana prawdopodobnie od północy, na profilu wschodnim wykopu widoczny był styk warstwy 7 i 13 jako warstwy o podobnej spoistości i zawartości jednak z widoczną większą zawartością zaprawy oraz fragmentów węgla drzewnego co pozwoliło wyróżnić prawdopodobnie dwie fazy zasypywania i niwelacji na tym poziomie jako kolejne warstwy 7 i 13. Warstwa 13 przykrywa warstwy 7 oraz 10;

Warstwa 14 - konstrukcja kamienno ceglana, przylegająca do muru 6, odsłonięta fragmentarycznie we wnętrzu zagruzowanego pomieszczenia podczas odsłaniania lica muru 6, nie przewiązana z murem 6, wykonana z kamieni oraz spoczywającej na niej jednej warstwy cegieł w odsłoniętej części. Cegły przewiązane suchą żółtawą gliną. Poziom powierzchni warstwy cegieł Bez odsłonięcia całości konstrukcji trudno przesądzać o jej charakterze i przeznaczeniu. Należy przyjąć możliwość, że mogły to być schody prowadzące do wnętrza pomieszczenia. Podobne zejścia do wnętrza ratuszowych piwnic od strony pomieszczeń przylegających do murów zewnętrznych ratusza odsłonięto między innymi w trakcie badań archeologicznych przeprowadzonych na rynku w Lubawie.

Wnioski

Wykonany wykop ujawnił relikty zabudowy reprezentacyjnego kwartału we wschodniej części obecnego placu Konstytucji 3 Maja. Potwierdzone zostały wyniki badań geofizycznych. Pozostałości kamienno ceglanych fundamentów spajanych zaprawą występują już od około 0,75 m poniżej obecnej powierzchni terenu.

Zachowane i odsłonięte fundamenty można datować na okres od XV wieku. Widoczne jest znaczne

zniwelowanie i przekształcenie terenu oraz ślady stopniowego rozbierania fundamentów. Ujawnione w badaniach geofizycznych obszary o większej oporności gruntu, na przykład na zachód od otwartego wykopu, można wiązać z budynkami murowanymi dostawionymi do ścian ratusza oraz porozbiórkowym zagruzowaniem terenu na którym stały.

Piwnice ratusza zagruzowane zostały materiałem porozbiórkowym.

WYKOP 21

Wykop został założony na trawniku w zachodniej części Placu Konstytucji 3 Maja. Badania zaplanowano w celu rozpoznania archeologicznego stanu zachowania warstw i obiektów w tej części rynku. Ze źródeł wiadomo, że do roku 1819 ta część obecnego rynku była zajęta przez zabudowę. W wyniku zawalenia się ratuszowej wieży w 1815 roku budynek ratusza został zniszczony i następnie rozebrany zapewne z przylegającymi dobudówkami a sam plac pokryto brukiem z nieregularnych kamieni. Przebudowa tej części placu nastąpiła w latach 50 i 60 -tych XX wieku. Wtedy częściowo wymieniono nawierzchnię a w centralnej części został zrobiony trawnik.

Przed badaniami archeologicznymi wykonano na dostępnym, odsłoniętym terenie trawnika, badania geofizyczne metodą elektrooporową. Wykop został założony w oparciu o analizę wyników tych badań. Postanowiono zweryfikować interesujący układ miejsc o zmiennej oporności gruntu, sugerującej występowanie zachowanych struktur związanych z zabudową tego obszaru.

Początkowo wyznaczono wykop o rozmiarach 3,0 x 3,0 m. W trakcie eksploracji wykop został zawężony z uwagi na występujące korzenie drzew oraz prawdopodobieństwo kolizji z infrastrukturą techniczną. W wykopie zaobserwowano występowanie reliktyw zabudowy. Zachowane fundamenty kamiennie ceglane zaobserwowano na poziomie około 0,75 m od powierzchni gruntu czyli około 44,40 m n.p.m. Fundamenty wykonano z kamieni i cegieł łączonych zaprawą wapienną. W trakcie badań odsłonięto również niwelacyjne, poroziółkowe warstwy wypełniające wnętrza pomieszczenia, prawdopodobnie ratuszowej piwnicy. Po odsłonięciu i zadokumentowaniu nawarstwień oraz odsłoniętych fundamentów eksplorację przerwano.

Stwierdzono występowanie następujących nawarstwień i obiektów:

Warstwa 1 - humus - warstwa miąższości od 0,2 do 0,4 m, niejednorodna, przemieszana i zawierająca w sobie wkładki warstw przemieszanych piasków, związana z przebudową rynku w latach 50-tych XX wieku

Warstwa 2 - żółtoszare piaski, miejscowo przemieszane z humusem. Strop warstwy na poziomie 44,0 do 44,15 m n.p.m. warstwa jest być może pozostałością podsypki bruku położonego w tej części placu w II połowie XIX wieku w trakcie porządkowania miasta po pożarze z 1850 roku i

rozebranego w latach 60-tych XX wieku.

Warstwa 3 - warstwa żółtoszarych, gruboziarnistych piasków, strop warstwy na poziomie 43,85 na profilu zachodnim do 44,05 m n.p.m. przy profilu wschodnim. Warstwa o charakterze niwelacyjnym zakrywająca częściowo warstwy związane z wcześniejszymi obiektami. Prawdopodobnie powstała w trakcie porządkowania terenu po pożarze w 1850 roku.

Warstwa 4 - warstwa żółtoszarych przemieszanych z gliną piasków. W warstwie obecne fragmenty węgla drzewnych, drobne fragmenty cegieł. Warstwa spoczywa na reliktach muru fundamentowego 4 przy profilu wschodnim. Strop warstwy na poziomie 44,00 do 44,08 m n.p.m., spąg warstwy na poziomie 44,60 do 44,65 m n.p.m. W warstwę wkopana warstwa 3.

Warstwa 5 - fundament z dużych kamieni granitowych i cegieł - całych oraz ich kawałków-spajanych suchą gliną. Wystąpił wzdłuż profilu północnego, wschodniego oraz w profilu zachodnim. Kamienie pełniły jak się wydaje rolę elementów wzmacniających stosowanych w miejscach gdzie potrzebne było wzmocnienie konstrukcji. Pojawiają się one na krawędziach muru fundamentowego oraz w narożnikach. Widoczne na profilu północnym przerwanie ciągu muru

fundamentowego może być związane z brakiem ciągłości ściany naziemnej- przejście (?). przy profilu wschodnim częściowo wybrany. Kontynuacja fundamentu określona jako warstwa 10.

Powierzchnia fundamentu na poziomie 43,65 do 43,98 m n.p.m. na profilu wschodnim.

Na profilu północnym strop muru fundamentowego na poziomie 43,84 do 43,98 m n.p.m.

Przy profilu zachodnim widoczne reliktyowe szczątki fundamentu jako kontynuacja fundamentu z profilu północnego warstwa 10- oraz w narożniku południowo zachodnim wykopu określone jako warstwa 7- brak stwierdzonego powiązania z murem 5.

Nie stwierdzono szerokości muru fundamentowego za wyjątkiem zniszczonego fundamentu przy profilu wschodnim. W tym miejscu zachowane i odsłonięte w wykopie relikty mają szerokość równą szerokości dwu cegieł czyli około 0,3 m co widoczne jest również na profilu południowym.

Fundament został wkopany w warstwy szaro brunatnych przemieszanych piasków określonych jako warstwa 6;

Warstwa 6 - szarobrunatne ilaste piaski z zawartością polepy, fragmentów cegieł, niewielkich i nielicznych kamieni, nielicznej ceramiki. Fragmenty ceramiki siwej i brunatnej. Masa ceramiczna i wypał charakterystyczne dla ceramiki późnośredniowiecznej i nowożytniej.

Warstwa 7 - fragmenty zniszczonego kamienno ceglanego fundamentu widoczne w południowo zachodnim narożniku wykopu, strop na poziomie około 43,80 m n.p.m.

Warstwa 8 - szarozółte ilaste piaski z fragmentami cegieł, warstwa przylegająca do warstwy 7 od strony wschodniej. Strop na poziomie około 43, 78 do 43,85 wkopana w warstwę 6. Być może jest to albo wypełnisko wybranego fundamentu czyli ślad po zniszczonym fundamencie lub pozostałość prymitywnego fundamentu o szerokości około 0,4 m wykonanego we wkopie wąskoprzestrzennym.

Warstwa 9 - fundament wykonany z cegieł spajanych żółtą gliną. Występuje przy reliktach muru fundamentowego - warstwa 5- przy profilu wschodnim wykopu, od strony zachodniej muru fundamentowego - 5. W wykopie odsłonięto fragment długości około 0,60 m wchodzący w profil południowy wykopu. Szerokość odsłoniętego fragmentu 0,55 m. Strop warstwy na poziomie około 43,75 m n.p.m. ze względu na zaburzenie warstw ponad trudno obecnie bez odsłonięcia dalszych fragmentów wnioskować czy był on starszy od fundamentu 5 czy młodszy od niego. W tym drugim wypadku należałoby przyjąć możliwość, iż widoczne ponad nim cegły to ślady jego destrukcji.

Warstwa 10 - mur fundamentowy, prawdopodobnie kontynuacja muru fundamentowego- warstwa 5- w kierunku zachodnim, obserwowany jako fragment w narożniku północno zachodnim wykopu. Zarejestrowana długość 0,9 m. Konstrukcja wykonana z dużych, nieobrobionych kamieni polnych oraz cegieł spojonych żółtą gliną. Powierzchnia zachowanego fragmentu na poziomie 43, 87 do 43, 90 m n.p.m.

Warstwa 11 - szarozółte ilaste piaski. Warstwa występująca pod murem fundamentowym 5 przy profilu północnym i kontynuująca się jako podłużny wkop o szerokości około 0,7 m wykonany w warstwę 6. Strop warstwy na poziomie 43,53 m n.p.m.

Wnioski

Wykonany wykop ujawnił relikty najmłodszej fazy zabudowy mieszkalnego kwartału w zachodniej części obecnego placu Konstytucji 3 Maja. Pozostałości prymitywnych, kamienno ceglanych

fundamentów spajanych gliną występują już od około 0,5 m poniżej obecnej powierzchni terenu. Zachowane fundamenty można datować na okres od XVII bądź XVIII wieku do połowy XIX wieku. Widoczne jest znaczne zniwelowanie terenu do poziomu fundamentów. Brak śladów pożaru. Brak śladów ścian naziemnych budynków. Sposób wykonania odkrytych fundamentów może świadczyć o tym, że część budynków wykonana była w technologii drewnianej. Po pożarze rozebrano całkowicie budynki oraz zebrano warstwy kulturowe związane z ich użytkowaniem. Ujawnione w badaniach geofizycznych obszary o większej oporności gruntu, na przykład na zachód od otwartego wykopu, można wiązać z budynkami murowanymi i porozbiórkowym zagruzowaniem terenu na którym stały.

WYKOPY BADAWCZE W OBRĘBIE ULIC I CHODNIKÓW

Wykop nr 1, ul. Plac Zwycięstwa

Wykop usytuowany w północno-wschodniej stronie Placu Zwycięstwa, przed budynkiem dawnego arsenału. Długość wykopu 9,00 m, szerokość 0,60m, głębokość 0,75 m. Wykop wytyczony prostopadle do osi ulicy, na odcinku 4 metrów w pasie ulicy i 5 metrów w obrębie parkingu.

1. Nawierzchnia ulicy wylana asfaltem bezpośrednio na warstwę bruku i trylinkę. Warstwa asfaltu gruba na 4- 7 cm.
2. Warstwa bruku. Bruk ułożony z kamieni polnych, częściowo obciosywanych. Kamienie o średnicy od 10-20 cm, układane dość nieregularnie, pionowo, obrabianą powierzchnią do nawierzchni drogi. Powierzchnia bruku lekko wyprofilowana ze spadkiem do północno-

wschodniego krańca placu. Bruk zachowany w pasie ulicy na odcinku 4,30 metra, dalej bruk został zdjęty, w miejsce którego nawierzchnię wyłożono kostką betonową – trylinką (warstwa 2a).

3. Bruk posadowiony w warstwie nieregularnej piaszczystej posypki o łącznej miąższości od 15 do 40 cm, na odcinku do 4,20 metra.

4. Warstwa ciemnej gliny z piaskiem z nieliczną zawartością gruzu ceglanego związana z wcześniejszym okresem użytkowania drogi. Miąższość 10 cm.

5. Warstwa gliny przemieszanej z piaskiem, jako podbudowa pod warstwę drogi.

6. Warstwa ciemnej gliny z piaskiem przemieszana z drobnym gruzem, zaprawą wapienną i cementową. Warstwa niwelacyjna.

7. Wkop.

8. Wkop.

W obrębie pasa ulicy poprowadzone są instalacje: wodociągowa, gazowa, sanitarna.

Wykop nr 1a, ul. Plac Zwycięstwa

Długość wykopu 2,40 m, szerokość ,80m, głębokość 0,65 m. Wykop usytuowany w południowo-zachodnim pasie placu, od strony hotelu, na przedłużeniu wykopu 1. Odsłonięto fragment trawnika na przedłużeniu wykopu pod powierzchnią którego nie stwierdzono bruku.

1. Nawierzchnia ulicy wylana asfaltem bezpośrednio na warstwę bruku. Warstwa asfaltu o miąższości od 12 cm przy krawężniku i 5 cm w pasie ulicy.
2. Warstwa bruku. Bruk ułożony z kamieni polnych, częściowo obciosywanych. Kamienie o średnicy od 10-25 cm, układane dość nieregularnie, pionowo, obrabianą powierzchnią do nawierzchni drogi. Nawierzchnia bruku wyprofilowana ze spadkiem ku krawędzi. Krawędź bruku wyłożona pojedynczym rzędem kamieni polnych.
- Bruk posadowiony w warstwie piaszczystej podsypki o łącznej miąższości do 23 cm.
3. Warstwa, ciemnej gliny z piaskiem z nieliczną zawartością drobnego gruzu ceglanego i zaprawy wapiennej.
4. Fragment muru ceglano-kamiennego spojenego na zaprawę wapienną, widoczny na odcinku do

1,30 m od krawędzi wykopu i na 30 cm pod powierzchnią ulicy.

5. Warstwa ciemnej ilastej gliny z fragmentami, ułożonych poziomo pozostałościami drewna

6. Warstwa humusu przemieszanego z piachem w wypełniku w obrębie chodnika.

Wykop usytuowany został w obrębie południowo-zachodniego skraju dawnego placu. Odkryte fragmenty zabudowy wyznaczają granicę zabudowy i wymiary placu w okresie przed zmianami powstałymi po 1945 r.

Wykop nr 2, ul. Robotnicza

Wykop usytuowany w szerokości pasa ulicy i północno-zachodnim skrajem na wjazd w podwórkę od zaplecza hotelu.

Długość łączna wykopu 5,40m, w tym długość w pasie ulicy 5,10 m, szerokość 0,60m, głębokość 0,75 m. Wykop wytyczony przez całą szerokość ulicy, łącznie z odkryciem fragmentu chodnika od południowo-wschodniej krawędzi, pod powierzchnią którego nie stwierdzono bruku.

1. Nawierzchnia ulicy wylana asfaltem bezpośrednio na warstwę bruku. Warstwa asfaltu o miąższości 4- 7 cm, przy krawędziach do 10 cm.
2. Warstwa bruku. Brak ułożony z kamieni polnych, częściowo obciosywanych. Kamienie o średnicy od 10-25 cm, układane dość nieregularnie, pionowo, obrabianą powierzchnią do nawierzchni drogi. Powierzchnia bruku wyprofilowana ze spadkami ku krawędziom. Zachowana krawędź bruku od północno-zachodniego skraju ulicy, wyłożona pojedynczym rzędem kamieni polnych. Nieregularność ułożenia kamieni, zróżnicowanie rozmiarów kamieni świadczą o

przekładaniu bruku. Bruk posadowiony w warstwie nieregularnej piaszczystej, ciemnej barwy podsypki o łącznej miąższości od 10-15 cm.

3. Warstwa ciemnej gliny z piaskiem , utwardzona, o miąższości do 20 cm.

4. Warstwa ilastej, ciemnej, wilgotnej gliny, miąższość do 20 cm.

5. Warstwa ciemnej, ilastej, wilgotnej gliny z zawartością gruzu ceglanego, drobnych kamieni, szczątków organicznych – mierzwa oraz poziomo zalegające zbutwiałe gałązki.

6, 7, 8, 9, 10. Wkopy.

11. Warstwa humusu przemieszanego z piachem w wypełniku w obrębie chodnika.

Warstwy o nr 3,4,5, zachowane na krótkim odcinku związane są z wcześniejszym użytkowaniem drogi. Na pozostałym odcinku ulicy widoczne nawarstwienia powstałe w wyniku prowadzenia prac ziemnych.

W obrębie pasa ulicy poprowadzone są instalacje: wodociągowa, gazowa i sanitarna.

Wykop nr 3, ul Kętrzyńska

Długość wykopu 1,70 m, szerokość 70 cm, głębokość 0,90 m. Wykop usytuowany w ulicy Kętrzyńskiej, na deptaku, przy ul. Robotniczej. Ze względu na zalegającą na ulicy nawierzchnię polbruk oraz podobnie uporządkowane chodniki, wykop otworzono na krótkim odcinku.

W obrębie wykopu zanotowano nawarstwienia

1. Nawierzchnia wyłożona kostką typu polbruk, miąższość 6 cm.
2. Warstwa cementu o miąższości 10 cm.
3. Warstwa jasnego piasku, podsypka o miąższości 2-3 cm.
4. Warstwa asfaltu o miąższości 8 cm wylana bezpośrednio na bruk.
5. Bruk kamienny ułożony z kostki granitowej w regularne, równoległe rzędy prostopadłe do osi ulicy. Kostka ułożona ściśle. Przy północno-wschodniej części wykopu, widoczne dwa rzędy kostki granitowej ułożonej wzdłuż krawędzi ulicy. Wymiary kostki 16x15x17 cm. Bruk posadowiony na warstwie utwardzonej podsypki.

6. Warstwa ciemnego piasku, utwardzonego zapewne cementem, o miąższości 20 cm.
7. Warstwa ciemnej gliny ilastej związanej z wcześniejszym użytkowaniem ulicy o miąższości 16-19 cm.
8. Warstwa ilastej gliny z dużą zawartością gruzu ceglanego, widoczna w spągu wykopu, o miąższości do 10 cm.
9. Wkop.

W północno-wschodnim skraju ulicy, w rejonie wykonanego wykopu poprowadzone są instalacje gazu i sanitarna.

Wykop nr. 4, ul. Kopernika

Długość łączna wykopu 6,80 m, w tym w pasie ulicy 5,80 m, szerokość 0,60m, głębokość 0,75 m. Wykop wytyczony przez całą szerokość ulicy, łącznie z odkryciem po obu stronach ulicy nawierzchni pod chodnikami, pod powierzchnią którego, od strony północno-wschodniej odsłonięto warstwę bruku z małych kamieni polnych o średnicy 5-10 cm, od strony północno-zachodniej w obrębie chodnika wykonano wymianę gruntu.

1. Nawierzchnia ulicy wylana asfaltem bezpośrednio na warstwę bruku. Warstwa asfaltu o miąższości na 5 cm, przy krawędziach do 10 cm.

2. Warstwa bruku. Bruk ułożony z kamieni polnych, obciosywanych. Kamienie o średnicy od 10-25 cm, układane dość regularnie tworząc równoległe pasy kamieni ułożone ukośnie. Kamienie układane pionowo, obrabianą powierzchnia do nawierzchni drogi. Bruk posadowiony w warstwie nieregularnej piaszczystej posypki o łącznej miąższości od 10 do 15 cm. Podsypka w przemieszana z ciemniejszym piaskiem. Powierzchnia bruku wyprofilowana ze spadkami ku krawężnikom. Zachowane obie krawędzie bruku zaznaczone poprzez wyłożenie ich pojedynczym rzędem kostki granitowej., wyznaczające szerokość ulicy. Miejscami widoczna nieregularność oraz przerwa ułożenia kamieni oraz zróżnicowanie rozmiarów kamieni świadczą o przekładaniu bruku.
3. Warstwa ciemnej gliny z piaskiem z nieliczną zawartością gruzu ceglanego i pojedynczych kamieni.
4. Wypełnisko przemieszane ilastej, ciemnej, gliny z piachem.
5. Warstwa humusu przemieszanego z piachem w obrębie chodnika.
- 6, 7, 8. Wkopy. Widoczne instalacje w cementowej obudowie oraz instalacja gazu i energetyki.
9. Warstwa humusu przemieszanego z piachem w obrębie chodnika.

Szerokość ulicy brukowanej zgodna z szerokością obecnej ulicy i wynosi 5,80m. Zachowane pomiędzy wkopami warstwy 3i4 związane są z wcześniejszym użytkowaniem drogi. W obrębie pasa ulicy poprowadzone są instalacje: przy północno-zachodnim skraju ulicy instalacja wodociągowa, środkiem gazowa i sanitarna.

Wykop nr 5, ul. Kopernika

Długość łączna wykopu 6,00 m, w tym w pasie ulicy 5,00 m, szerokość 0,70m, głębokość 0,75 m. Wykop wytyczony przez całą szerokość ulicy, łącznie z odkryciem po obu stronach ulicy nawierzchni pod chodnikami, pod powierzchnią którego, od strony południowej odsłonięto warstwę bruku z małych kamieni polnych o średnicy 5-10 cm, od strony północnej w obrębie chodnika nie stwierdzono zalegania bruku.

1. Nawierzchnia ulicy wylana asfaltem bezpośrednio na warstwę bruku. Warstwa asfaltu o miąższości na 5 cm, przy krawędziach do 10 cm.
2. Warstwa bruku. Brak ułożony z kamieni polnych, obciosywanych. Kamienie o średnicy od 10-25 cm, układane dość regularnie tworząc równoległe pasy kamieni ułożone ukośnie. Kamienie układane pionowo, obrabianą powierzchnią do nawierzchni drogi. Brak posadowiony w warstwie

nieregularnej piaszczystej posypki o łącznej miąższości od 10 do 40 cm. Podsypka w nieregularnej warstwie, przemieszana z ciemniejszym piaskiem. Powierzchnia bruku wyprofilowana ze spadkami ku krawężnikom. Krawężnik bruku od strony południowej jest zachowany, zaznaczona poprzez wyłożenie jej pojedynczym rzędem kostki granitowej. W północnym skraju ulicy bruk jest uszkodzony na odcinku 4,10 do 5,00 metra. Całkowita długość bruku wynosi 4,15 m. Miejscami widoczna nieregularność ułożenia kamieni, brak bruku czy zróżnicowanie rozmiarów kamieni świadczą o przekładaniu bruku.

3. Warstwa ciemnej ilastej gliny z piaskiem z liczną zawartością gruzu ceglanego, w tym grubego gruzu, drobnych kamieni, pojedyncze fragmenty przepalonych szczątków organicznych. Warstwa o charakterze niwelacyjnym, związana z wcześniejszym użytkowaniem drogi.
4. Wkop. Wypełnisko przemieszane ilastej, ciemnej, gliny z piachem.
5. Wkop.
6. Warstwa bruku z drobnych kamieni polnych, nie obrabianych, o średnicy 5-10cm, zalegające w warstwie humusu pod nawierzchnią chodnika.
7. Warstwa humusu przemieszanego z piaszczystą podsypką pod nawierzchnią chodnika.

Szerokość ulicy wynosi 5,00 m. Bruk kamienny w północnym skraju ulicy został zdemontowany, jednakże odsłonięcie w części północnej, w obrębie chodnika dawnej nawierzchni chodnika ułożonej z małych kamieni polnych, sugeruje iż szerokości ulic nie uległa zmianie. W obrębie pasa ulicy poprowadzone zostały instalacje: przy północno-zachodnim skraju ulicy instalacja wodociągowa, środkiem gazowa i sanitarna.

Wykop nr 6, ul. Strzeleckiego

Długość wykopu 4,50 m, szerokość 0,50m, głębokość 0,75 m. Wykop wytyczony przez całą szerokość ulicy, łącznie z odkryciem fragmentu chodnika, pod powierzchnią którego nie stwierdzono bruku.

1. Nawierzchnia ulicy wylana asfaltem bezpośrednio na warstwę bruku. Warstwa asfaltu o miąższości 6 cm, przy krawędziach do 15 cm.
2. Warstwa bruku. Bruk ułożony z kamieni polnych, częściowo obciosywanych. Kamienie o średnicy od 10-25 cm, układane dość nieregularnie, pionowo, obrabianą powierzchnią do nawierzchni drogi. Bruk posadowiony w piaszczystej, nieregularnej warstwie przemieszanej z ciemniejszym piaskiem podsypce o łącznej miąższości do 20 cm. Powierzchnia bruku wyprofilowana ze spadkami ku krawędziom. Krawędzie bruku nie zachowane. Bruk na odcinku od

4-5m, od zachodniego krawężnika, w miejscu wkopu pod instalację, został zdjęty, a nawierzchnia została zalana cementem.

3. Wkop. Wypełnisko przemieszane ciemnego piachu i gliny.

4. Wkop pod kanalizację. Wypełnisko spiaszczonej gliny, ciemnej barwy z drobnym gruzem ceglanym. W spągu wykopu widoczna rura kamionkowa.

5. Wkop. Wypełnisko przemieszane ciemnego piachu i gliny.

6. Wkop pod instalację gazową na odcinku od 2,80 m do 4,50 m. Wypełnisko przemieszane ciemnego piachu i gliny.

7. Warstwa ilastej, wilgotnej gliny z zawartością drewna (poziomo ułożone fragmenty przypuszczalnie gałązek) o miąższości zachowana na odcinku 2,40-2,80 od zachodniej krawędzi, naruszona wkopem pod instalację gazową.

8. Wkop, przypuszczalnie pod krawężnik. Wypełnisko gruzu ceglanego z piaskiem, gliną i grudkami zaprawy.

9. Wypełnisko warstwy w obrębie chodnika humusu z drobnym (3-4 cm średnicy) kamieniem tłuczonym.

10. Płytki chodnikowa.

11. Warstwa humusu przemieszana z piachem.

Warstwy w obrębie pasa ulicy zakłócone przez wkopy pod instalacje prowadzone w różnym okresie. W całym obrębie wykopu zanotowano jedną warstwę (nr.7) nie zniszczoną późniejszą działalnością, świadcząca o wcześniejszym użytkowaniu drogi. Nieregularność bruku świadczy o licznych pracach budowlanych i naprawczych w obrębie pasa ulicy.

Wykop nr 7, ul. Kowali

Długość wykopu 5,00 m w pasie ulicy, szerokość 0,60m, głębokość 0,75 m. Wykop wytyczony przez całą szerokość ulicy.

1. Nawierzchnia ulicy wylana asfaltem bezpośrednio na warstwę bruku. Warstwa asfaltu gruba na 4- 7 cm, przy krawężniach do 10 cm.
2. Warstwa bruku. Bruk ułożony z kamieni polnych, częściowo obciosywanych. Kamienie o średnicy od 10-25 cm, układane dość nieregularnie, pionowo, obrabianą powierzchnią do nawierzchni drogi. Bruk posadowiony w warstwie nieregularnej piaszczystej posypki o łącznej miąższości od 15 do 40 cm. Podsypka w przemieszana z ciemniejszym piaskiem. Powierzchnia bruku wyprofilowana ze spadkami ku krawężniom. Zachowane obie krawędzie bruku zaznaczone poprzez wyłożenie ich pojedynczym rzędem kostki granitowej. Nieregularność ułożenia kamieni,

zróźnicowanie rozmiarów kamieni świadczą przekładaniu bruku.

3. Warstwa ciemnej gliny z piaskiem z niewielką zawartością gruzu ceglanego i pojedynczych kamieni. Warstwa przemieszana.
4. Warstwa przemieszanej ilastej, ciemnej, gliny z piachem.
5. Wkop. Widoczna instalacja w cementowej obudowie oraz instalacja gazu i energetyki.
6. Wkop pod krawężnik.

W obrębie pasa ulicy poprowadzone są instalacje: przy północno-zachodnim skraju ulicy instalacja wodociągowa, środkiem gazowa, sanitarna w południowo-wschodniej części ulicy. Liczne prace budowlane w obrębie pasa ulicy spowodowały przemieszanie warstw dawnej drogi gruntowej w warstwie nr 3 oraz wyraźne zakłócenia w nawierzchni bruku.

Wykop nr 8, ul. Szewców

długość wykopu 2,00 m, szerokość 0,70 m, gł. 0,60m

Wykop we wschodniej części ulicy. Ze względu na brak warstwy bruku w ulicy odkryto tylko odcinek o długości 2 m.

1. Wierzchnia w-wa asfaltu o miąższości 10 cm.
2. Warstwa cementu o miąższości 13-15 cm wylana na kilkucentymetrowej, nieregularnej warstwie podsypki na odcinku do 0,95 m na W od krawężnika.
3. Warstwa asfaltu na odcinku od 0,95 m do 2m, o miąższości do 15 cm.
4. Trylinka – płyty betonowe, wymiar 33x35 cm, ułożone na odcinku od 0,95m do 2 m.
5. Warstwa cienka podsypki piaszczystej o miąższości 5 cm.
6. Warstwa gliny ze żwirem o miąższości ok. 40 cm, do spągu wykopu.
7. Wkop pod krawężnik.

W pasie ulicy poprowadzone instalacje gazu, wodociąg i instalacja sanitarna. Bruk zdjęty z nawierzchni ulicy. Warstwa trylinki i kilkakrotnie lanego asfaltu świadczą o licznych ingerencjach w strukturę drogi.

Wykop nr 9, ul. Plac Konstytucji 3 Maja

Wykop usytuowany w południowo-zachodniej części Placu Konstytucji 3 Maja na odcinku 4,5 metra w poprzek ulicy, w rejonie Bramy Lidzbarskiej. Długość wykopu 4,50 m, z okrytym fragmentem chodnika łącznie 5,00 m, szerokość wykopu 0,65 m, głębokość 0,75 m. Wykop usytuowany po południowo-zachodniej stronie placu, na odcinku 4,50 m w szerokości pasa ulicy. W przedłużeniu wykopu, od strony skweru, w odsłoniętym odcinku chodnika nie stwierdzono bruku.

1. Nawierzchnia ulicy wylana asfaltem bezpośrednio na warstwę bruku. Warstwa asfaltu o miąższości 3-5 cm.
2. Warstwa bruku. Bruk ułożony z kostki granitowej o wymiarach 13x18 cm i 17x20 cm. Kostka ułożona równoległymi pasami, przebiegającymi ukośnie. Nawierzchnia ulicy lekko profilowana, ze spadkiem ku jej krawędzi. Zachowana północno-wschodnia krawędź bruku przy krawężniku oddzielającym skwer.
3. Warstwa jasnego utwardzonego piasku o miąższości 10-15 cm.

4. Warstwa nieregularna jasnego piasku o miąższości 2-3 cm.
5. Warstwa gruzu ceglanego i kamieni z zaprawą glinianą, na odcinku od początku wykopu (od skweru) do 0,70m.
6. Warstwa ciemnej gliny z piaskiem, z liczną zawartością gruzu ceglanego do 2,70m od początku wykopu (od skweru).
7. Warstwa szarej ilastej gliny z zawartością pojedynczego drobnego gruzu oraz przepalone szczątki organiczne.
8. Warstwa ciemnej gliny z piaskiem, z zawartością drobnego gruzu ceglanego.
9. Wkop, przypuszczalnie pod krawężnik, na odcinku do 0,46 m od początku wykopu.
10. Warstwa humusu w obrębie odsłoniętego chodnika.

Wykop usytuowany został w południowo-zachodniej stronie dawnego Rynku, w poprzek okalającej go ulicy, w rejonie Bramy Lidzbarskiej. W warstwie nr 6, stwierdzono dużą ilość gruzu ceglanego w rozsypisku. Warstwa nr 5 może być skrajem dawnej zabudowy. Obie te warstwy, jak i warstwa 8 zawierająca ślady pożaru są przypuszczalnie warstwami niwelacyjnymi powstałymi po pożarze obszaru starego miasta w 1850 r. i wytyczeniu nowej przestrzeni - centralnego rynku w miejscu spalonej części starej zabudowy. Zanotowana warstwa nr.7 jest kolejną warstwą okresu użytkowania drogi.

Wykop nr 10, ul. Plac Konstytucji 3 Maja

Długość wykopu w pasie ulicy 5,30 m, z okrytymi fragmentem chodnika łącznie 5,80 m, szerokość 0,60 m, głębokość 0,75 m. Wykop usytuowany po północno-zachodniej stronie placu, na całej szerokości pasa ulicy. W przedłużeniu wykopu, od północno-wschodniej strony – od skweru w odsłoniętym fragmencie chodnika nie stwierdzono warstwy bruku.

1. Nawierzchnia ulicy wylana asfaltem bezpośrednio na warstwę bruku. Warstwa asfaltu o miąższości 3-5 cm.
2. Warstwa bruku. Bruk ułożony z kostki granitowej o wymiarach 18x18x18 cm i 17x16x20 cm. Kostka ułożona prosto, równoległymi pasami o przebiegu w poprzek ulicy. Nawierzchnia ulicy wyprofilowana ze spadkami ku krawężniom. Zachowana południowo-wschodnia krawędź bruku zaznaczona pojedynczym rzędem kostki brukowej ułożonej wzdłuż krawędzi ulicy. Od strony północno-zachodniej krawędź ulicy ograniczona jest szerokim, oryginalnym granitowym krawężnikiem.
3. Warstwa utwardzonego jasnego piasku o miąższości 10 -15 cm.
4. Warstwa nieregularna ciemnej gliny z piaskiem z nieliczną zawartością gruzu ceglanego o miąższości 3-5 cm.

5. Warstwa gruzu ceglanego z gliną z piaskiem, z zawartością f-ty cegły gotyckiej, f-ty kafli piecowych.
6. Warstwa szarej ilastej gliny z fragmentami, zalegających poziomo pozostałościami drewna (gałęzie).
7. Warstwa przemieszanego ciemnego piasku z gliną (zasypiskowa po wkopie).
8. Wkop.
9. Wkop pod krawężnik.
10. Warstwa humusu w obrębie chodnika.

Wykop usytuowany został po północno-zachodniej stronie dawnego Rynku, w poprzek okalającej go ulicy. W obrębie chodnika, przy skwerze zieleni nie stwierdzono bruku, który został zdemontowany w latach 50-tych XX wieku. Północno-zachodni skraj ulicy ogranicza oryginalny granitowy krawężnik. W środkowej części ulicy, nawarstwienia poniżej w-wy bruku zostały zniszczone przez wkopy pod instalacje. W południowo-wschodnim skraju ulicy, na odcinku 2 metrów, pod warstwą bruku i podsypki widoczna warstwa niwelacyjna gruzu (nr.5), należy przypuszczać powstała po 1850 r., po pożarze przy wytyczaniu centralnego rynku w miejscu spalonej części starej zabudowy. Zanotowane w warstwy (nr.4 i 6) związane są z kolejnymi okresami użytkowania wcześniejszej, zapewne gruntowej drogi.

Wykop nr 11, ul. Plac Konstytucji 3 Maja

Długość wykopu 3,30 m długości w pasie ulicy, szerokość 1,00m, głębokość 0,95 m. Wykop usytuowany został w południowo-wschodnim pasie ulicy, od skweru zieleni na Placu Konstytucji.

1. Nawierzchnia ulicy wylana asfaltem bezpośrednio na warstwę bruku. Warstwa asfaltu o miąższości 3-5 cm.
2. Warstwa bruku. Bruk ułożony z kostki granitowej o wymiarach 15x13x18 cm i 17x15x20 cm. Kostka ułożona prosto w równoległe pasy. Bruk posadowiony w warstwie nieregularnej piaszczystej posypki o łącznej miąższości od 10-23 cm. Podsypka w przemieszana z ciemniejszym piaskiem. Powierzchnia bruku płaska, brak krawędzi.
3. Warstwa, nieregularna ciemnej gliny z piaskiem z nieliczną zawartością gruzu ceglanego.
4. Warstwa szarej, ilastej gliny.

5. Warstwa ciemnej ilastej gliny z fragmentami drewna, zalegającego poziomo. Drewno zbutwiałe. Można przypuszczać iż są to pozostałości drobnych gałęzi i desek.

6. Belka drewniana sosnowa o średnicy ok. 15 cm, ułożona w spągu wykopu ukośnie, pod profilem północnym na 2,62- 2,77 m i pod profilem południowym na 2,58 – 2,73 m od początku wykopu oraz fragmenty zbutwiałego drewna.

7. Wkop.

8. Wkop pod krawężnik.

Wykop usytuowany został w obrębie południowo-wschodniego skraju dawnego Rynku i obecnej ulicy Kętrzyńskiej.

Wg źródeł ikonograficznych plac był w całości wybrukowany, dopiero po 1945 r.

Wykop nr 12, ul. Kilińskiego przy Cichej

Długość łączna wykopu 5,50 m, w tym 4,50 m w pasie ulicy, szerokość 0,50m, głębokość 0,75 m.
Wykop wytyczony przez całą szerokość ulicy, łącznie z odkryciem fragmentu chodnika po obu stronach ulicy, pod powierzchnią których nie stwierdzono bruku.

1. Nawierzchnia ulicy wylana asfaltem bezpośrednio na warstwę bruku. Warstwa asfaltu o miąższości 4 cm w środkowej części pasa ulicy, przy krawężniach do 10 cm.
2. Warstwa bruku. Bruk ułożony z kamieni polnych, częściowo obciosywanych. Kamienie o średnicy od 10-25 cm, układane dość nieregularnie, pionowo, obrabianą powierzchnią do nawierzchni drogi. Bruk posadowiony w warstwie nieregularnej piaszczystej posypki o łącznej miąższości od 15 do 30 cm. Powierzchnia bruku wyprofilowana ze spadkami ku krawężniom. Widoczne zachowane krawędzie bruku, zaznaczone wyłożonym pojedynczym rzędem kostki

granitowej. Krawędź wschodnia przekładana. Nieregularność ułożenia kamieni, zróżnicowanie rozmiarów kamieni oraz pojedynczo zastosowanie kostki granitowej świadczą o przekładaniu bruku.

3. Warstwa ciemnej ilastej gliny z piachem o miąższości 10-15 cm.
4. Warstwa ciemnej, ilastej gliny, z zawartością drobnego gruzu ceglanego, o miąższości od 10-25 cm, zachowana fragmentarycznie, zniszczona przez kolejne wkopy.
- 5, 6, 7. Wkopy.
8. Warstwa niwelacyjna, przemieszanej gliny z piachem.
9. Warstwa humusu przemieszana z piaszczystą podsypką pod nawierzchnią chodnika.
10. Warstwa humusu przemieszana z piaszczystą podsypką pod nawierzchnią chodnika.

W obrębie pasa ulicy poprowadzone są instalacje: przy północno-wschodnim skraju ulicy instalacja wodociągowa, śródkiem gazowa i sanitarna. Liczne prace budowlane w obrębie pasa ulicy spowodowały przemieszanie warstw dawnej drogi gruntowej jak i zakłócenie układu warstwy bruku.

Wykop nr 13, ul. Cicha

Długość łączna wykopu 5,00 m, w tym 4,50 m w pasie ulicy, szerokość 0,50m, głębokość 0,75 m. Wykop wytyczony przez całą szerokość ulicy, łącznie z odkryciem fragmentu chodnika od północno-zachodniej strony ulicy, pod powierzchnią którego nie stwierdzono bruku.

1. Nawierzchnia ulicy wylana asfaltem bezpośrednio na warstwę bruku. Warstwa asfaltu gruba na 4- 7 cm, przy krawędziach do 10 cm.
2. Warstwa bruku. Bruk ułożony z kamieni polnych, częściowo obciosywanych. Kamienie o średnicy od 10-25 cm, układane dość nieregularnie, pionowo, obrabianą powierzchnią do nawierzchni drogi. Bruk posadowiony w warstwie nieregularnej piaszczystej posypki o łącznej miąższości od 15 do 40 cm. Podsypka w przemieszana z ciemniejszym piaskiem. Powierzchnia bruku wyprofilowana ze spadkami ku krawędziom. Zachowana krawędź bruku od północno-

zachodniego skraju ulicy, wyłożona pojedynczym rzędem kostki granitowej. Krawędź południowo-wschodnia zakłócona wkopem. Nieregularność ułożenia kamieni, zróżnicowanie rozmiarów kamieni świadczą o licznych przekładaniu bruku.

3. Wkop. Warstwa ciemnej gliny z piaskiem z nieliczną zawartością gruzu ceglanego i pojedynczych kamieni. Warstwa przemieszana.
4. Warstwa ilastej, ciemnej, wilgotnej gliny, o miąższości 40 cm, zachowana w południowo-wschodnim narożniku wykopu, związana z wcześniejszym użytkowaniem drogi, prawdopodobnie pozostałości dawnej drogi gruntowej.
5. Wkop z instalacją w cementowej obudowie.
6. Wkop.
7. Wkop pod krawężnik.
8. Warstwa humusu przemieszanego z piachem w obrębie odsłoniętego chodnika.

W obrębie pasa ulicy poprowadzone są instalacje: przy północno-zachodnim skraju ulicy instalacja wodociągowa, środkiem gazowa, sanitarna w południowo-wschodniej części ulicy. Liczne prace budowlane w obrębie pasa ulicy spowodowały przemieszanie warstw dawnej drogi gruntowej (warstwa nr 3 i 4) oraz związane z tym przekładanie bruku.

Wykop nr 14, ul. Ofiar Oświęcimia

Długość wykopu 6,00 m, szerokość 0,70m, głębokość do 0,75 m. Wykop wytyczony został przez całą szerokość ulicy.

1. Nawierzchnia ulicy wylana asfaltem bezpośrednio na warstwę bruku. Warstwa asfaltu o miąższości do 8 cm, przy krawężniach do 10 cm.
2. Warstwa bruku. Bruk ułożony z kamieni polnych, obciosywanych i kostki granitowej. Miejscami widoczna zachowana regularność układania bruku. Kamienie o średnicy od 10-25 cm, Bruk posadowiony w warstwie nieregularnej piaszczystej podsypki o łącznej miąższości od 15 do 40 cm. Podsypka przemieszana jest z ciemniejszym piaskiem. Powierzchnia bruku wyprofilowana ze spadkami ku krawężniom. Po obu krańcach ulicy widoczne ubytki w nawierzchni bruku, krawężń północno-zachodnia jest krawężnią bruku, w części północno-wschodniej zachowane kamienie

brukowe nie wyznaczają krawędzi ulicy. Bruk zachowany jest na odcinku od 0,20m do 5,00 metra. Widoczne przerwy w warstwie bruku oraz fragmenty z brakiem regularności w ułożeniu świadczą o jego przekładaniu.

3. Warstwa ciemnej gliny z piaskiem z nieliczną zawartością gruzu ceglanego i pojedynczych kamieni, o miąższości 10 cm. Warstwa związana z wcześniejszym użytkowaniem ulicy.

4. Warstwa gliny z piaskiem będąca zapewne podbudową pod drogę gruntową.

5, 6, 7, 8, 9. Wkopy. Warstwy przemieszane, zasypiskowe po wkopach pod prowadzone instalacje.

10. Warstwa grubo wylanego betonu jako podbudowa w miejscu prawdopodobnego poszerzenia ulicy, po 1945 r. w miejscu prowadzonych prac ziemnych w wykopie, bez ponownego ułożenia bruku.

Zachowany fragment dawnej drogi gruntowej widoczny jest na odcinku od 1,80 m do 2,60 m. Obecna szerokość ulicy wynosi 6 metrów. Licząc od północno-zachodniej krawędzi w pasie ulicy położona jest instalacja gazowa, wodociągowa, sanitarna, gazowa.

Wykop nr 15, ul. Rynkowa

Długość wykopu 1,30 m, usytuowany w południowo-wschodnim pasie ulicy. Nawierzchnia ulicy Rynkowej wyłożona jest kostką zwaną starobruk. Celem nie doprowadzania do dewastacji nowo położonej nawierzchni ulicy Rynkowej wymiary wykopu ograniczono. W trakcie prac, ze względu na całkowitą wymianę nawierzchni i warstw zrezygnowano z otwierania całego wykopu. Pod warstwą starobruku stwierdzono dwie zalegające na sobie warstwy lanego cementu, przedzielone 5 centymetrową warstwą piaszczystej podsypki o łącznej miąższości 35 cm. Pod warstwą cementu, od głębokości 45 cm poniżej nawierzchni ulicy zalega warstwa gliny ze żwirem.

Wykop nr 16, ul. Ofiar Oświęcimia

Łączna długość wykopu 6,50 m, w tym 5,50 m w pasie ulicy, szerokość 0,60m, głębokość do 0,75 m. Wykop wytyczony został przez całą szerokość ulicy wraz z poboczem w chodnikach.

1. Nawierzchnia ulicy wylana asfaltem bezpośrednio na warstwę bruku. Warstwa asfaltu o miąższości do 8 cm, przy krawężniach do 10 cm.
2. Warstwa bruku. Bruk ułożony z nieregularnej kostki granitowej i pojedynczych, obciosywanych kamieni polnych. Widoczna zachowana regularność układania bruku. Kamienie o średnicy od 10-25 cm. Powierzchnia bruku wyprofilowana ze spadkami ku krawężniom. Zachowane obie krawędzie bruku, wyznaczające szerokość ulicy 5,50 metra. Bruk posadowiony w warstwie nieregularnej piaszczystej podsypki o łącznej miąższości od 15 do 40 cm. Podsypka przemieszana jest z ciemniejszym piaskiem, w nierównej warstwie, częściowo zakłóconej wkopami.
3. Warstwa ciemnej gliny z piaskiem z niewielką zawartością gruzu ceglanego i pojedynczych kamieni, o miąższości 10 cm. Warstwa związana z wcześniejszym użytkowaniem ulicy.
4. Warstwa gliny z jasnym piaskiem będąca zapewne podbudową pod drogę gruntową.
5. Gлина ilasta o miąższości do 25 cm, do spągu wykopu.

6, 7, 8, 9, 10, 11. Warstwy przemieszane, zasypiskowe po wkopach pod prowadzone instalacje.

12, 13. Warstwy humusu przemieszanego z piachem w obrębie odsłoniętych chodników.

Zachowany fragment dawnej drogi gruntowej widoczny jest na trzech, krótkich odcinkach: od 0,70 m do 1,30 m, od 2,00 m do 2,90 m i od 3,30 m do 4,00 m. Obecna szerokość ulicy wynosi 6 metrów. Widoczne na obu skrajach ulicy krawędzie bruku wyznaczają granice ulicy brukowanej o szerokości 4,80m. Licząc od północno-zachodniej krawędzi w pasie ulicy położona jest instalacja wodociągowa, gazowa, sanitarna, energetyczna.

Wykop nr 17, ul. Bema

Długość wykopu 1,20 m, szerokość 0,60m, głębokość 0,75 m. Szerokość wykopu ograniczona została ze względu na zbyt duże nasilenie ruchu w rejonie ulicy Bema. Wykop wytyczony został zachodnim pasie ulicy na odcinku 1,20.

1. Nawierzchnia ulicy wyłana asfaltem o miąższości 10cm.
2. Warstwa gliny- podbudowa o miąższości 8 cm.
3. Warstwa utwardzonej piaszczystej podsypki o miąższości 20 cm.
4. Warstwa ilastej, ciemnej, wilgotnej gliny o miąższości 30 cm, o stropie wyraźnie zniwelowanym.
5. Wkop pod krawężnik.

Stwierdzono brak warstwy bruku, który został zdjęty prawdopodobnie w trakcie budowy drogi. Warstwa nr.4, związana z wcześniejszym użytkowaniem drogi została w górnej części zniwelowana w trakcie przebudowy drogi. Ulica na tym odcinku jest współcześnie przebudowana.

Wykop nr 18, ul. Plac Wolności

Łączna długość wykopu 6,50 m, w tym 5,50 m w pasie ulicy, szerokość 0,60m, głębokość do 0,75 m. Wykop wytyczony został przez całą szerokość ulicy wraz z poboczem w chodnikach.

1. Nawierzchnia ulicy wylana asfaltem bezpośrednio na warstwę bruku. Warstwa asfaltu o miąższości do 8 cm, przy krawężniach do 10 cm.
2. Warstwa bruku. Bruk ułożony z kamieni polnych, częściowo obciosywanych. Kamienie o średnicy od 10-25 cm, układane dość nieregularnie, pionowo, obrabianą powierzchnią do nawierzchni drogi. Powierzchnia bruku wyprofilowana ze spadkami ku krawężniom. Zachowane obie krawędzie bruku, zaznaczone pojedynczym rzędem kamieni polnych, wyznaczające szerokość ulicy 5,50 metra, zgodną z obecną szerokością ulicy. Bruk posadowiony w warstwie nieregularnej, ciemnej piaszczystej podsypki o łącznej miąższości do 15 cm.

3. Warstwa gliny z piaskiem z nieliczną zawartością gruzu ceglanego i pojedynczych kamieni, nieregularna w zarysie, o miąższości do 20 cm. Warstwa niwelacyjna, poprzecinana wkopami.
4. Warstwa ciemnej ilastej gliny o miąższości 4- cm, związana z wcześniejszym użytkowaniem ulicy.
5. Gлина ilasta o miąższości do 25 cm, do spągu wykopu, będąca zapewne podbudową pod drogę gruntową.
6. Skupisko, w glinie, cegieł i kamieni, grudek zaprawy wapiennej o miąższości 40-50 cm, do spągu wykopu, zakłócone wkopami. Skupisko może być pozostałością fundamentu muru cmentarza przykościelnego.
7. Warstwa gliny z zawartością bardzo rozdrobnionego gruzu ceglanego, o miąższości 10-20 cm. Jest to zapewne niwelacyjna warstwa zniszczona przez wkopy.
- 8, 9. Wkopy. Warstwy przemieszane, zasypiskowe po wkopach pod prowadzone instalacje.
10. Warstwa wypełniska humusu i piaszczystej podsypki pod nawierzchnią chodników.

W pasie ulicy położona jest instalacja wodociągowa, gazowa, sanitarna.

Wykop nr 19, ul. Mazurska

Łączna długość wykopu 5,90 m, w tym 4,90 m w pasie ulicy, szerokość 0,60m, głębokość do 0,80 m. Wykop wytyczony został przez całą szerokość ulicy wraz z poboczem w chodnikach, pod nawierzchnią których nie stwierdzono zalegania bruku.

1. Nawierzchnia ulicy wylana asfaltem bezpośrednio na warstwę bruku. Warstwa asfaltu o miąższości do 8 cm, przy krawężniach do 10 cm.
2. Warstwa bruku. Bruk ułożony z obciosywanych kamieni polnych i pojedynczej kostki granitowej. Kamienie o średnicy od 10-25 cm. Powierzchnia bruku wyprofilowana ze spadkiem ku krawężniom. Zachowane obie krawędzie bruku, prawdopodobnie przekładane, wyznaczające szerokość ulicy 4,90 metra. Bruk posadowiony w warstwie nieregularnej piaszczystej podsypki o łącznej miąższości od 10 do 17 cm.
3. Warstwa ciemnej, ilastej gliny z piaskiem z liczną zawartością gruzu ceglanego i pojedynczych kamieni, grudek zaprawy wapiennej, przepalonych szczątków organicznych, o miąższości 50 cm, do spągu wykopu. Warstwa niwelacyjna, związana z wcześniejszym użytkowaniem ulicy.

4. Wkop.

5. Wkop.

6. Wypełnisko wkopu pod chodnikiem, piasek jasny przemieszany z humusem.

Obecna szerokość ulicy wynosi 4,90 m, zgodna z szerokością ulicy brukowanej. Widoczne na obu skrajach ulicy krawędzie bruku wyznaczają granice ulicy brukowanej o szerokości 4,90m. Licząc od północno-zachodniej krawędzi w pasie ulicy położona jest instalacja wodociągowa i sanitarna, gazowa.

INTERPRETACJA WYNIKÓW BADAŃ

Plac Konstytucji 3 Maja

wykop 20

Opis Wniosków badawczych

Wykonany wykop ujawnił relikty zabudowy reprezentacyjnego kwartału we wschodniej części obecnego placu Konstytucji 3 Maja. Potwierdzone zostały wyniki badań geofizycznych. Pozostałości kamiennie ceglanych fundamentów spajanych zaprawą występują już od około 0,75 m poniżej obecnej powierzchni terenu.

Zachowane i odsłonięte fundamenty można datować na okres od XV wieku. Widoczne jest znaczne zniwelowanie i przekształcenie terenu oraz ślady stopniowego rozbierania fundamentów. Ujawnione w badaniach geofizycznych obszary o większej oporności gruntu, na przykład na zachód od otwartego wykopu, można wiązać z budynkami murowanymi dostawionymi do ścian ratusza oraz porozbiórkowym zagruzowaniem terenu na którym stały. Piwnice ratusza zagruzowane zostały materiałem porozbiórkowym.

Wykop 21

Opis wniosków badawczych

Wykonany wykop ujawnił relikty najmłodszej fazy zabudowy mieszkalnego kwartału w zachodniej części obecnego placu Konstytucji 3 Maja. Pozostałości prymitywnych, kamiennie ceglanych fundamentów spajanych gliną występują już od około 0,5 m poniżej obecnej powierzchni terenu.

Zachowane fundamenty można datować na okres od XVII bądź XVIII wieku do połowy XIX wieku. Widoczne jest znaczne zniwelowanie terenu do poziomu fundamentów. Brak śladów pożaru. Brak śladów ścian naziemnych budynków. Sposób wykonania odkrytych fundamentów może świadczyć o tym, że część budynków wykonana była w technologii drewnianej. Po pożarze rozebrano całkowicie budynki oraz zebrano warstwy kulturowe związane z ich użytkowaniem. Ujawnione w badaniach geofizycznych obszary o większej oporności gruntu, na przykład na zachód od otwartego wykopu, można wiązać z budynkami murowanymi i porozbiórkowym zagruzowaniem terenu na którym stały.

Ulice i chodniki

Opis wniosków badawczych

Układ ulic w obszarze starego miasta

W wyniku przeprowadzonych badań sondażowych ulic obszaru starego miasta Bartoszyce można stwierdzić, iż obecnie istniejący przebieg ulic zgodny jest z układem znanym od połowy XIX wieku. Zachowany historyczny układ ulic potwierdza także linia zachowanej starej zabudowy. Zmianę układu przestrzennego miasta po 1850 roku potwierdzono wynikami z wykopów w obrębie Placu Konstytucji (wykop 9,10,11), gdzie widoczne są w pasie, od wewnętrznej strony Rynku, relikty nieistniejącej zabudowy. Uzyskano potwierdzenie wytyczenia w XIX wieku nowych ulic miasta w rejonach dawnych działek, oddalonych od centralnego rynku (wyk 2 ul. Robotnicza), oraz na ulicy Rzeźników (wyniki badań D.Wyczółkowski, 2011r, I.Mellin-Wyczółkowska sprawozdanie z nadzoru archeologicznego 2015 r.), gdzie stwierdzono pod kolejnymi nawarstwieniami drogi warstwę mierzwy, która sugeruje peryferyjny charakter ulicy.

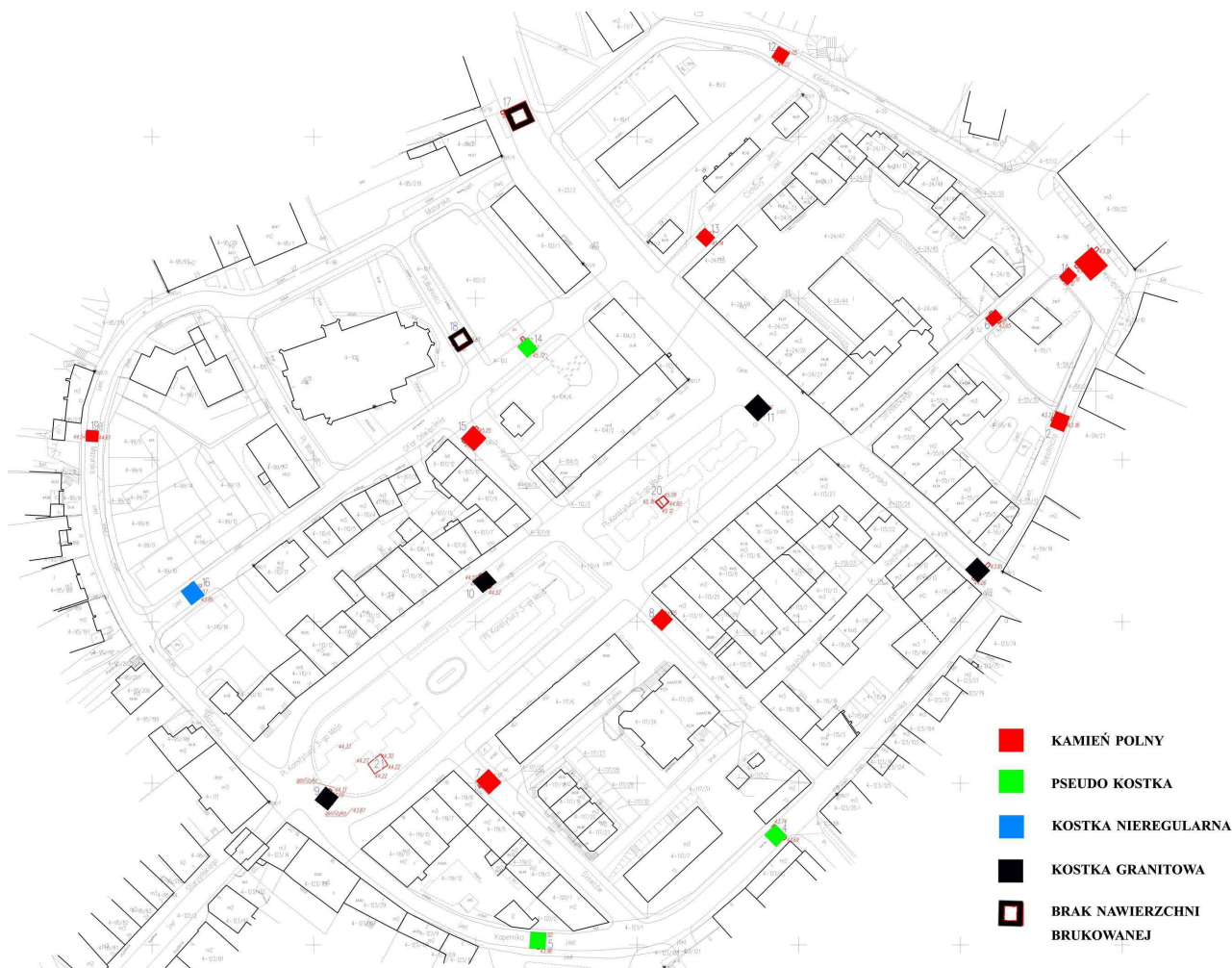
W wykopie 1a stwierdzono poszerzenie Placu.

Szerokości ulic

Szerokość nawierzchni brukowych w większości ulic można ustalić według zachowanych krawędzi ograniczających bruk. Szerokość zachowanych nawierzchni brukowych zgodna jest z szerokościami obecnych ulic. Ich szerokość waha się od 4 m ul. Mazurska, wyk.19 do 6 metrów ul. Ofiar Oświęcimia, wyk.14. Większość ulic ma szerokość od 5-6 metrów. Zmiany szerokości, które miały miejsce po okresie zniszczeń 1945r. Dotyczą Placu Zwycięstwa, który poszerzony został w części południowo-zachodniej. W południowej części wykopu 1a odkryto relikty fundamentu muru zabudowy zniszczonej po 1945r.

Nawierzchnie

Obecnie większość ulic w obszarze starego miasta ma nawierzchnię wylaną masą bitumiczną czyli asfaltem. Jedynie w rejonie ulicy Kętrzyńskiej na odcinku deptaka nawierzchnia wyłożona jest kostką polbruk a ulica Szewców ma nową nawierzchnię ze starobruku. Asfaltem wylane zostały również nawierzchnie wybudowane po 1945 r. z trylinki.

Bruki stwierdzono na większości ulic poza ulicami Szewców (wyk.8) i Rynkowej (wyk.15), na których w wyniku współcześnie prowadzonych prac remontowych drogi nawierzchnia bruku została zdjęta. Podobnie w części północno-zachodniej Placu Zwycięstwa, w miejscu wybudowanego parkingu do Urzędu Gminy, całkowicie zdjęto bruk, nawierzchnię wykładając trylinką, którą później zalano asfaltem.

Wyróżniono 3 rodzaje nawierzchni kamiennych:

-bruکی ułożone z kostki granitowej o trzech rodzajach wymiarów. Jako bardziej reprezentacyjna nawierzchnia, zlokalizowany na obecnym Placu Konstytucji 3 Maja, ul Kętrzyńskiej. Kamienie ułożone ściśle równoległymi rzędami, niekiedy tworząc wzory na nawierzchni ulicy. Wykopy: nr

3,9,10,11.

-bruki ułożone z kamieni polnych obciosywanych w bardziej regularne kształty, które można nazwać pseudo brukiem, wykopy: 4 i 5 ul. Kopernika, wyk.6 ul. Strzeleckiego, wyk.7 ul. Kowali, wyk.16 i 14 ul. Ofiar Oświęcimia

-bruki ułożone z kamienia polnego, nieregularnego w kształcie częściowo tylko obciosywane zanotowano w wykopach o numerach 1 i 1a, 7, 6, 12, 13, 18, 19.

Powierzchnie bruków są mocno wyprofilowane ze spadkami ku krawężnikom. Krawężniki zwykle zaznaczone są odmiennym wątkiem ułożenia kamieni. Silne nachylenie powierzchni ulic ku krawężnikom pełniło jednocześnie rolę rynsztoków, których nie stwierdzono w trakcie prowadzonych badań.

W trakcie prowadzonych badań stwierdzono tylko w 4 wykopach (nr.4,5,6,16) skupiska małych kamieni świadczące o wyłożeniu chodnika brukiem kamiennym.

Warstwy związane z wcześniejszym użytkowaniem ulic utożsamić można z warstwą o wypełnisku gliny z piaskiem i gruzem ceglany, notowaną we wszystkich wykopach. Jest to jednakże warstwa niwelacyjna.

Stan zachowania

Nawierzchnie brukowane ulic w większości zostały zachowane i przykryte warstwą asfaltu. W całości zdjęto tylko bruk ze środkowej części Placu Konstytucji 3 Maja. Stan zachowania bruków, poza obszarem Placu Konstytucji 3 Maja i ulicy Kętrzyńskiej jest zły. Nawarstwienia kulturowe w obrębie ulic, łącznie z warstwą bruku są mocno zakłócone przez wielość instalacji doprowadzonych w obrębie pasa ulicy, a szczególnie w ich skrajnych pasach. Bruki kamienne były wielokrotnie przekładane i uzupełniane nowymi kamieniami. Brak jest wielu krawężników bruków, nie zarejestrowano rynsztoków. Nie zarejestrowano połączenia bruku z krawężnikami oddzielającymi chodniki. Stan zachowania obecnych nawierzchni ulic wymaga poważnych prac naprawczych.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI KONSERWATORSKIE.

Badania archeologiczne przedinwestycyjne do celów projektowych przeprowadzono w dniach od 9-23 listopada 2015 roku w obszarze starego miasta Bartoszyce. Badania miały na celu rozpoznane nawarstwień kulturowych w obrębie ciągów pieszo – jezdnych oraz skweru w centralnej części Placu Konstytucji 3 Maja, do opracowania programu projektu rewitalizacji tego obszaru.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono zaleganie na większości ulic nawierzchni brukowych w złym stanie zachowania. Bruki w większości wykonane były z obrabianego kamienia polnego. Nie stwierdzono zachowania oryginalnych chodników ani typowych dla tego rodzaju ulic układanych rynsztoków. Nawarstwienia kulturowe do planowanej głębokości inwestycji (0,70-80m), wymiany nawierzchni są bardzo przemieszane przez liczne prace budowlane prowadzone w obrębie ulic. W obrębie badanych ciągów pieszo – jezdnych, nie natrafiono na relikty średniowiecznej zabudowy.

W obrębie Placu Konstytucji nawierzchnie bruku, ułożonego z kostki granitowej, zachowane są już tylko w pasie ulicy. Plac konstytucji 3 Maja, mimo wielu przekształceń, zachował swój pierwotny charakter ukazując sposób zagospodarowania przestrzeni miejskiej charakterystycznej dla wschodniopruskich rozwiązań urbanistycznych drugiej połowy XIX wieku. Odkrycie w obrębie placu reliktyw średniowiecznej zabudowy, a przede wszystkim zlokalizowanie murów fundamentowych średniowiecznego ratusza miejskiego rozebranego w 1815 roku jest bardzo istotne w dalszym postępowaniu w zakresie ochrony zabytkowej przestrzeni miasta i zaprojektowania jej rewitalizacji

Warunki w zakresie dalszego postępowania określi WKZ (Wojewódzki Konserwator Zabytków) w Olsztynie, do którego należy wystąpić o ich wydanie w przedmiotowej sprawie.

LITERATURA

Adlerhold G., Das höchst gepriesene Preussen, Oder Umständliche Beschreibung und Verzeichniß des herrlichen Landes Preussen, Frankfurt Und Leipzig 1704

Benish J. G., Versuch einer Geschichte der Stadt Bartenstein in Ostpreußen und des Kirchspiels, Königsberg 1836

Berdecka A., Lokacje i zagospodarowanie miast królewskich w Małopolsce za Kazimierza Wielkiego (1333-1370), Studia i materiały z historii kultury materialnej, T. LV, Instytut Historii Kultury Materialnej PAN, Wrocław 1982

Birezowska M., Dokumentacja archeologiczno- architektoniczna. Wyniki nadzoru archeologicznego przy Placu Konstytucji 3 Maja 33- 34- 35 w Bartoszczach działka nr 104/2 obręb 4, Olsztyn 2011

Birezowska M. Dokumentacja badań archeologicznych. Sprawozdanie z nadzoru archeologicznego przy ulicy Kętrzyńskiej 6 w Bartoszczach działka nr 115/14 obręb 4, Olsztyn 2013

Boetticher A., Die Bau- und Kunstdenkmäler der Provinz Ostpreußen Heft II. Natangen. Zweite Auflage, Königsberg 1898

Bonk H., Die Städte und Burgen in Altpreussen (Ordensgründungen) in ihrer Beziehung zur Bodengestaltung, Königsberg 1895

Chlost I., Antropogeniczne zmiany stosunków wodnych w rejonie Bartoszczy w czasach historycznych, Słupskie Prace Geograficzne Nr 2, Słupsk 2005, s.147-159

Gula J., Badania archeologiczne prowadzone w latach 1991-97 w Srokowie, Miłakowie i Bartoszczach i ich wpływ na procesy rewitalizacji, w: Badania archeologiczne starych miast Warmii i Mazur a problemy ich rewitalizacji, red. Wysocki J., Michalski J., Nidzica 1998, s. 59 – 79

Hartknoch Ch., Alt- und Neues Preussen Oder Preussischer Historien Zwey Theile In derer erstem von deß Landes vorjähriger Gelegenheit und Nahmen, wie auch der Völcker, so darinnen vor dem Teutschen Orden gewohnet, Urankunfft, Lebens-Beschaffenheit, Sprache, Religion, Hochzeiten, Begräbnissen, Haußhaltung, Kriegsrüstung, Republic und andere Sitten und Gewohnheiten: In dem andern aber von deß Teutschen Ordens Ursprung, desselben, wie auch der nachfolgenden Herrschafft vornehmsten Thaten und Kriegen, Erbauung der Städte, der itzigen Innwohner Ursprung, Religion, Müntzordnung, Rechten und Policeywesen gehandelt wird ; Auß vielen alten so wol als neuen, einheimischen als außwertigen Scribenten, Privilegien und andern Documenten, so theils gedruckt, theils geschrieben in verschiedenen vornehmen Bibliotheken und Archiven deß

Landes vorhanden sind, Mit sonderbahrem Fleiß zusammen getragen, Franckfurt ; Leipzig 1684

Hein M., Geschichte der Stadt Bartenstein 1332–1932, Bartenstein 1932. wyd. polskie- Historia miasta Bartoszyce 1332–1932, Bartoszyce 2001.

Hryciuk R., Petraszko M., Bartoszyce Z dziejów miasta i powiatu, Olsztyn 1969

Jonakowski M., Mackiewicz A., Wroniszewska M., Sprawozdanie z badań archeologicznych przeprowadzonych w Bartoszycach na st. I wykop 10 (przy ul. Strzeleckiego). Badania terenowe prowadzono od 7 do 9 września 2009 roku, Październik 2009 rok, Archiwum WUOZ w Olsztynie

Mackiewicz A. Żabiński C., Sprawozdanie z badań archeologicznych przeprowadzonych na działce 95/61 (st. 1 wykop 12) przy Bema 11 w Bartoszycach. Prace prowadzono w dniach od 23 do 29 października 2014 roku, Olsztyn listopad 2014, Archiwum WUOZ w Olsztynie

Mackiewicz H. D., Sprawozdanie z badań archeologicznych przeprowadzonych w Bartoszycach województwo olsztyńskie, na terenie posesji przy ulicy Kowali w sierpniu 1991 roku wykop 2, Olsztyn 1991 rok, Archiwum WUOZ w Olsztynie

Mackiewicz H., Mackiewicz A., Sprawozdanie z nadzorów i badań archeologicznych przeprowadzonych w Bartoszycach na st. I wykopy 7 i 8 (przy Placu Konstytucji 3-ciego maja). Badania terenowe prowadzono od 3 do 25 listopada 2003 roku i od 18 października do 15 grudnia 2004 roku, Stawiguda czerwiec 2005

Mellin - Wyczółkowska I., Sprawozdanie z nadzoru archeologicznego wykonanego do przyłącza gazu na ul. Rzeźników w Bartoszycach, wrzesień 20015., Archiwum WUOZ w Olsztynie

Wyczółkowski D., Sprawozdanie z nadzoru archeologicznego przeprowadzonego podczas przebudowy instalacji oraz nawierzchni ulicy Młynarskiej w Bartoszycach, Warszawa 2009, Archiwum WUOZ w Olsztynie

Wyczółkowski D., Sprawozdanie z nadzoru archeologicznego przeprowadzonego na terenie Wzgórza Zamkowego w Bartoszycach, Warszawa 2009, Archiwum WUOZ w Olsztynie

Wyczółkowski D., Sprawozdanie z nadzoru archeologicznego przeprowadzonego przy modernizacji ulic Wybrzeża i Jagiellończyka w Bartoszycach, woj. warmińsko – mazurskie, Warszawa 2010, Archiwum WUOZ w Olsztynie

Wyczółkowski D., Sprawozdanie z przedinwestycyjnych ratowniczych badań archeologicznych przeprowadzonych przy ulicy Mazurskiej 3 w Bartoszycach, Warszawa 2010, Archiwum WUOZ w Olsztynie

Wyczółkowski D., Sprawozdanie z nadzoru archeologicznego przeprowadzonego budowie sieci i

miejsce: **Bartoszyce** gm.: **Bartoszyce** powiat: bartoszycki woj.: **warmińsko-mazurskie**
stanowisko: nawarstwienia kulturowe obszaru starego miasta Bartoszyce
Obszar – stare miasto Bartoszyce
inwestor: Gmina Miejska Bartoszyce
kierownik badań: mgr Izabela Mellin-Wyczółkowska, Mazurska Pracownia Archeologiczna „Rudka”

przyłączy ciepłych przy ulicach Mazurskiej i Placu Wolności w Bartoszycach, Warszawa 2010, Archiwum WUOZ w Olsztynie

Wyczółkowski D., Sprawozdanie z archeologicznych badań przedinwestycyjnych przeprowadzonych na ulicy Rzeźników w Bartoszycach, Warszawa 2011, Archiwum WUOZ w Olsztynie

Wyczółkowski D., Sprawozdanie z archeologicznych badań przedinwestycyjnych przeprowadzonych na działce nr 4-91/3 przy ul. Kętrzyńskiej w Bartoszycach, woj. warmińsko-mazurskie., Warszawa 2010, Archiwum WUOZ w Olsztynie

INWENTARZ DOKUMENACJI FOTOGRAFICZNEJ

miejsowość: **Bartoszyce** gm.: **Bartoszyce** powiat: bartoszycki woj.: **warmińsko-mazurskie**

stanowisko: nawarstwienia kulturowe obszaru starego miasta Bartoszyce , st.I

inwestor: Gmina Miejska Bartoszyce

kierownik badań: **mgr Izabela Mellin-Wyczółkowska, Mazurska Pracownia Archeologiczna „Rudka”**

Nr foto	Wykop	Ulica	Treść zdjęcia	Data	Wykon ał
1	2	3	4	5	6
B.001/2015	1a	Pl. Zwycięstwa	Plan wykopu, nawierzchnia bruku, od NE	09.11.2015	I. M-W
B.002/2015	1a	Pl. Zwycięstwa	Plan wykopu, nawierzchnia bruku, od NE	9.11.2015	I. M-W
B.003/2015	1a	Pl. Zwycięstwa	Plan wykopu, krawędź SW i wkop pod chodnikiem	9.11.2015	I. M-W
B.004/2015	1	Pl. Zwycięstwa	Usytuowanie wykopu, od SW	9.11.2015	I. M-W
B.005/2015	1,1a	Pl. Zwycięstwa	Usytuowanie wzajemne wykopów na Placu Zwycięstwa	9.11.2015	I. M-W
B.006/2015	1	Pl. Zwycięstwa	Plan wykopu, nawierzchnia bruku, i trylinki, od SW	9.11.2015	I. M-W
B.007/2015	1	Pl. Zwycięstwa	Plan wykopu, w pasie ulicy, od SE	9.11.2015	I. M-W
B.008/2015	1	Pl. Zwycięstwa	Plan wykopu, nawierzchnia bruku, i trylinki, od SE	9.11.2015	I. M-W
B.009/2015	1	Pl. Zwycięstwa	Plan wykopu, nawierzchnia bruku z kamienia polnego, od SE	9.11.2015	I. M-W
B.010/2015	1a	Pl. Zwycięstwa	Profil NW wykopu z widocznym fundamentu kamienicy, od SE	9.11.2015	I. M-W
B.011/2015	1a	Pl. Zwycięstwa	j.w.	9.11.2015	I. M-W
B.012/2015	1a	Pl. Zwycięstwa	Plan reliktu fundamentu kamienicy, od NE	9.11.2015	I. M-W
B.013/2015	1	Pl. Zwycięstwa	Profil NW wykopu, od NE	9.11.2015	I. M-W
B.014/2015	1	Pl. Zwycięstwa	Profil NW wykopu, od SW	9.11.2015	I. M-W
B.015/2015	1	Pl. Zwycięstwa	Plan w spągu wykopu i profil SW, od NE	9.11.2015	I. M-W
B.016/2015	1	Pl. Zwycięstwa	Profil NE wykopu, od SW	9.11.2015	I. M-W
B.017/2015	2	Robotnicza	Usytuowanie wykopu, od NE	9.11.2015	I. M-W
B.018/2015	2	Robotnicza	Plan wykopu, bruk z kamienia polnego, od SE	12.11.2015	I. M-W
B.019/2015	2	Robotnicza	Krawędź E bruku z widocznym wkopem pod chodnik, od N	12.11.2015	I. M-W
B.020/2015	2	Robotnicza	Krawędź W bruku z widocznym zakłóceniem warstwy, od NE	12.11.2015	I. M-W
B.021/2015	2	Robotnicza	Profil S wykopu, od NW	12.11.2015	I. M-W
B.022/2015	2	Robotnicza	Profil SE wykopu, od NW	12.11.2015	I. M-W
B.023/2015	2	Robotnicza	Profil NW, od SE	12.11.2015	I. M-W
B.024/2015	2	Robotnicza	Plan wykopu w spągu w część NE	12.11.2015	I. M-W
B.025/2015	2	Robotnicza	Profil SE wykopu, warstwa spągu z widoczną warstwą organiczną	12.11.2015	I. M-W
B.026/2015	4	Kopernika	Plan wykopu, bruk z kamienia polnego, od SE	12.11.2015	I. M-W
B.027/2015	4	Kopernika	Plan wykopu, krawędź bruku SE, od NW	12.11.2015	I. M-W
B.028/2015	4	Kopernika	Plan wykopu, krawędź bruku NE, od SW	12.11.2015	I. M-W
B.029/2015	4	Kopernika	Profil SW wykopy, od NW	12.11.2015	I. M-W
B.030/2015	4	Kopernika	Profil SW wykopu, od NE	12.11.2015	I. M-W
B.031/2015	4	Kopernika	Plan wykopu w spągu z widocznymi instalacjami, od NE	12.11.2015	I. M-W
B.032/2015	4	Kopernika	Plan i profil wkopu pod chodnikiem w części NW pasa ulicy, od NE	12.11.2015	I. M-W
B.033/2015	21	Pl. Konstytucji 3 Maja	Usytuowanie wykopu w części SE placu	14.11.2015	I. M-W

INWENTARZ DOKUMENACJI FOTOGRAFICZNEJ

miejsowość: **Bartoszyce** gm.: **Bartoszyce** powiat: bartoszycki woj.: **warmińsko-mazurskie**

stanowisko: nawarstwienia kulturowe obszaru starego miasta Bartoszyce , st.I

inwestor: Gmina Miejska Bartoszyce

kierownik badań: **mgr Izabela Mellin-Wyczółkowska, Mazurska Pracownia Archeologiczna „Rudka”**

Nr foto	Wykop	Ulica	Treść zdjęcia	Data	Wykon	Uw
B.034/2015	21	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan warstwy spągu wykopu, od NE	14.11.2015	M.W	
B.035/2015	21	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan warstwy spągu wykopu, od SW	14.11.2015	M.W	
B.036/2015	21	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan warstwy spągu wykopu, fragment muru ceglanego, od NE	14.11.2015	M.W	
B.037/2015	21	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan warstwy spągu wykopu, od NE	14.11.2015	M.W	
B.038/2015	21	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan warstwy spągu wykopu pod profilem NW, od SE	14.11.2015	M.W	
B.039/2015	21	Pl. Konstytucji 3 Maja	Spąg wykopu, profil NW, fragment muru kamienno-ceglanego	14.11.2015	M.W	
B.040/2015	21	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan wykopu pod profilem NE, fragment muru ceglanego, od NE	14.11.2015	M.W	
B.041/2015	21	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan wykopu przy profilu NW, reliktu muru	14.11.2015	M.W	
B.042/2015	21	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan wykopu przy profilu NW, reliktu muru	14.11.2015	M.W	
B.043/2015	21	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil NW, w spągu widoczne reliktu zabudowy, od SE	14.11.2015	M.W	
B.044/2015	21	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil NW wykopu, od SE	14.11.2015	M.W	
B.045/2015	21	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil NE wykopu, od NW	14.11.2015	M.W	
B.046/2015	21	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil NE wykopu, od SW	14.11.2015	M.W	
B.047/2015	21	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil SE wykopu, od NW	14.11.2015	M.W	
B.048/2015	5	Kopernika	Plan wykopu na poziomie bruku kamiennego, od NW	16.11.2015	I. M-W	
B.049/2015	5	Kopernika	Plan wykopu na poziomie bruku kamiennego, z widoczną nawierzchnią chodnika przy S krawędzi, od SE	16.11.2015	I. M-W	
B.050/2015	5	Kopernika	Plan, krawędź bruku w S części pasa ulicy i bruk kamienny w chodniku, od NW	16.11.2015	I. M-W	
B.051/2015	5	Kopernika	Plan nawierzchni bruku w NW pasie ulicy, od SE	16.11.2015	I. M-W	
B.052/2015	9	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan wykopu na poziomie bruku z kostki granitowej, od NE	16.11.2015	I. M-W	
B.053/2015	9	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan wykopu, kostka granitowa, od SW	16.11.2015	I. M-W	
B.054/2015	9	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan wykopu, krawędź NE bruku z wykopem pod chodnikiem, SW	16.11.2015	I. M-W	
B.055/2015	9	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan warstwy spągu w kopu pod chodnikiem, część NE wykopu, od SW	16.11.2015	I. M-W	
B.056/2015	5	Kopernika	Profil NW wykopu, od SE	16.11.2015	I. M-W	
B.057/2015	9	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil SE wykopu od SW	16.11.2015	I. M-W	
B.058/2015	9	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan wykopu w spągu i profil NE, od SW	16.11.2015	I. M-W	
B.059/2015	9	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan wykopu w spągu od NE, z widocznym wkopem pod chodnikiem	16.11.2015	I. M-W	
B.060/2015	19	Mazurska	Plan wykopu, część SW, na poziomie planu z brukiem kamiennym i wkopem pod chodnik, od NE	16.11.2015	I. M-W	
B.061/2015	19	Mazurska	Plan wykopu na poziomie bruku z widocznym wkopem pod chodnik w NE części, od SE	16.11.2015	I. M-W	
B.062/2015	19	Mazurska	Plan wykopu na poziomie bruku z widocznym wkopem pod chodnik w NE części, i zachowaną krawędzią bruku, od SE	16.11.2015	I. M-W	

INWENTARZ DOKUMENACJI FOTOGRAFICZNEJ

miejsowość: **Bartoszyce** gm.: **Bartoszyce** powiat: bartoszycki woj.: **warmińsko-mazurskie**

stanowisko: nawarstwienia kulturowe obszaru starego miasta Bartoszyce , st.I

inwestor: Gmina Miejska Bartoszyce

kierownik badań: **mgr Izabela Mellin-Wyczółkowska, Mazurska Pracownia Archeologiczna „Rudka”**

Nr foto	Wykop	Ulica	Treść zdjęcia	Data	Wykon ał	U w
B.063/2015	19	Mazurska	Usytuowanie wykopu, z planem bruku w SE pasie ulicy, widoczny układ ulicy, od NE	16.11.2015	I. M-W	
B.064/2015	19	Mazurska	Usytuowanie wykopu, z planem bruku w NW pasie ulicy, widoczny układ ulicy, od NW	16.11.2015	I. M-W	
B.065/2015	19	Mazurska	Profil NW wykopu, od S	16.11.2015	I. M-W	
B.066/2015	19	Mazurska	Profil NW wykopu, od SE	16.11.2015	I. M-W	
B.067/2015	16	Ofiar Oświęcimia	Plan wykopu na poziomie bruku, od NW	17.11.2015	I. M-W	
B.068/2015	16	Ofiar Oświęcimia	Plan wykopu na poziomie bruku, krawędź NW bruku, z widocznym wkopem pod chodnikiem, od SE	17.11.2015	I. M-W	
B.069/2015	16	Ofiar Oświęcimia	Profil SW wykopu, od NE	17.11.2015	I. M-W	
B.070/2015	16	Ofiar Oświęcimia	Profil SW, część NW pasa ulicy, od NW	17.11.2015	I. M-W	
B.071/2015	18	Plac Wolności	Plan wykopu na poziomie bruku, z widocznymi wkopami pod chodnikami, od NE	17.11.2015	I. M-W	
B.072/2015	18	Plac Wolności	Plan wykopu na poziomie bruku, z widocznymi wkopami pod chodnikami, od S	17.11.2015	I. M-W	
B.073/2015	18	Plac Wolności	Plan wykopu na poziomie bruku, z widocznymi wkopami pod chodnikami, od SW	17.11.2015	I. M-W	
B.074/2015	18	Plac Wolności	Plan wykopu na poziomie bruku, z widocznymi wkopami pod chodnikami, od NE	17.11.2015	I. M-W	
B.075/2015	18	Plac Wolności	Plan wykopu na poziomie bruku, krawędź SW bruku	17.11.2015	I. M-W	
B.076/2015	18	Plac Wolności	Plan wykopu na poziomie bruku, krawędź NE bruku	17.11.2015	I. M-W	
B.077/2015	18	Plac Wolności	Profil SE bruku, część w NE pasa ulicy, od NW	17.11.2015	I. M-W	
B.078/2015	18	Plac Wolności	Profil SE bruku, część w SW pasa ulicy, od NE	17.11.2015	I. M-W	
B.079/2015	18	Plac Wolności	Profil SE bruku, ogólne od SE	17.11.2015	I. M-W	
B.080/2015	14	Ofiar Oświęcimia	Usytuowanie wykopu z widocznym poziomem planu z brukiem, od SW	17.11.2015	I. M-W	
B.081/2015	14	Ofiar Oświęcimia	Plan wykopu na poziomie bruku, od NW	17.11.2015	I. M-W	
B.082/2015	14	Ofiar Oświęcimia	Plan wykopu na poziomie bruku, od SE	17.11.2015	I. M-W	
B.083/2015	14	Ofiar Oświęcimia	Profil SE wykopu, od NW	17.11.2015	I. M-W	
B.084/2015	14	Ofiar Oświęcimia	Profil SE wykopu, od NW z widoczną instalacją w spągu wykopu	17.11.2015	I. M-W	
B.085/2015	20	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil SW wykopu z widocznym reliktem fundamentu	17.11.2015	D.W	
B.086/2015	20	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil SW wykopu z widocznym reliktem fundamentu	17.11.2015	D.W	
B.087/2015	20	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil wykopu w narożniku NW, widoczny mur nr 6 i 14	17.11.2015	D.W	
B.088/2015	20	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil wykopu w narożniku NW, widoczny mur nr 6 i 14	17.11.2015	D.W	
B.089/2015	20	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil wykopu w narożniku NW, widoczny mur nr 6 i 14, zbliżenie	17.11.2015	D.W	
B.090/2015	20	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil wykopu w narożniku NW, widoczny mur nr 6 i 14, zbliżenie	17.11.2015	D.W	
B.091/2015	20	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil E wykopu	17.11.2015	D.W	
B.092/2015	20	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil S wykopu	17.11.2015	D.W	

INWENTARZ DOKUMENACJI FOTOGRAFICZNEJ

miejsowość: **Bartoszyce** gm.: **Bartoszyce** powiat: bartoszycki woj.: **warmińsko-mazurskie**

stanowisko: nawarstwienia kulturowe obszaru starego miasta Bartoszyce , st.I

inwestor: Gmina Miejska Bartoszyce

kierownik badań: **mgr Izabela Mellin-Wyczółkowska, Mazurska Pracownia Archeologiczna „Rudka”**

Nr foto	Wykop	Ulica	Treść zdjęcia	Data	Wykon ał	U w
B.093/2015	20	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil, narożnik SW	17.11.2015	D.W	
B.094/2015	20	Pl. Konstytucji 3 Maja	Odsłonięte fragmenty murów, warstwa 14	17.11.2015	D.W	
B.095/2015	20	Pl. Konstytucji 3 Maja	Odsłonięte fragmenty murów, warstwa 14	17.11.2015	D.W	
B.096/2015	20	Pl. Konstytucji 3 Maja	Zachowany mur fundamentowy, od strony N	17.11.2015	D.W	
B.097/2015	20	Pl. Konstytucji 3 Maja	Zachowane reliktury murów fundamentowych, od strony E	17.11.2015	D.W	
B.098/2015	20	Pl. Konstytucji 3 Maja	Zachowane reliktury murów fundamentowych, od strony S	17.11.2015	D.W	
B.099/2015	20	Pl. Konstytucji 3 Maja	Zachowane reliktury murów fundamentowych, od strony W	17.11.2015	D.W	
B.100/2015	17	Bema	Plan na poziomie spągu wykopu i profil NW, od SW	17.11.2015	I.M-W	
B.100/2015	17	Bema	Profil NW wykopu, od SE	17.11.2015	I.M-W	
B.101/2015	17	Bema	Usytuowanie wykopu z widocznym profilem SW, od NE	17.11.2015	I.M-W	
B.102/2015	10	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan wykopu na poziomie bruku, od SE	19.11.2015	I.M-W	
B.103/2015	10	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan wykopu na poziomie bruku, SW, usytuowanie wykopu w pasie ulicy i wkopu pod chodnikiem	19.11.2015	I.M-W	
B.104/2015	10	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan wykopu na poziomie bruku, widoczna SE krawędź bruku i wkop pod chodnik., od SE	19.11.2015	I.M-W	
B.105/2015	10	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan wykopu na poziomie bruku, widoczna krawędź NW bruku w połączeniu z oryginalnym granitowym krawężnikiem, SE	19.11.2015	I.M-W	
B.106/2015	11	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan wykopu na poziomie bruku z kostki granitowej, od SW	19.11.2015	I.M-W	
B.107/2015	11	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan wykopu na poziomie bruku z kostki granitowej, od NE	19.11.2015	I.M-W	
B.108/2015	11	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan wykopu na poziomie bruku z kostki granitowej, od SW	19.11.2015	I.M-W	
B.109/2015	11	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan wykopu na poziomie bruku, krawędź w SW części pasa ulicy, od NE	19.11.2015	I.M-W	
B.110/2015	11	Pl. Konstytucji 3 Maja	Usytuowanie wykopu z widocznym planem wykopu na poziomie bruku j, od NW	19.11.2015	I.M-W	
B.111/2015	10	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil NE wykopu, od SW	19.11.2015	I.M-W	
B.112/2015	10	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil NE wykopu, od NW	19.11.2015	I.M-W	
B.113/2015	10	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil NE wykopu z widocznymi z reliktyami zabudowy obszaru palcu, od SE	19.11.2015	I.M-W	
B.114/2015	10	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil NE wykopu z widocznymi z reliktyami zabudowy obszaru palcu, oraz wkopem pod chodnikiem, od SE	19.11.2015	I.M-W	
B.115/2015	10	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil NW wykopu przy chodniku, od SE	19.11.2015	I.M-W	
B.116/2015	10	Pl. Konstytucji 3 Maja	Część NE wykopu z widocznym krawężnikiem granitowym i wkopem pod chodnik, od SE	19.11.2015	I.M-W	
B.117/2015	6	Strzeleckiego	Plan wykopu na poziomie bruku w części wykopu z krawędzią bruku, od	20.11.2015	I.M-W	
B.118/2015	6	Strzeleckiego	Plan wykopu na poziomie bruku z widocznym brakiem nawierzchni bryku w SE części, od NW	20.11.2015	I.M-W	
B.119/2015	6	Strzeleckiego	Plan wykopu na poziomie bruku z widoczną krawędzią w NW części wykopu, ujęcie W	20.11.2015	I.M-W	
B.120/2015	11	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan wykopu na poziomie spągu wykopu z widoczną belką drewnianą, od SW	20.11.2015	I.M-W	

INWENTARZ DOKUMENACJI FOTOGRAFICZNEJ

miejsowość: **Bartoszyce** gm.: **Bartoszyce** powiat: bartoszycki woj.: **warmińsko-mazurskie**

stanowisko: nawarstwienia kulturowe obszaru starego miasta Bartoszyce , st.I

inwestor: Gmina Miejska Bartoszyce

kierownik badań: **mgr Izabela Mellin-Wyczółkowska, Mazurska Pracownia Archeologiczna „Rudka”**

Nr foto	Wykop	Ulica	Treść zdjęcia	Data	Wykon ał
B.121/2015	11	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan wykopu na poziomie spągu wykopu z widoczną belką sosnową, od NE	20.11.2015	I.M-W
B.122/2015	11	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil NW wykopu, od SE	20.11.2015	I.M-W
B.123/2015	11	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil NE wykopu	20.11.2015	I.M-W
B.124/2015	11	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil SW wykopu	20.11.2015	I.M-W
B.125/2015	11	Pl. Konstytucji 3 Maja	Profil NE wykopu	20.11.2015	I.M-W
B.126/2015	11	Pl. Konstytucji 3 Maja	Plan wykopu na poziomie spągu wykopu z widoczną belką sosnową, od SW	20.11.2015	I.M-W
B.127/2015	13	Cicha	Plan wykopu na poziomie bruku , z widocznym NW części wkopem pod chodnik, od NE	20.11.2015	I.M-W
B.128/2015	13	Cicha	Usytuowanie wykopu w obrębie ulicy z widocznym planem bruku, od SW	20.11.2015	I.M-W
B.129/2015	6	Strzeleckiego	Usytuowanie wykopu w kierunku na Plac Zwycięstwa, od SW	20.11.2015	I.M-W
B.130/2015	6	Strzeleckiego	Usytuowanie wykopu w kierunku ulicy Kętrzyńskiej, od SW	20.11.2015	I.M-W
B.131/2015	6	Strzeleckiego	Profil NE wykopu z widocznym planem w spągu wykopu, od SE	20.11.2015	I.M-W
B.132/2015	6	Strzeleckiego	Profil wykopu i wkop pod chodnik w SE części pasa ulicy, od SW	20.11.2015	I.M-W
B.133/2015	6	Strzeleckiego	Profil wykopu w NW części pasa ulicy, od SW	20.11.2015	I.M-W
B.134/2015	13	Cicha	Profil NE wykopu, S	20.11.2015	I.M-W
B.135/2015	13	Cicha	Profil NE wykopu, w spągu widoczne instalacje, od NW	20.11.2015	I.M-W
B.136/2015	12	Klińskiego	Plan wykopu na poziomie bruku, z widocznymi wkopami pod chodniki, od SW	20.11.2015	I.M-W
B.137/2015	12	Klińskiego	Plan wykopu na poziomie bruku, z widocznymi wkopami pod chodniki, od NE	20.11.2015	I.M-W
B.138/2015	12	Klińskiego	Usytuowanie wykopu w obrębie pasa ulicy, od NW	20.11.2015	I.M-W
B.139/2015	12	Klińskiego	Plan wykopu na poziomie bruku, z widocznymi wkopami pod chodniki, od SW	20.11.2015	I.M-W
B.140/2015	12	Klińskiego	j.w zbliżenie	20.11.2015	I.M-W
B.141/2015	12	Klińskiego	Profil NW wykopu i plan na poziomie spągu z widocznymi instalacjami, od W	20.11.2015	I.M-W
B.142/2015	12	Klińskiego	Profil wykopu w NE części z widocznym wkopem pod chodnik, od SW	20.11.2015	I.M-W
B.143/2015	15	Rynkowa	Usytuowanie wykopu w obrębie pasa ulicy, od SE	20.11.2015	I.M-W
B.144/2015	8	Szewców	Miejsce usytuowania wykopu pod adresem Szewców 4	23.11.2015	I.M-W
B.145/2015	8	Szewców	Plan wykopu na poziomie warstwy betonu pod asfaltem	23.11.2015	I.M-W
B.146/2015	8	Szewców	Profil NE wykopu	23.11.2015	I.M-W
B.147/2015	8	Szewców	Plan na poziomie spągu wykopu	23.11.2015	I.M-W
B.148/2015	8	Szewców	Profil SE wykopu	23.11.2015	I.M-W
B.149/2015	7	Kowali	Plan wykopu na poziomie warstwy bruku od W	23.11.2015	I.M-W
B.150/2015	7	Kowali	Usytuowanie wykopu w ulicy w kierunku na Plac Konstytucji, od SE	23.11.2015	I.M-W
B.151/2015	7	Kowali	Plan wykopu, część SW wykopu -zachowana krawędź bruku przy chodniku, od NE	23.11.2015	I.M-W
B.152/2015	7	Kowali	Plan wykopu, część NE wykopu -zachowana krawędź bruku przy chodniku, od SW	23.11.2015	I.M-W
B.153/2015	7	Kowali	Profil NW wykopu z widoczną instalacją, , od SW	23.11.2015	I.M-W

INWENTARZ DOKUMENACJI FOTOGRAFICZNEJ

miejsowość: **Bartoszyce** gm.: **Bartoszyce** powiat: bartoszycki woj.: **warmińsko-mazurskie**

stanowisko: nawarstwienia kulturowe obszaru starego miasta Bartoszyce , st.I

inwestor: Gmina Miejska Bartoszyce

kierownik badań: **mgr Izabela Mellin-Wyczółkowska, Mazurska Pracownia Archeologiczna „Rudka”**

Nr foto	Wykop	Ulica	Treść zdjęcia	Data	Wykon ał	U w
B.154/2015	7	Kowali	Profil NW i plan na poziomie spągu wykopu z widocznymi instalacjami, od SW	23.11.2015	I.M-W	
B.155/2015	3	Kętrzyńska	Usytuowanie wykopu z kierunkiem na ulicę Robotniczą	23.11.2015	I.M-W	
B.156/2015	3	Kętrzyńska	Plan wykopu na poziomie bruki, od NW	23.11.2015	I.M-W	

Oznaczenie:

B.01/2015- Bartoszyce, nr kolejny fot, data badań

autor zdjęć: I.M-W - Izabela Mellin-Wyczółkowska

D.W - Dariusz Wyczółkowski

M.W - Mariusz Wyczółkowski

B/ 001.JPG /2015

B/ 002.JPG /2015

B/ 003.JPG /2015

B/ 004.JPG /2015

B/ 005.JPG /2015

B/ 006.JPG /2015

B/ 007.JPG /2015

B/ 008.JPG /2015

B/ 009.JPG /2015

B/ 010.JPG /2015
Hazurecka Pracownia Archeologiczna Izabela Hellin-Wyczółkowska

B/ 011.JPG /2015

B/ 012.JPG /2015

B/ 013.JPG / 2015

B/ 014.JPG / 2015

B/ 015.JPG / 2015

B/ 016.JPG / 2015

B/ 017.JPG / 2015

B/ 018.JPG / 2015

B/ 019.JPG / 2015

B/ 020.JPG / 2015

B/ 021.JPG / 2015

B/ 022.JPG / 2015
Mazurska Pracownia Archeologiczna Izabela Hellin-Wyczłkowska

B/ 023.JPG / 2015

B/ 024.JPG / 2015

B/ 025.JPG /2015

B/ 026.JPG /2015

B/ 027.JPG /2015

B/ 028.JPG /2015

B/ 029.JPG /2015

B/ 030.JPG /2015

B/ 031.JPG /2015

B/ 032.JPG /2015

B/ 033.JPG /2015

B/ 034.JPG /2015
Hazurewska Pracownia Archeologiczna Izabela Hellin-Wyczękowska

B/ 035.JPG /2015

B/ 036.JPG /2015

B/ 037.JPG /2015

B/ 038.JPG /2015

B/ 039.JPG /2015

B/ 040.JPG /2015

B/ 041.JPG /2015

B/ 042.JPG /2015

B/ 043.JPG /2015

B/ 044.JPG /2015

B/ 045.JPG /2015

B/ 046.JPG /2015
Hazurecka Pracownia Archeologiczna Izabela Hellin-Wyczękowska

B/ 047.JPG /2015

B/ 048.JPG /2015

B/ 049.JPG /2015

B/ 050.JPG /2015

B/ 051.JPG /2015

B/ 052.JPG /2015

B/ 053.JPG /2015

B/ 054.JPG /2015

B/ 055.JPG /2015

B/ 056.JPG /2015

B/ 057.JPG /2015

B/ 058.JPG /2015
Mazurska Pracownia Archeologiczna Izabela Mellin-Wyczółkowska

B/ 059.JPG /2015

B/ 060.JPG /2015

B/ 061.JPG /2015

B/ 062.JPG /2015

B/ 063.JPG /2015

B/ 064.JPG /2015

B/ 065.JPG /2015

B/ 066.JPG /2015

B/ 067.JPG /2015

B/ 068.JPG /2015

B/ 069.JPG /2015

B/ 070.JPG /2015
Mazurska Pracownia Archeologiczna Izabela Hellin-Wyczółkowska

B/ 071.JPG /2015

B/ 072.JPG /2015

B/ 073.JPG /2015

B/ 074.JPG /2015

B/ 075.JPG /2015

B/ 076.JPG /2015

B/ 077.JPG /2015

B/ 078.JPG /2015

B/ 079.JPG /2015

B/ 080.JPG /2015

B/ 081.JPG /2015

B/ 082.JPG /2015
Hazurecka Pracownia Archeologiczna Izabela Hellin-Wyczółkowska

B/ 083.JPG /2015

B/ 084.JPG /2015

B/ 085.JPG /2015

B/ 086.JPG /2015

B/ 087.JPG /2015

B/ 088.JPG /2015

B/ 089.JPG /2015

B/ 090.JPG /2015

B/ 091.JPG /2015

B/ 092.JPG /2015

B/ 093.JPG /2015

B/ 094.JPG /2015
Hazurecka Pracownia Archeologiczna Izabela Hellin-Wyczółkowska

B/ 095.JPG /2015

B/ 096.JPG /2015

B/ 097.JPG /2015

B/ 098.JPG /2015

B/ 099.JPG /2015

B/ 100.JPG /2015

B/ 101.JPG /2015

B/ 102.JPG /2015

B/ 103.JPG /2015

B/ 104.JPG /2015

B/ 105.JPG /2015

B/ 106.JPG /2015
Hazurecka Pracownia Archeologiczna Izabela Mellin-Wyczękowska

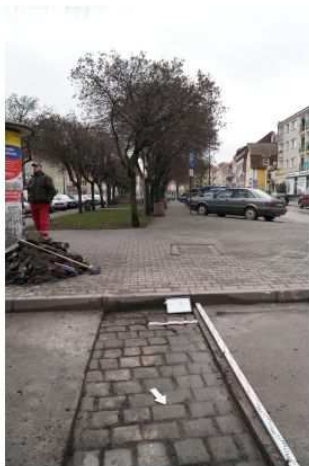
B/ 107.JPG /2015

B/ 108.JPG /2015

B/ 109.JPG /2015

B/ 110.JPG /2015

B/ 111.JPG /2015

B/ 112.JPG /2015

B/ 113.JPG /2015

B/ 114.JPG /2015

B/ 115.JPG /2015

B/ 116.JPG /2015

B/ 117.JPG /2015

B/ 118.JPG /2015
Hazureńska Pracownia Archeologiczna Izabela Hellin-Wyczółkowska

B/ 119.JPG /2015

B/ 120.JPG /2015

B/ 121.JPG /2015

B/ 122.JPG /2015

B/ 123.JPG /2015

B/ 124.JPG /2015

B/ 125.JPG /2015

B/ 126.JPG /2015

B/ 127.JPG /2015

B/ 128.JPG /2015

B/ 129.JPG /2015

B/ 130.JPG /2015
Hazurenska Pracownia Archeologiczna Izabela Helińska-Wyczółkowska

B/ 131.JPG /2015

B/ 132.JPG /2015

B/ 133.JPG /2015

B/ 134.JPG /2015

B/ 135.JPG /2015

B/ 136.JPG /2015

B/ 137.JPG /2015

B/ 138.JPG /2015

B/ 139.JPG /2015

B/ 140.JPG /2015

B/ 141.JPG /2015

B/ 142.JPG /2015
Hajurska Pracownia Archeologiczna Izabela Hellin-Wyczółkowska

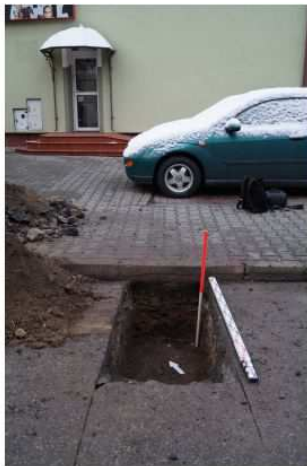
B/ 143.JPG /2015

B/ 144.JPG /2015

B/ 145.JPG /2015

B/ 146.JPG /2015

B/ 147.JPG /2015

B/ 148.JPG /2015

B/ 149.JPG /2015

B/ 150.JPG /2015

B/ 151.JPG /2015

B/ 152.JPG /2015

B/ 153.JPG /2015

B/ 154.JPG /2015
Hazurecka Pracownia Archeologiczna Izabela Hellin-Wyczółkowska

B/ 155.JPG /2015

B/ 156.JPG /2015

B/ 157.JPG /2015

INWENTARZ ZABYTEKÓW MASOWYCH

miejscowość: **Bartoszyce** gm.: **Bartoszyce** powiat: **bartoszycki** woj.: **warmińsko-mazurskie**
 stanowisko: **nawarstwienia kulturowe obszaru starego miasta Bartoszyce**
 Obszar – **stare miasto Bartoszyce**
 inwestor: **Gmina Miejska Bartoszyce**
 kierownik badań: **mgr Izabela Mellin-Wyczółkowska, Mazurska Pracownia Archeologiczna „Rudka”**

Nr inw.	,wykop	Obiekt/ Warstwa	Ceramika	Kafle	Kości	Inne	Data znalezienia	Uwagi
1	2	3	5	6	7	8	9	10
B. 1./2015	1	4	2 fr. ceramiki (siwej) w tym 1 wylew				19.11.2015	
B. 2./2015	1a	5	1 fr. ceramiki siwej				19.11.2015	
B. 3./2015	2	6,8	4 fr. , w tym 3 fr. cer. siwej, 1 fr. cer. nowożytniej		1 fr.		12.11.2015	
B. 4./2015	4	3,4,7	4 fr., w tym: 1 fr. cer. siwej, 1 fr. kamionki, 2 fajans		2 fr.		12.11.2015	
B. 5./2015	20	Opis w tekście	150 fr. ceramiki w tym 80 fr. ceramiki siwej, 2 fr. talerzy glinianych ręcznie malowanych,	200 fr.	40 fr. kości zwierzęcych	13 fr. fajek glinianych 10 fr. naczyń szklanych 1 guzik mosiężny	13-14.11.2015	
B. 6./2015	21	Opis w tekście	59 fr. ceramiki w tym: 9 fr. wylewów- 1 szklwiony od wew., 4 fr. dna naczyń, XVII-XVIII w.		15 fr. k. zwierzęcych, ze śladami obrabiania	1 fr. szklanego naczynia	13-14.11.2015	
B. 7./2015	9	8,6	19 fr. cer. Siwej w tym 2 wylewy, 1 fr. dna, szklwionego, 3 fr. talerza glinianego malowanego 2 fr. talerza porcelanowego		7 fr..	1 fr. naczynia szklanego	16.11.2015	
B. 8./2015	5	3,4	3.fr. Ceramik w tym 2 fr. szklwione od wew.		3		16.11.2015	
B. 9./2015	19	3,4	2. fr. ceramiki siwej		4 fr. kości zwierzęcej		16.11.2015	
B. 10./2015	14	3,7	7 fr. ceramiki siwej, w tym 1 wylew, 1 dna, XVII-XVIII w.		1 fr (racica owca - koza))		17.11.2015	
B. 11./2015	16	3,5,7,8,9	16 fr. cer. siwej 1 fr. naczynia kamionkowego		1 ząb zwierzęcy		17.11.2015	
B. 12./2015	18	4,5,11	4 fr. ceramiki siwej(XVI -XVIII) w, w tym 1 wylew	1 fr.	2 fr.		17.11.2015	
B. 13./2015	10	5,7	20fr. ceramiki w tym; 1 wylew, 1 dna, 4fr. szklwione od wew., 1 nóżka patelni	2 fr.		dno butelki	19.11.2015	

INWENTARZ ZABYTKÓW MASOWYCH

miejscowość: **Bartoszyce** gm.: **Bartoszyce** powiat: **bartoszycki** woj.: **warmińsko-mazurskie**
 stanowisko: nawarstwienia kulturowe obszaru starego miasta Bartoszyce
 Obszar – stare miasto Bartoszyce
 inwestor: Gmina Miejska Bartoszyce
 kierownik badań: mgr Izabela Mellin-Wyczółkowska, Mazurska Pracownia Archeologiczna „Rudka”

Nr inw.	,wykop	Obiekt/ Warstwa	Ceramika	Kafle	Kości	Inne	Data znalezienia	Uwagi
1	2	3	5	6	7	8	9	10
B. 14./2015	11	3,4	10 fr. ceramiki siwej w tym 3 fr. wylewów, 1 fr. dna (XVII-XVIIIw.)		3 fr.		20.11.2015	
B. 15./2015	6	5,3	3 fr. ceramiki siwej, w tym 1 fr. wylewu, XVII-XV/IIw				20.11.2015	
B. 16./2015	12	6,3,7	4 fr. ceramiki siwej, 2 fr. ceramiki nowożytniej		1 fr.		20.11.2015	
B. 17./2015	7	3,4,5	5 fr. ceramiki XVII w. 1 fr. fajansowego naczynia ręcznie malowanego				23.11.2015	

Wykop 20, warstwa 10, fragmenty kafla płytowego z monogramem Fryderyka Wilhelma I Pruskiego z pieca heraldycznego, I połowa XVIII wieku

Wykop 20, warstwa 10, fragmenty kafli gzymsowych z pieca heraldycznego z motywem amorków podtrzymujących wieniec, ponad wieńcem korona, I połowa XVIII wieku

Wykop 20, warstwa 10, fragment kafła płytowego z orłem heraldycznym z pieca heraldycznego, I połowa XVIII wieku

Wykop 20, warstwa 10, fragmenty kafli korony pieca, XVIII wiek

Wykop 20, warstwa 10, piecowy kafel gzymsowy, XVIII wiek

Wykop 20, warstwa 10, fragmenty kafli płytowych o dekoracji geometrycznej i roślinnej,
XVIII wiek

Wykop 20, warstwa 10, fragment wielobarwnego kafla płytowego o dekoracji figuralnej, XVII (?) wiek

Wykop 20, warstwa 10, fragment kafla gzymsowego, XVII-XVIII wiek

Wykop 20, fragmenty płytek podłogowych XV-XVIII wiek

Wykop 20, warstwa 8, fragment naczynia kamionkowego o dekoracji reliefowej,

XVIII- XIX wiek

Wykop 20, warstwa 10, fragmenty pokrywy fajansowej, malowanej wazy, XVIII-XIX wiek

Wykop 20, warstwa 10, fragmenty glinianego talerza, XVII-XIX wiek

Wykop 20, warstwa 10 fragmenty naczyń ceramicznych XVII- XVIII wiek

Wykop 20, fragmenty glinianych fajek, XVII-XVIII wiek

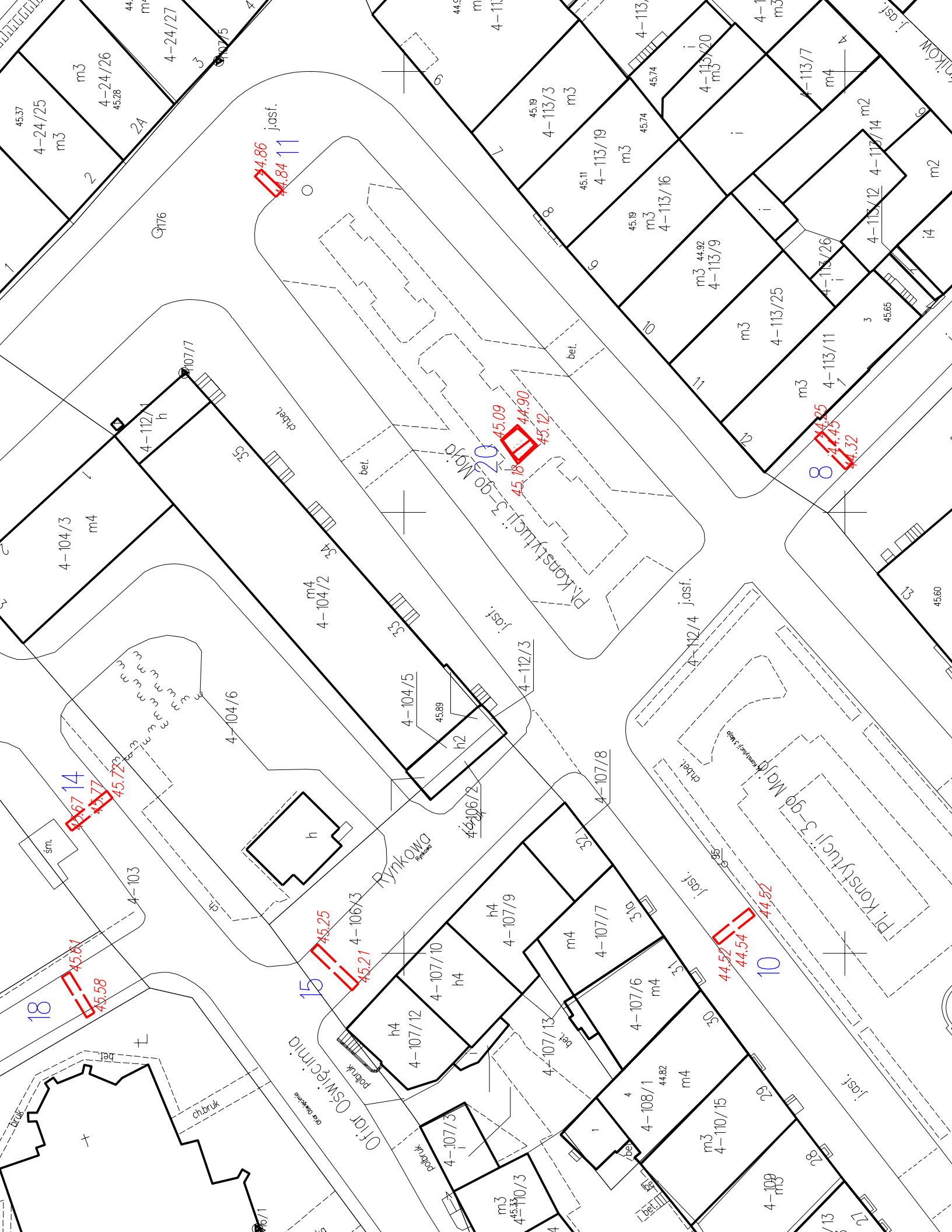

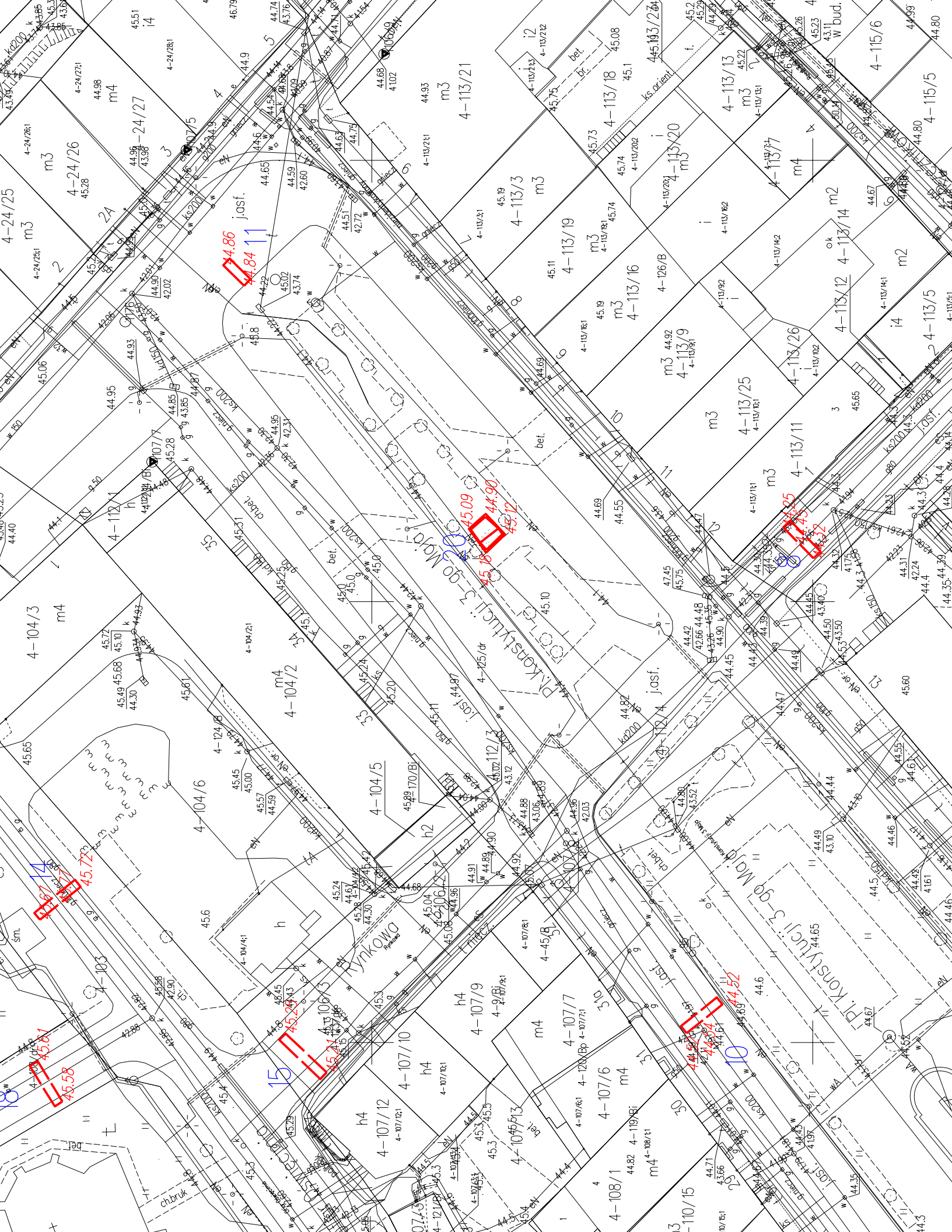
Wykop 21, warstwa 6, fragment malowanego fajansowego talerza, XVIII (?) wiek

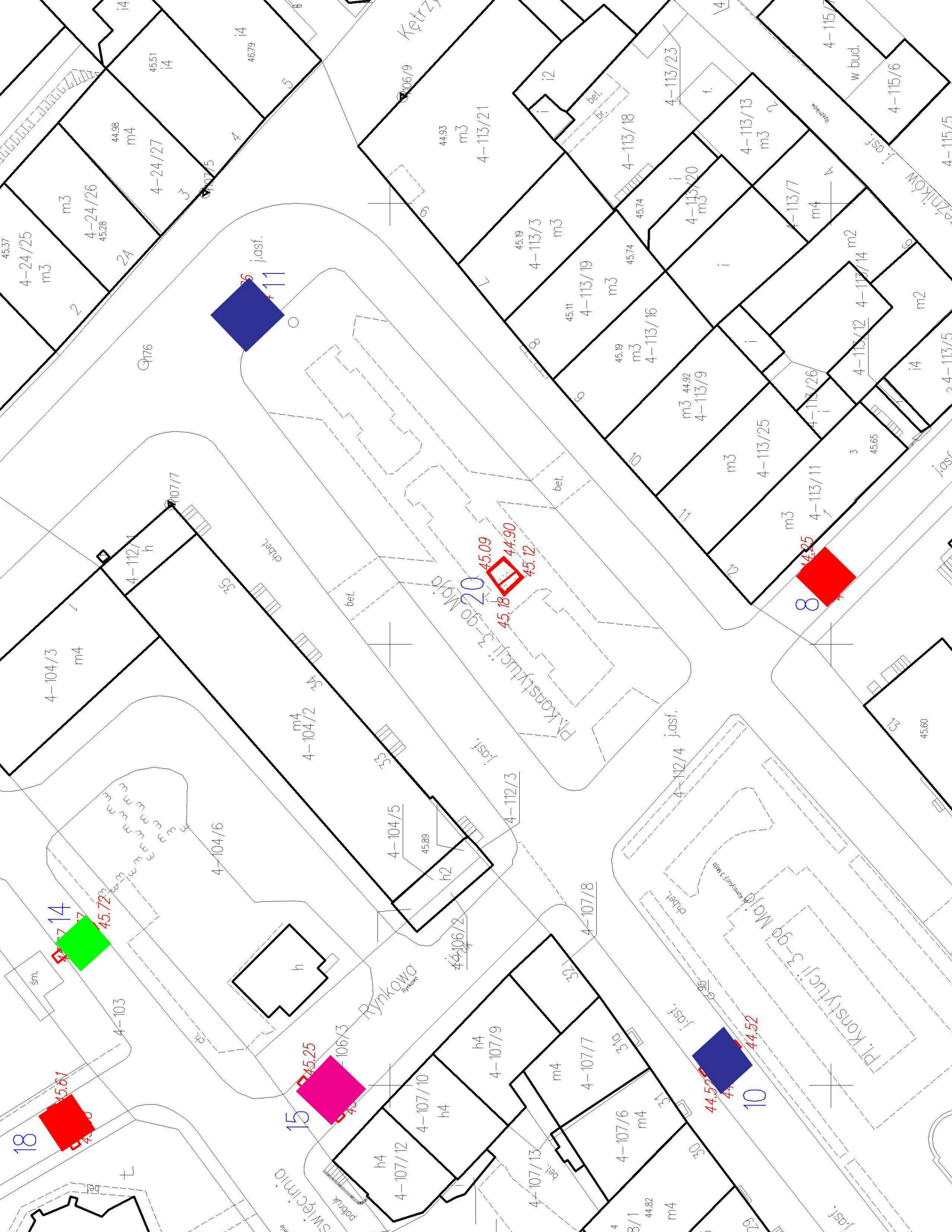
Inwentarz dokumentacji rysunkowej
BARTOSZYCE st. I - 2015

LP.	Wykop	Treść		Skala	Data	Autor
1	1/2015	Rzut poziomy wykopu	Profil N wykopu	1:20	9.11.2015	IMW
2	1a/2015	Rzut poziomy wykopu	Profil N wykopu	1:20	9.11.2015	IMW
3	2/2015	Rzut poziomy wykopu	Profil S wykopu	1:20	12-13.11.2015	IMW
4	4/2015	Rzut poziomy wykopu	Profil S wykopu	1:20	12.11.2015	IMW
5	5/2015	Rzut poziomy wykopu	Profil E wykopu	1:20	16.11.2015	IMW
6	9/2015	Rzut poziomy wykopu	Profil W wykopu	1:20	16.11.2015	IMW
7	19/2015	Rzut poziomy wykopu	Profil N wykopu	1:20	16.11.2015	IMW
8	14/2015	Rzut poziomy wykopu	Profil S wykopu	1:20	17.11.2015	IMW
9	16/2015	Rzut poziomy wykopu	Profil N wykopu	1:20	17.11.2015	IMW
10	17/2015	Profil N wykopu		1:20	17.11.2015	IMW
11	18/2015	Rzut poziomy wykopu	Profil W wykopu	1:20	17.11.2015	IMW
12	20/2015	Rzut poziomy wykopu	Profile N, W, E, S wykopu	1:20	17.11.2015	DW
13	21/2015	Rzut poziomy wykopu	Profile N, W, E, S wykopu	1:20	17.11.2015	DW
14	10/2015	Rzut poziomy wykopu	Profil E wykopu	1:20	19.11.2015	IMW
15	11/2015	Rzut poziomy wykopu	Profil N wykopu	1:20	19-20.11.2015	IMW
16	6/2015	Rzut poziomy wykopu	Profil N wykopu	1:20	20.11.2015	IMW
17	12/2015	Rzut poziomy wykopu	Profil N wykopu	1:20	20.11.2015	IMW
18	13/2015	Rzut poziomy wykopu	Profil N wykopu	1:20	20.11.2015	IMW
19	3/2015	Rzut poziomy wykopu	Profil S wykopu	1:20	23.11.2015	IMW
20	7/2015	Rzut poziomy wykopu	Profil N wykopu	1:20	23.11.2015	IMW
21	8/2015	Rzut poziomy wykopu	Profil S wykopu	1:20	23.11.2015	IMW

IMW – Izabela Mellin-Wyczółkowska
DW – Dariusz Wyczółkowski

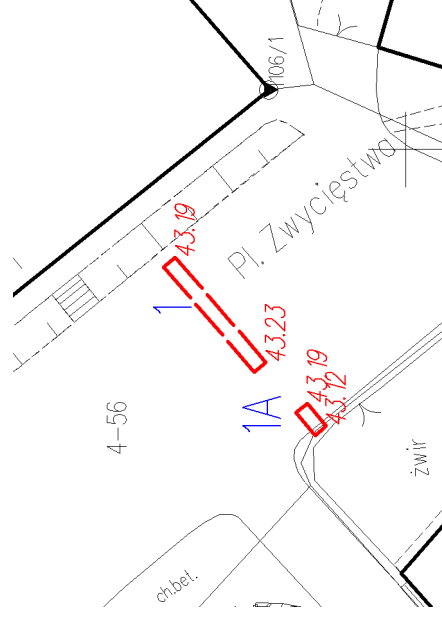
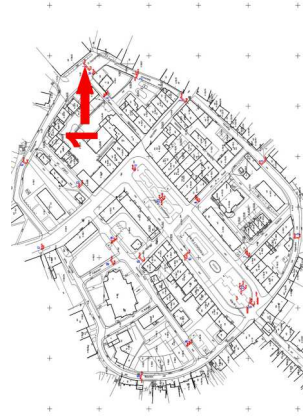

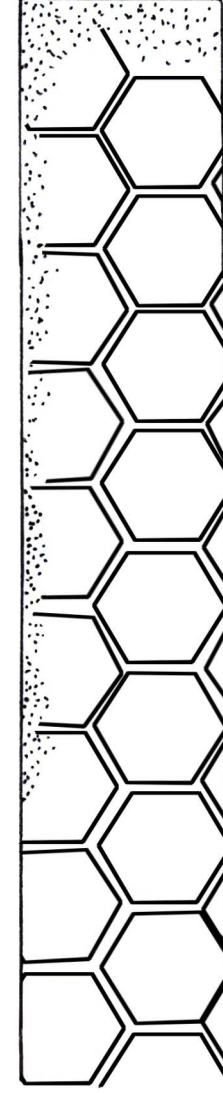

BARTOSZYCE stan. 1

wykop nr 1 Plac Zwycięstwa

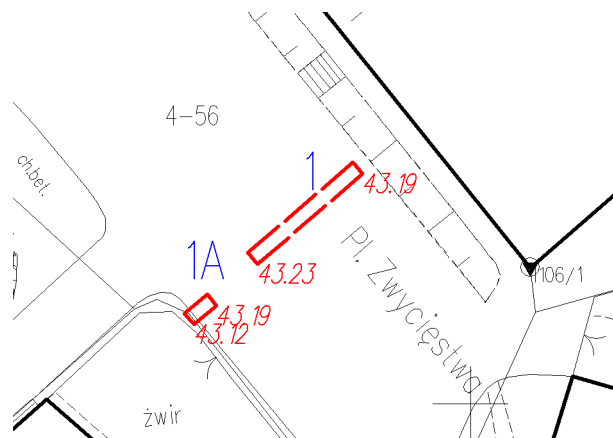
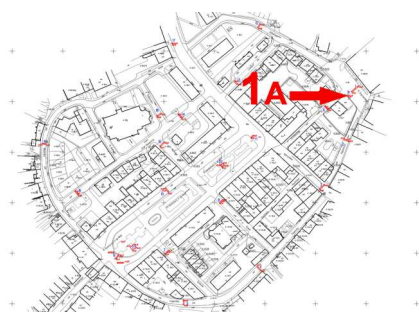
- 1 asfalt
- 2 bruk 2a trylinka
- 3 piasek - podsypka
- 4 glina z piaskiem, gruz ceglany
- 5 glina z piaskiem
- 6 glina z piaskiem, gruz ceglany, zaprawa wapienna
- 7; 8 wkopy

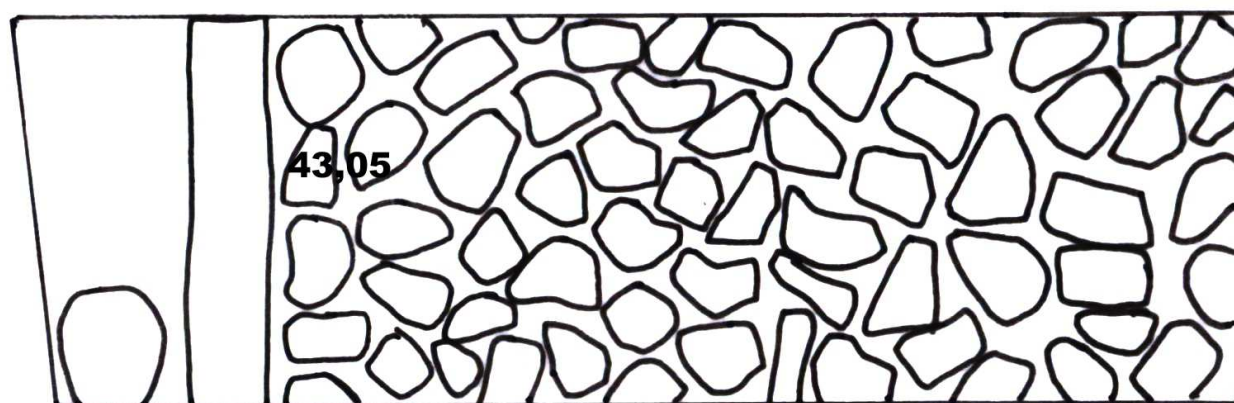

BARTOSZYCE stan. 1

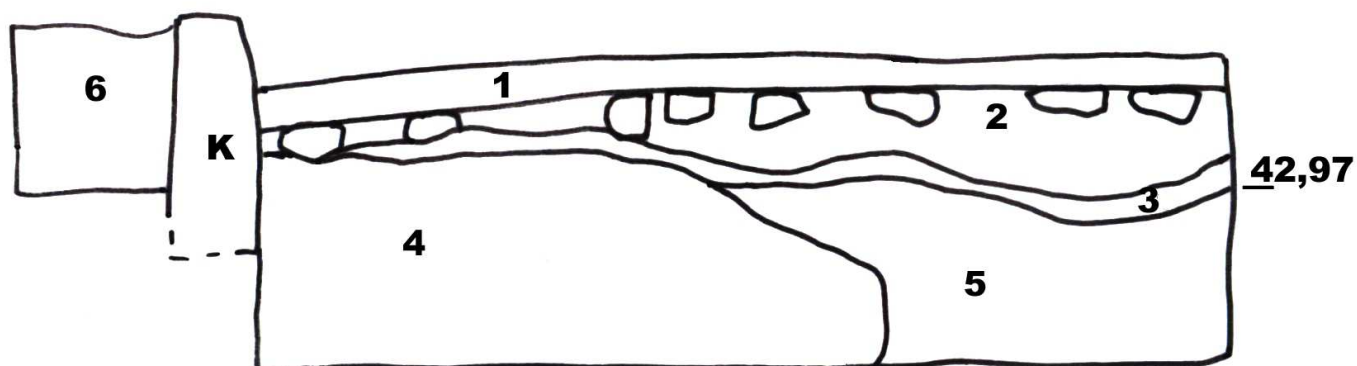
wykop nr 1a Plac Zwycięstwa

- 1 asfalt
- 2 bruk
- 3 piasek - podsypka
- 4 relikw muru - kamienie, cegły, zaprawa wapienna
- 5 glina, szczątki organiczne (drewno)
- 6 piasek z humusem - podsypka
- K krawężnik

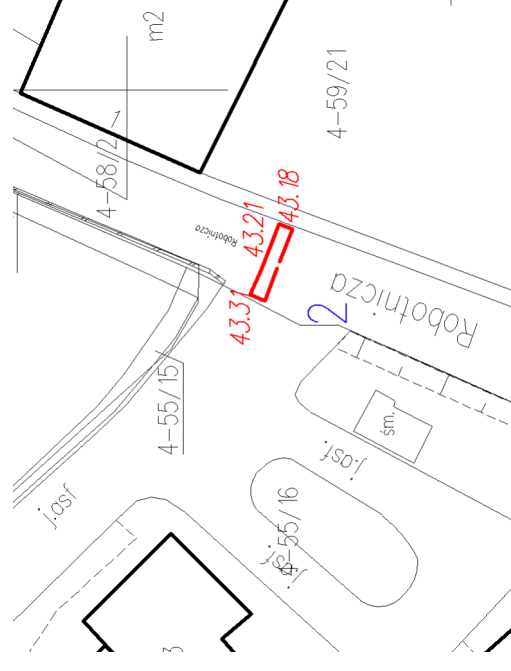
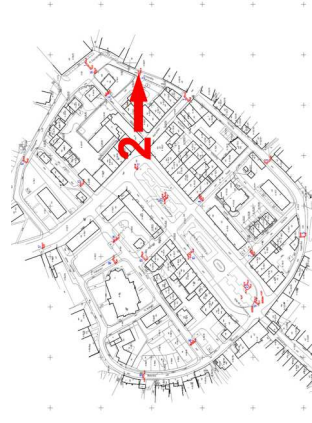
1 m

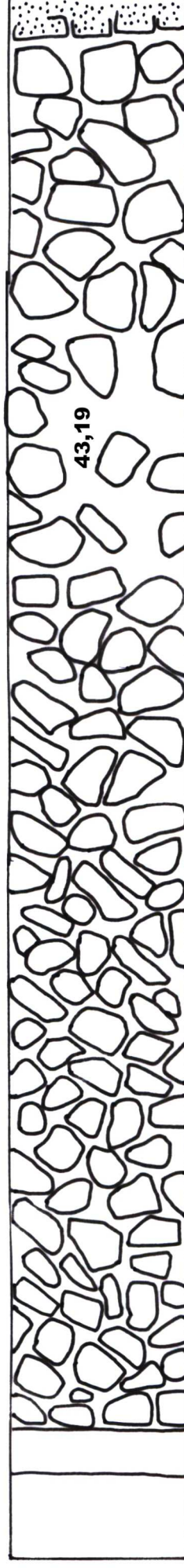

BARTOSZYCE stan. 1

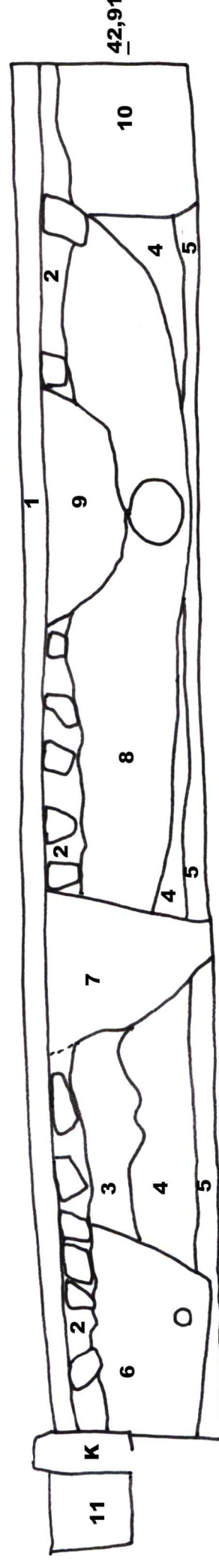
wykop nr 2 ul. Robotnicza

- 1 asfalt
- 2 bruk na podsypce z piasku
- 3 glina z piaskiem
- 4 ilasta szara glina
- 5 ilasta szara glina, gruz ceglany, szczątki organiczne
- 6; 7; 8; 9; 10 wkopy pod instalacje
- 11 humus i piasek

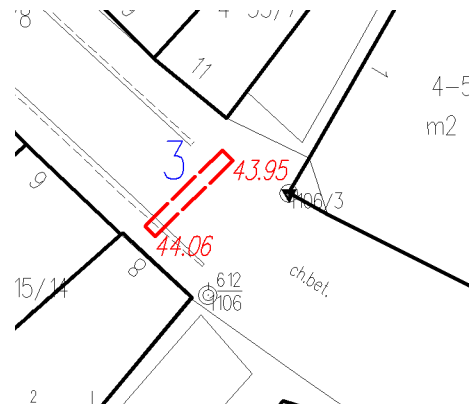
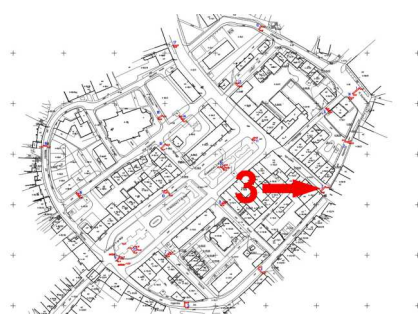
1 m

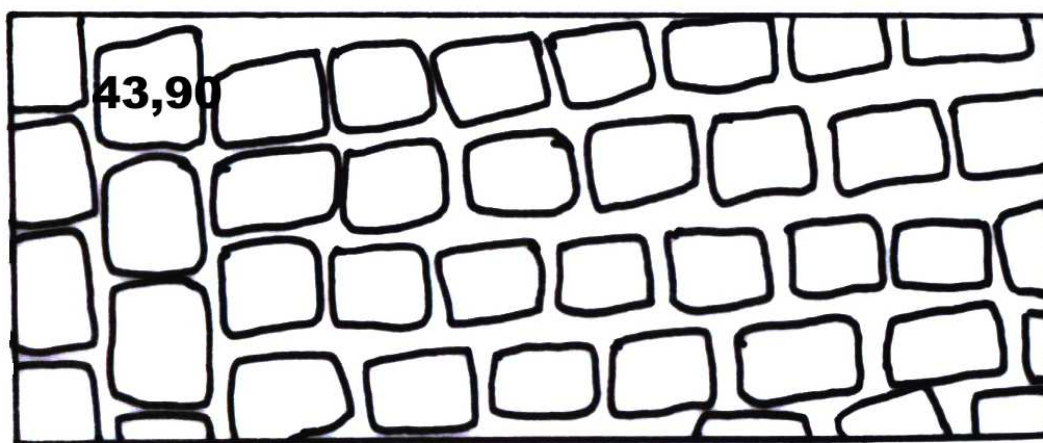

BARTOSZYCE stan. 1

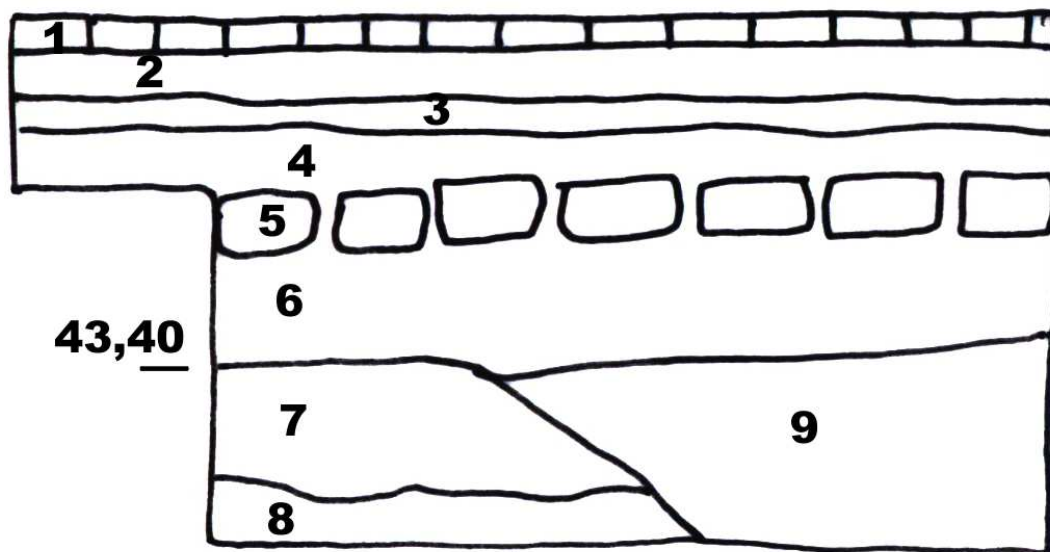
wykop nr 3 ul. Kętrzyńska

- 1 kostka polbruk
- 2 beton
- 3 piasek
- 4 asfalt
- 5 bruk
- 6 piasek
- 7 ilasta glina
- 8 ilasta glina, gruz ceglany
- 9 wkop

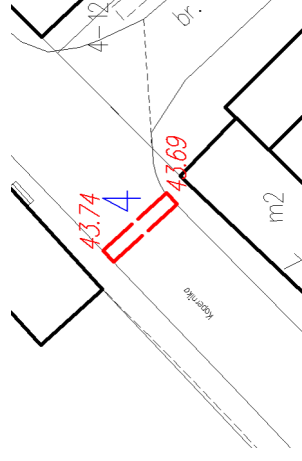
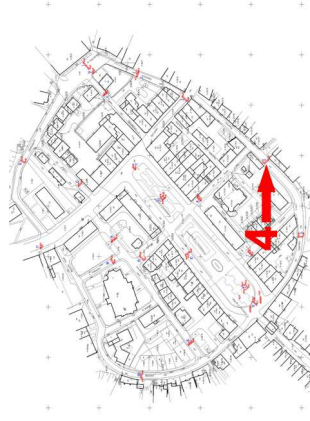
1 m

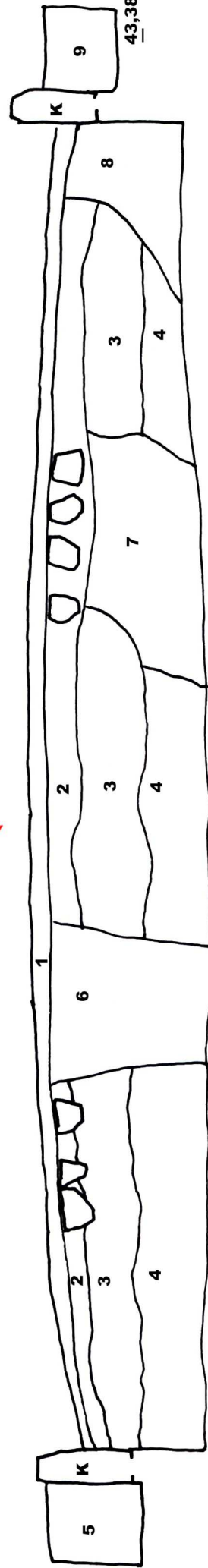

BARTOSZYCE stan. 1

wykop nr 4 ul. M. Kopernika

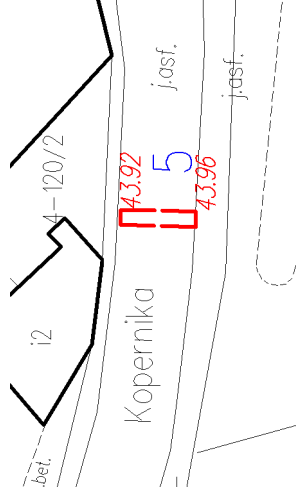
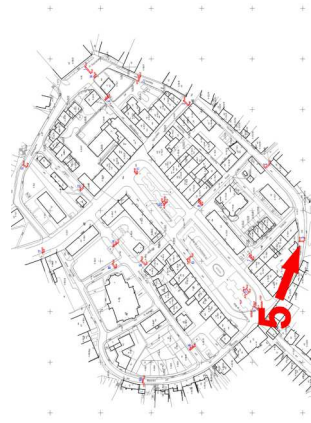
- 1 asfalt
- 2 bruk na podsypce z piasku
- 3 glina z piaskiem, gruz ceglany, kamienie
- 4 ilasta glina, gruz ceglany
- 5; 9 humus, piasek
- 6; 7; 8 wkopy

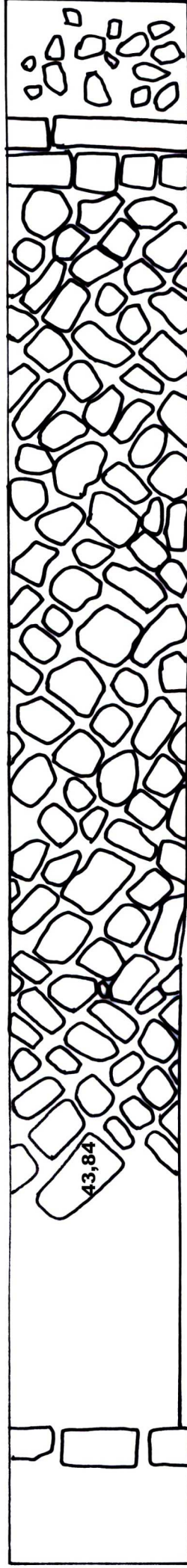

BARTOSZYCE stan. 1

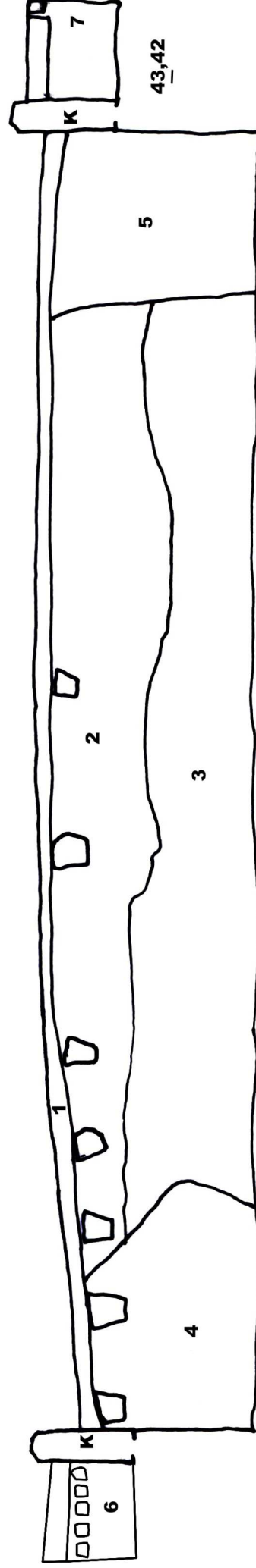
wykop nr 5 ul. M. Kopernika

- 1 asfalt
- 2 bruk na podsypce z piasku
- 3 glina z piaskiem, gruz ceglany, kamienie, szczątki organiczne
- 4; 5 wkopy
- 6 bruk z małych kamieni polnych, humus
- 7 humus, piasek

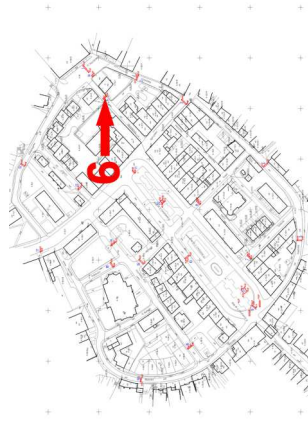
1 m

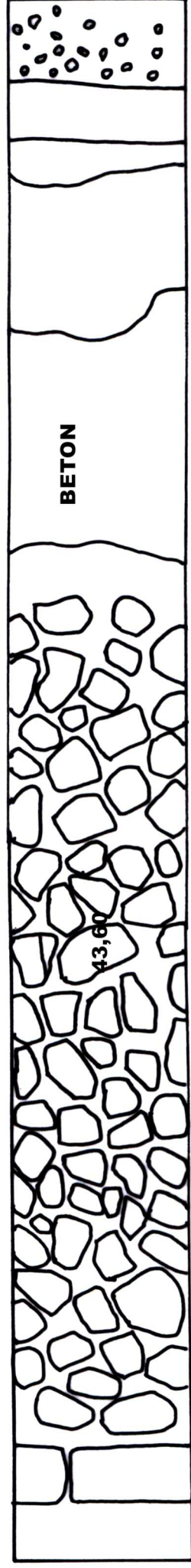
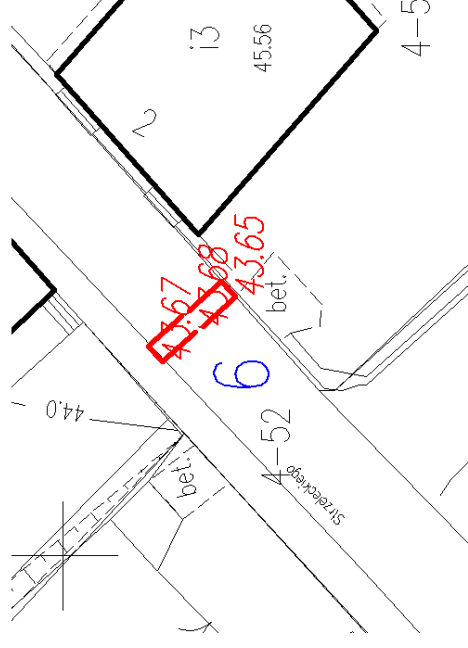

BARTOSZYCE stan. 1

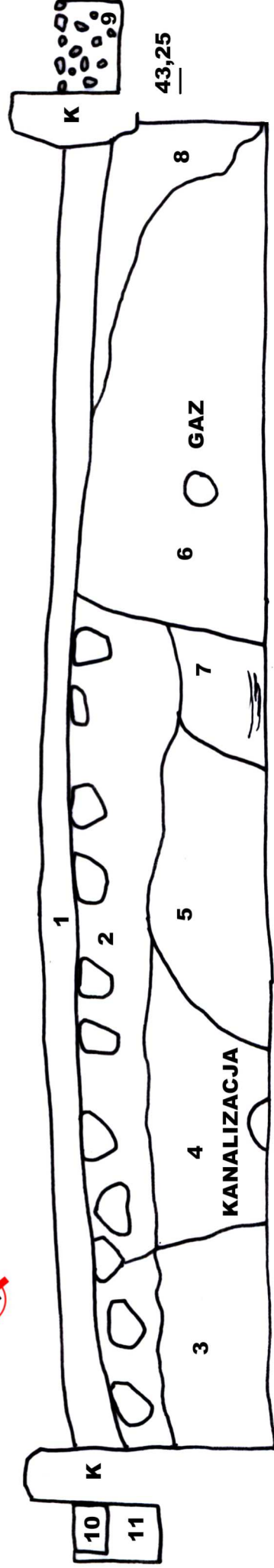
wykop nr 6 ul. Strzeleckiego

- 1 asfalt
- 2 bruk na podsypce z piasku
- 3; 4; 5; 6; 8 wkopy
- 7 ilasta glina, szczątki organiczne
- 9 humus, tłuczeń
- 10 płytki chodnikowe
- 11 humus

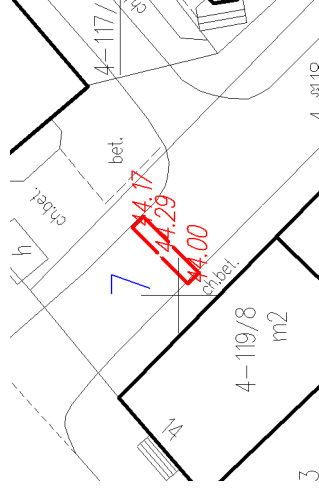
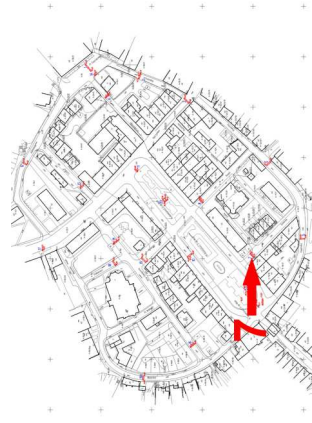
1 m

BARTOSZYCE stan. 1

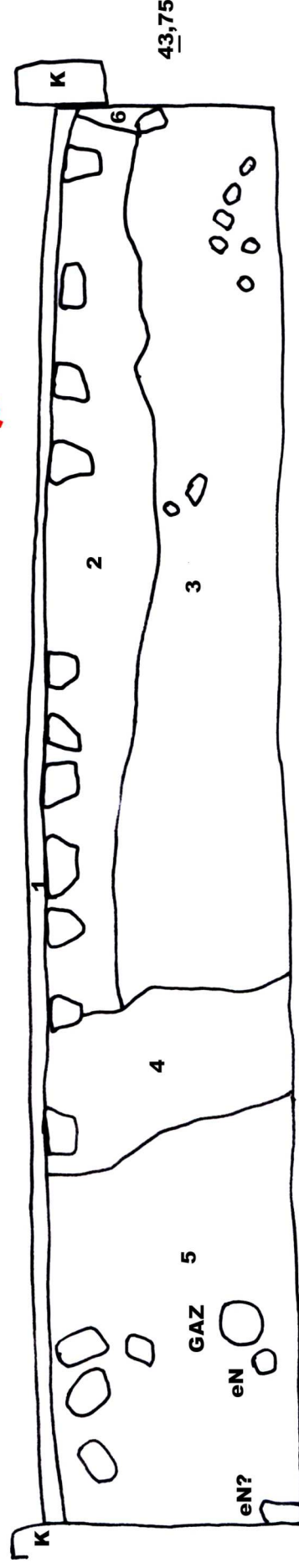
wykop nr 7 ul. Kowali

- 1 asfalt
- 2 bruk na podsypce z piasku
- 3 glina z piaskiem, gruz ceglany, kamienie
- 4 glina z piaskiem
- 5; 6 wkopy

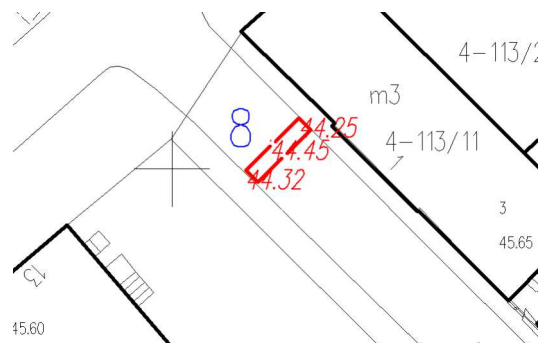
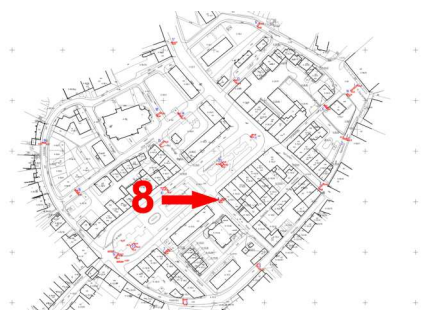
1 m

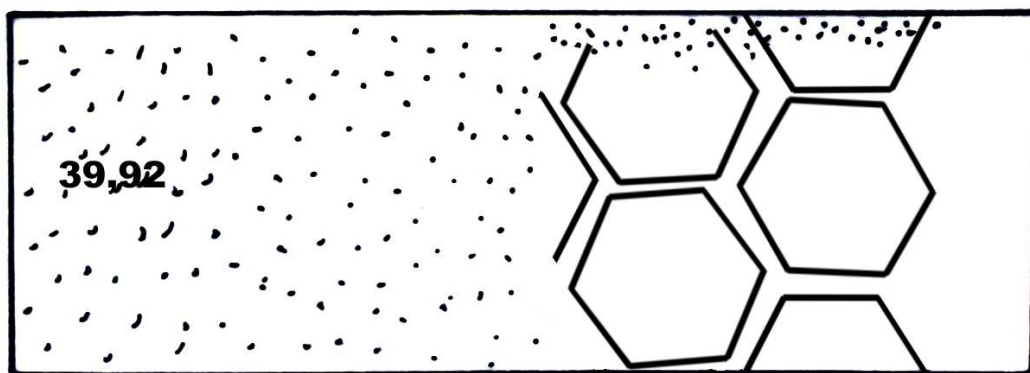

BARTOSZYCE stan. 1

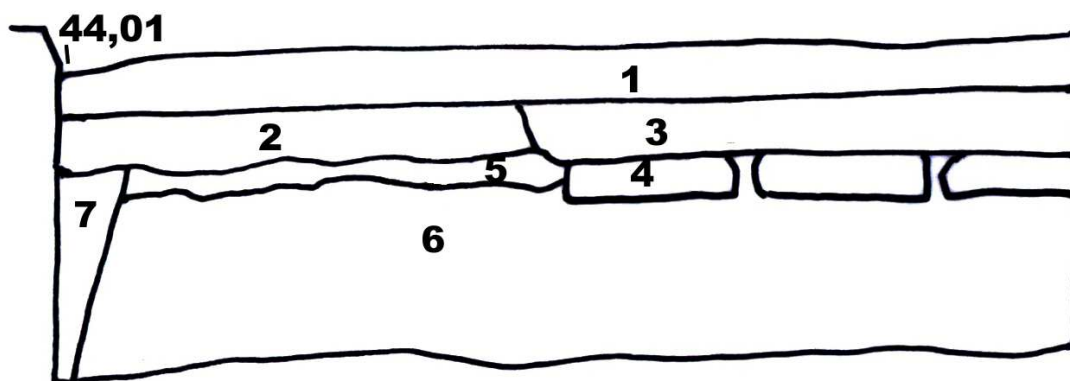
wykop nr 8 ul. Szewców

- 1 asfalt
- 2 beton
- 3 asfalt
- 4 trylinka
- 5 piasek - podsypka
- 6 glina ze żwirem
- 7 wkop

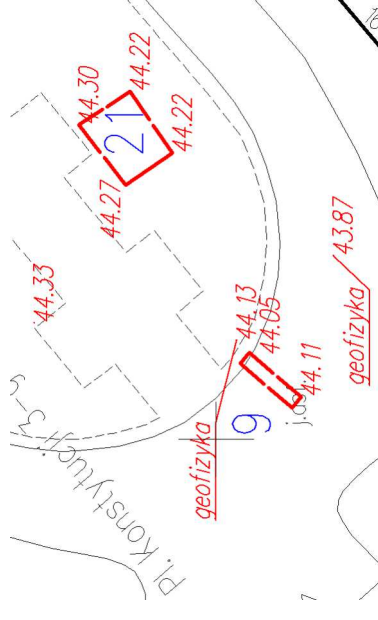
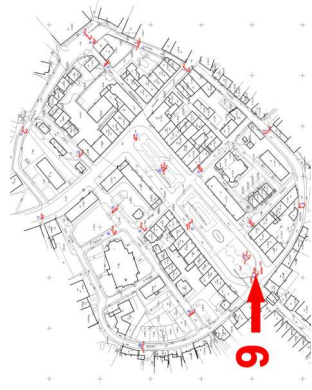

1 m

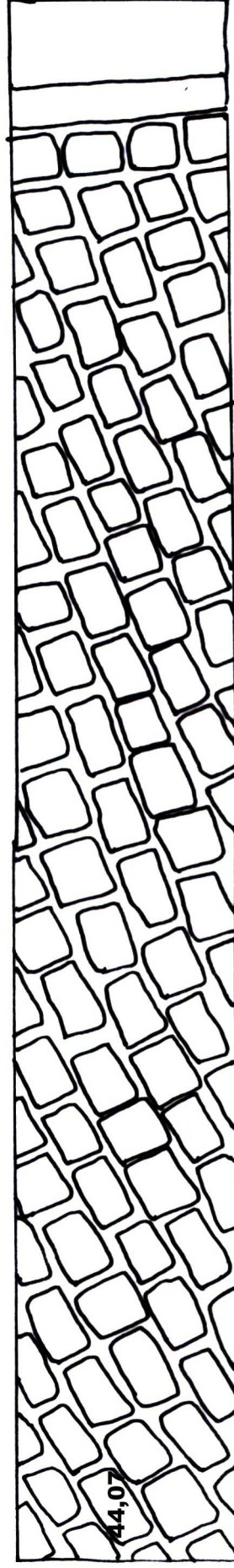

BARTOSZYCE stan. 1

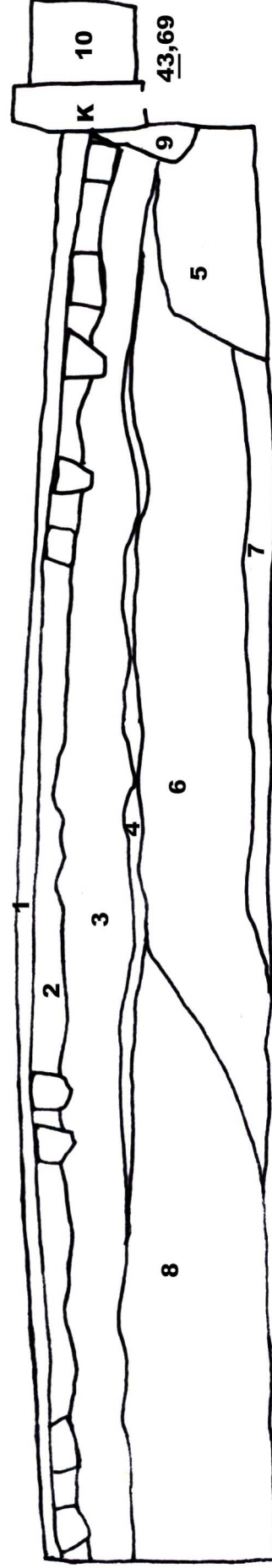
wykop nr 9 Plac Konstytucji Trzeciego Maja

- 1 asfalt
- 2 bruk
- 3 piasek - podsypka
- 4 piasek - podsypka
- 5 glina, gruz ceglany, kamienie, zaprawa wapienna
- 6 glina, piasek, gruz ceglany
- 7 ilasta glina, gruz ceglany, spalenizna
- 8 glina, piasek, gruz
- 9 wkop
- 10 humus

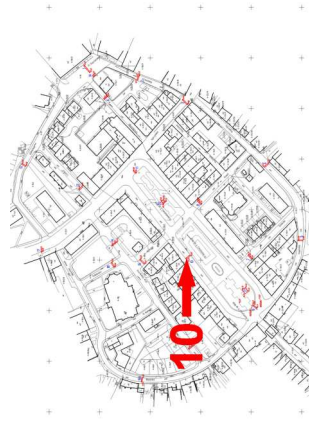

1 m

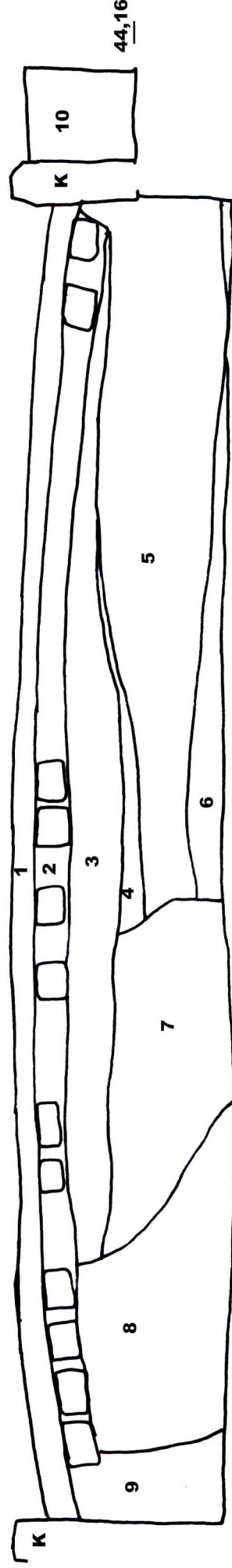
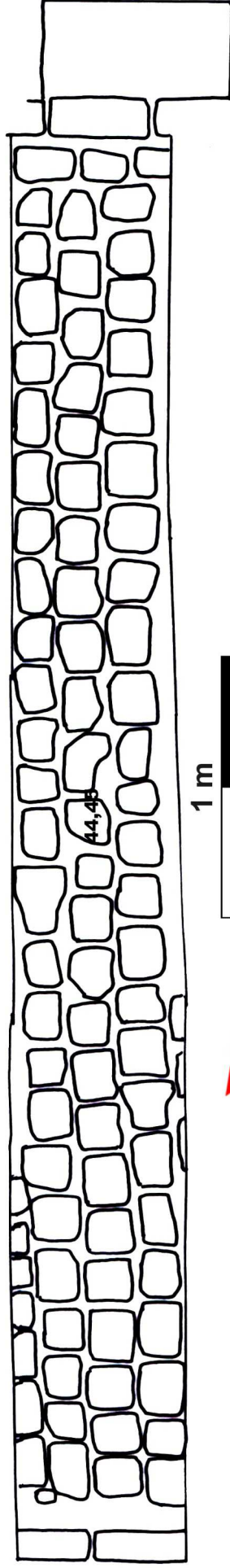
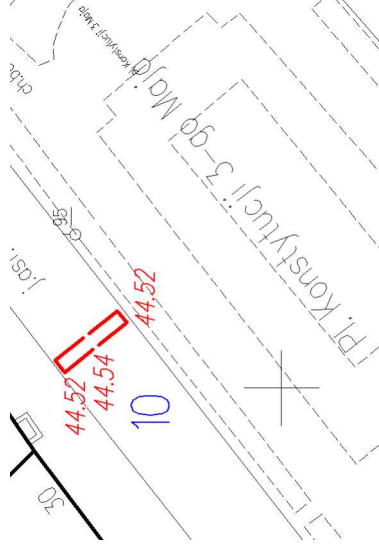

BARTOSZYCE stan. 1

wykop nr 10 Plac Konstytucji Trzeciego Maja

- 1 asfalt
- 2 bruk
- 3 piasek - podsypka
- 4 glina, piasek, gruz ceglany
- 5 glina, piasek, gruz ceglany, fragm. kafli piecowych
- 6 szara glina, szczątki organiczne (drewno)
- 7; 8; 9 wkopy
- 10 piasek

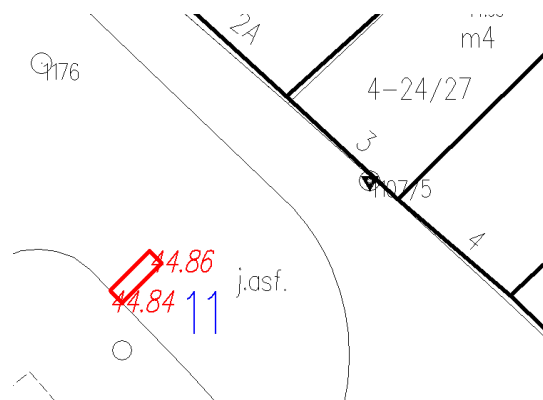
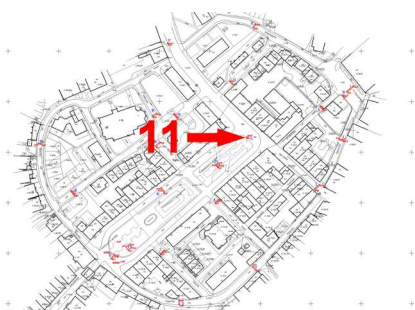

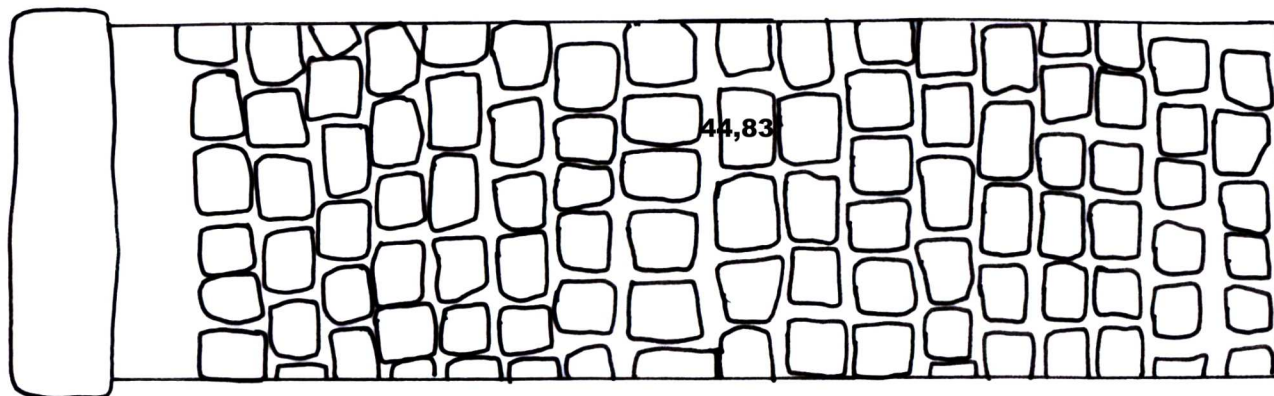
BARTOSZYCE stan. 1

wykop nr 11

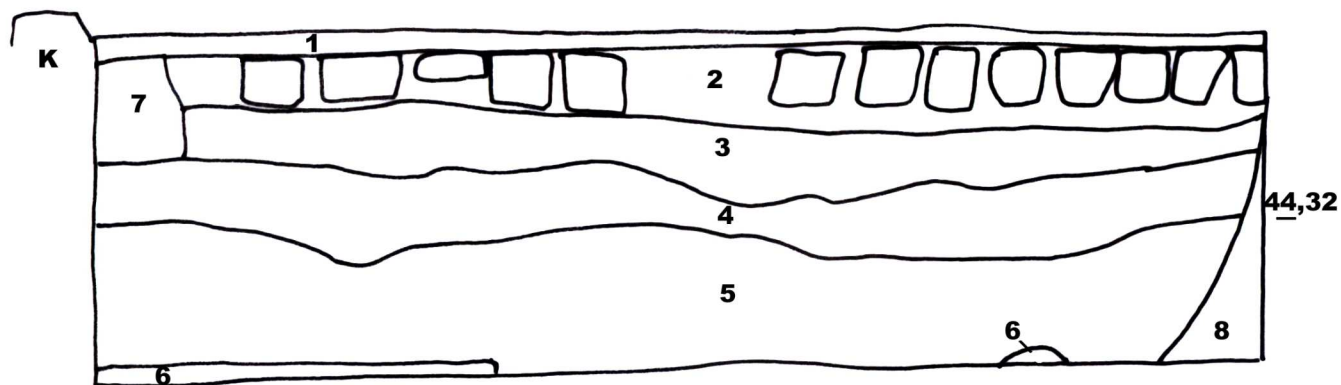
Plac Konstytucji Trzeciego Maja

- 1 asfalt
- 2 bruk na podsypce z piasku
- 3 glina, piasek, gruz ceglany
- 4 szara ilasta glina
- 5 ilasta glina, szczątki organiczne (drewno)
- 6 belka drewniana sosna
- 7; 8 wkopy

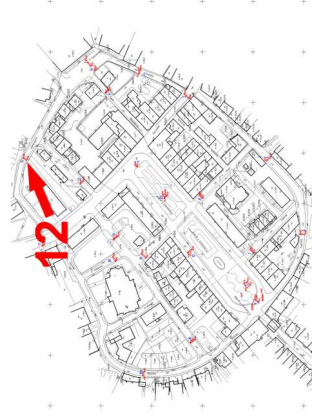
1 m

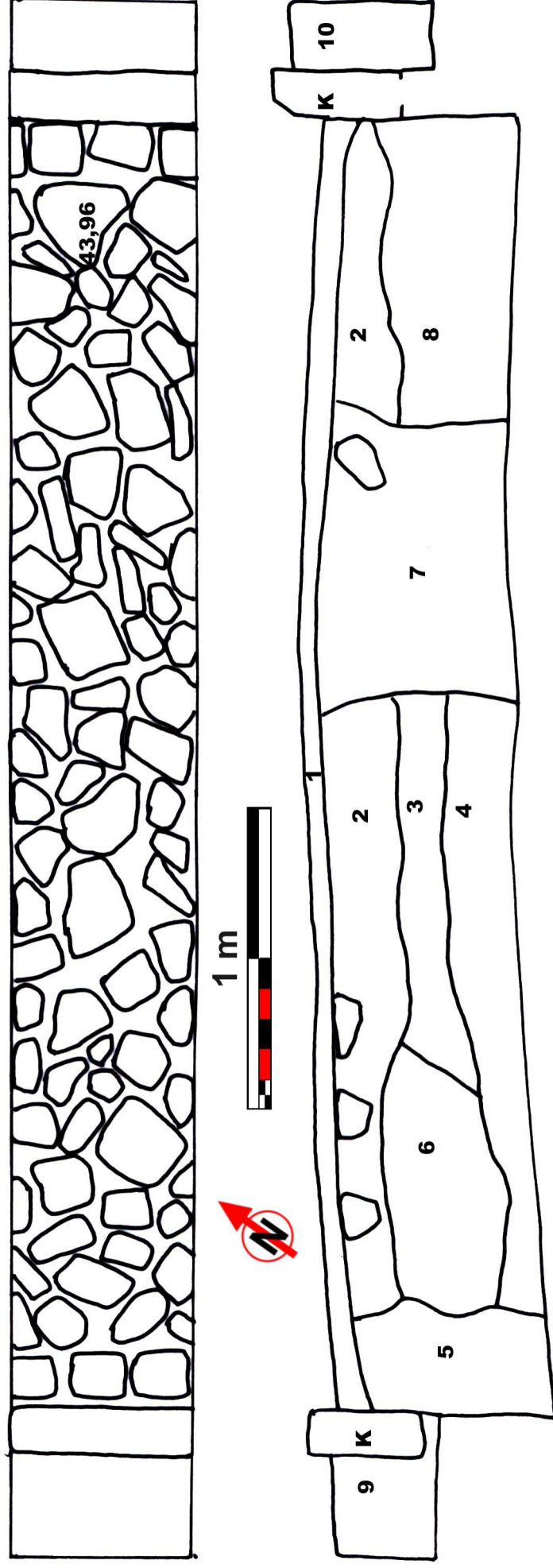

BARTOSZYCE stan. 1

wykop nr 12 ul. J. Kilińskiego

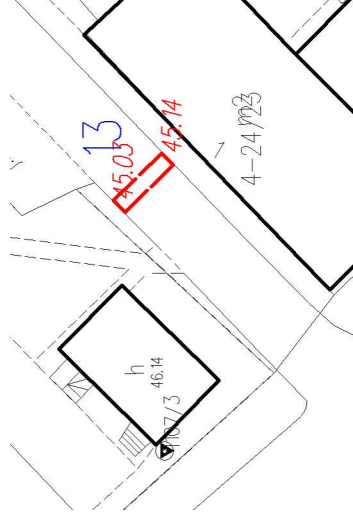
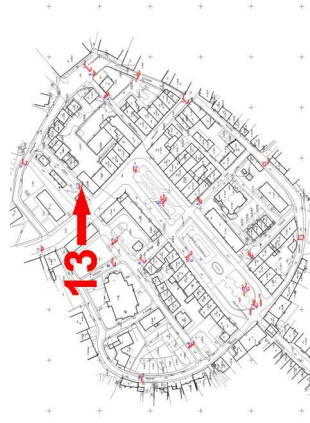

- 1 asfalt
- 2 bruk na podsypce z piasku
- 3 glina, piasek
- 4 glina, piasek, gruz ceglany
- 5; 6; 7 wkopy
- 8 glina, piasek - niwelacja
- 9; 10 humus, piasek

BARTOSZYCE stan. 1

wykop nr 13 ul. Cicha

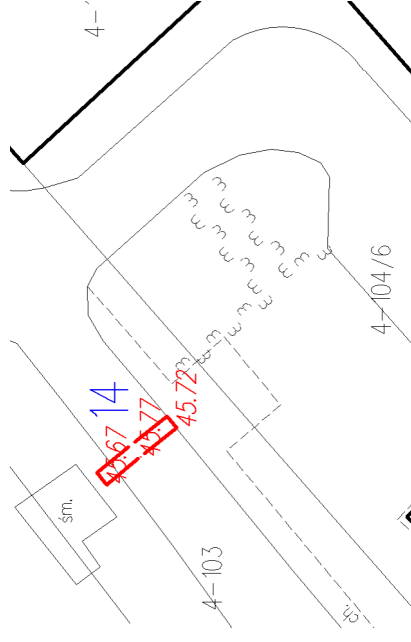

- 1 asfalt
- 2 bruk na podsypce z piasku
- 3 wkop
- 4 ilasta glina, piasek, gruz ceglany
- 5; 6; 7 wkopy
- 8 humus, piasek

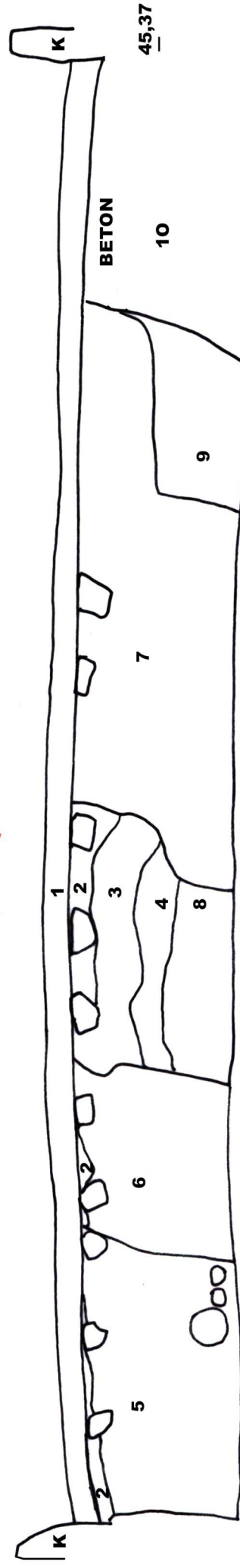

1 m

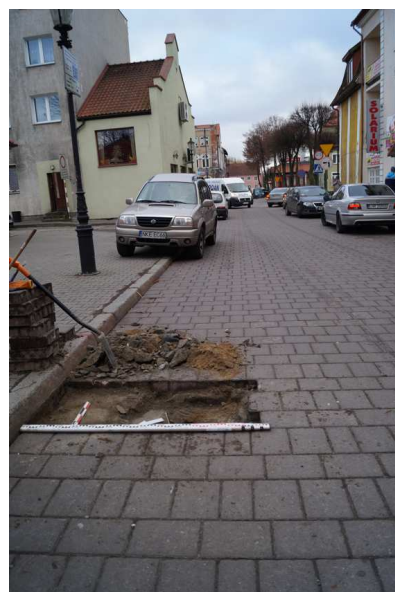
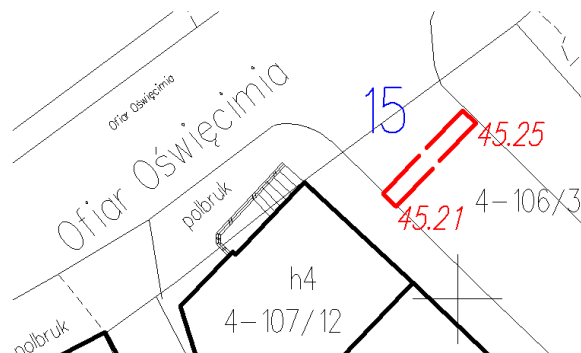
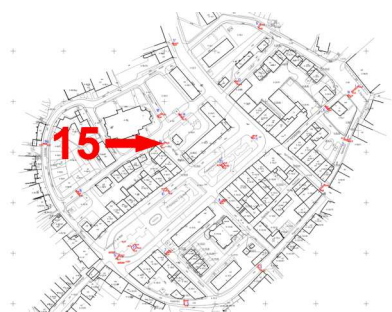
- 1 asfalt
- 2 bruk na podsypce z piasku
- 3 glina, piasek, gruz ceglany
- 4 glina, piasek
- 5; 6; 7; 8; 9 wkopy
- 10 beton

BARTOSZYCE stan. 1

wykop nr 15 ul. Rynkowa

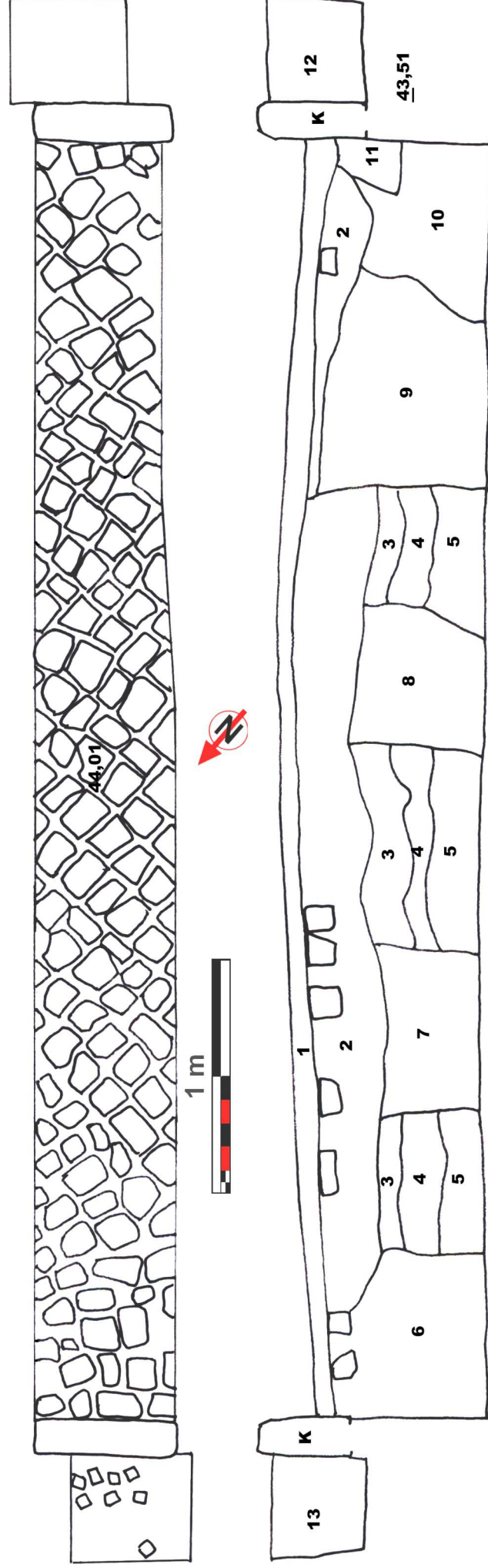
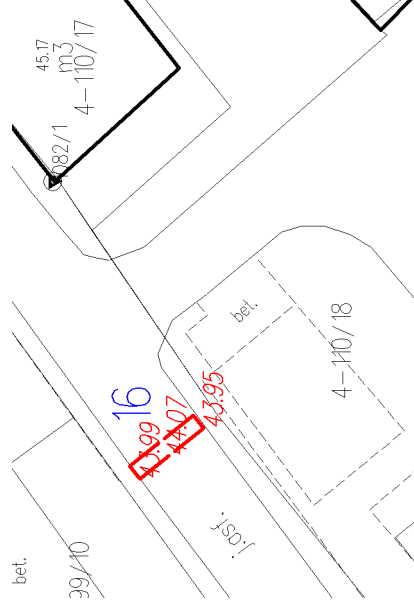

BARTOSZYCE stan. 1

wykop nr 16 ul. Ofiar Oświęcimia

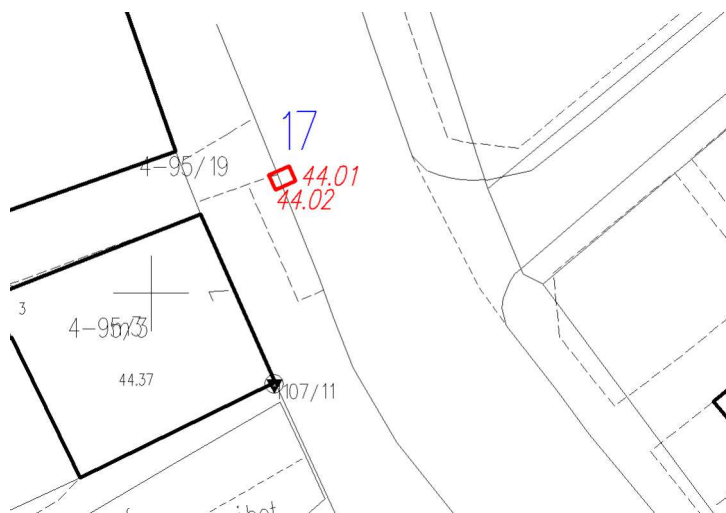
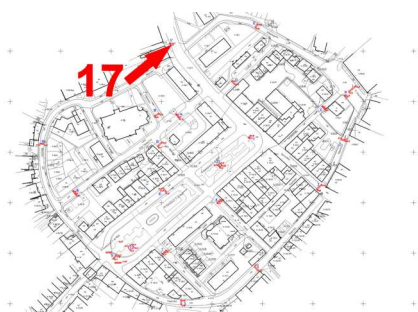
- 1 asfalt
- 2 bruk na podsypce z piasku
- 3 glina, piasek, gruz ceglany, kamienie
- 4 glina, piasek
- 5 ilasta glina
- 6; 7; 8; 9; 10; 11 wkopy
- 12; 13 humus, piasek

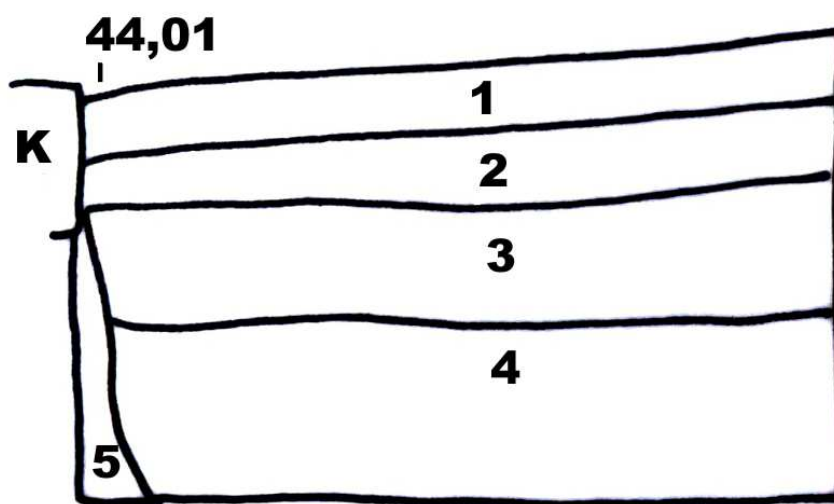

BARTOSZYCE stan. 1

wykop nr 17 ul. J. Bema

- 1 asfalt
- 2 glina
- 3 piasek
- 4 ilasta glina
- 5 wkop

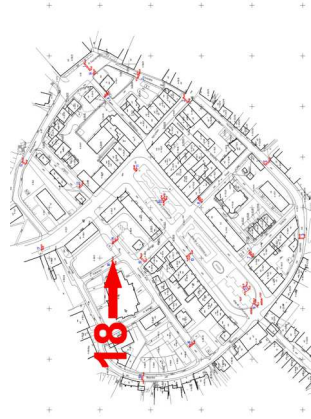
1 m

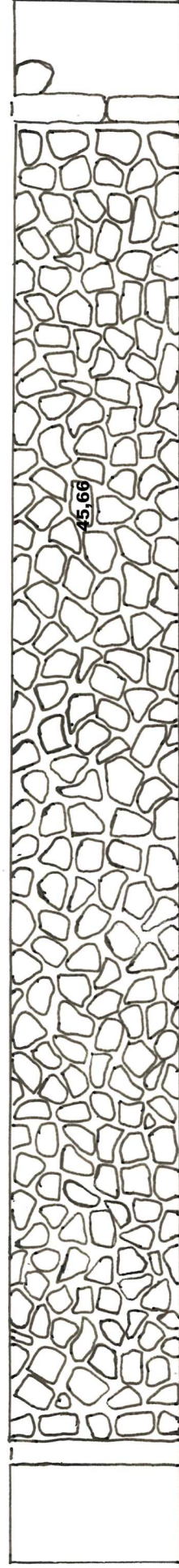
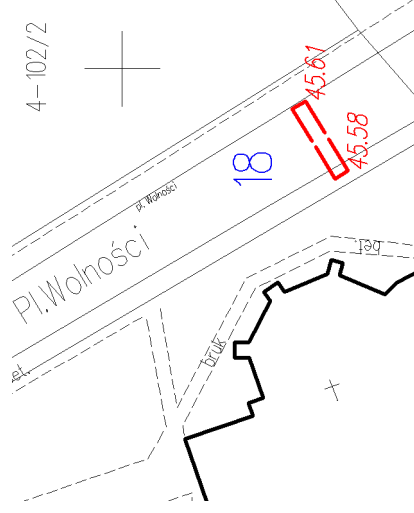

BARTOSZYCE stan. 1

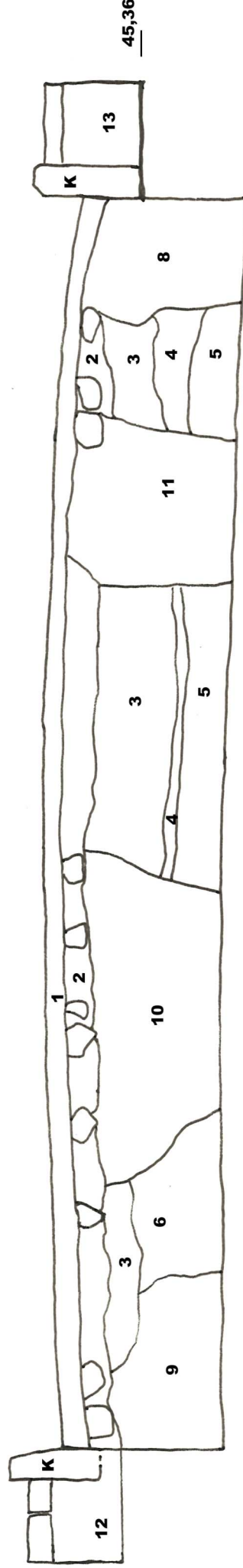
wykop nr 18 Plac Wolności

- 1 asfalt
- 2 bruk na podsypce z piasku
- 3 glina, piasek, gruz ceglany, kamienia
- 4 ilasta glina
- 5 glina, piasek
- 6; 8; 9; 10; 11 wkopy
- 12; 13 humus, piasek

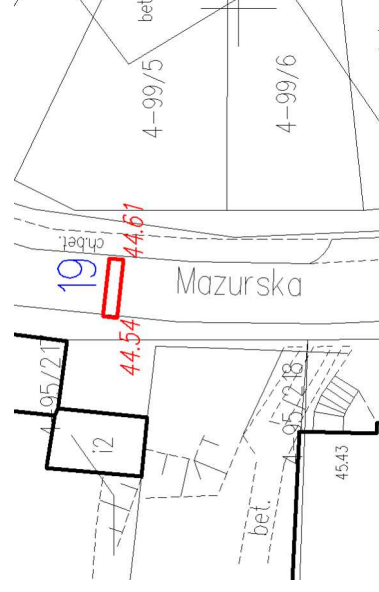
1 m

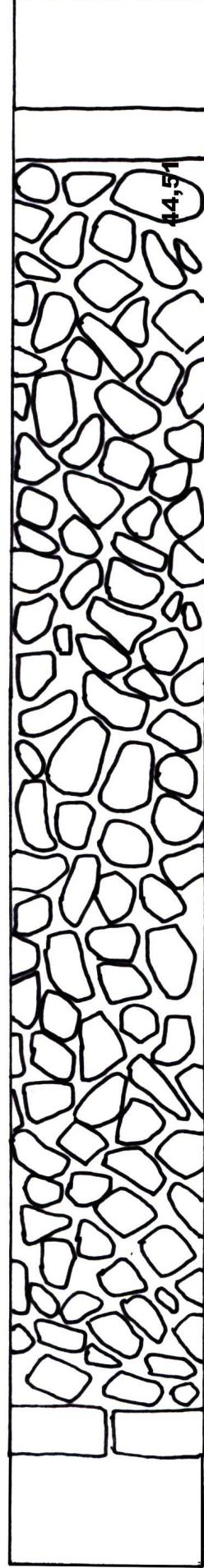

BARTOSZYCE stan. 1

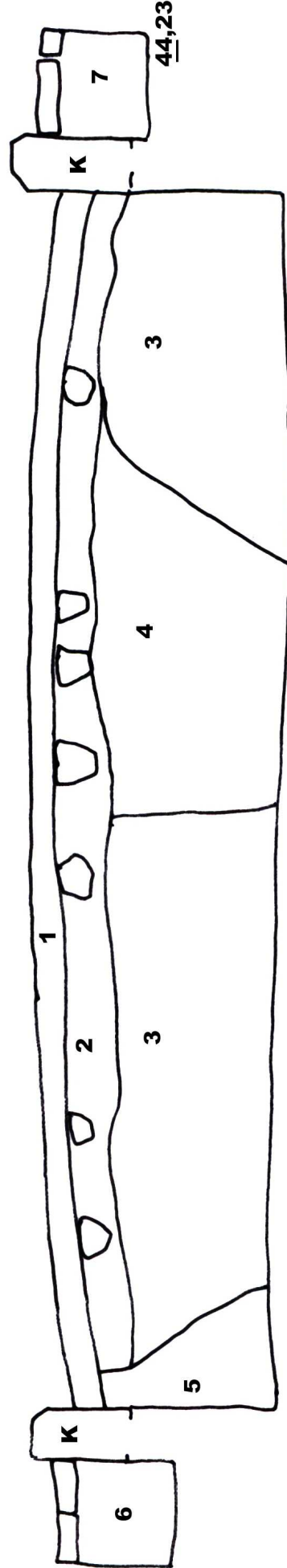
wykop nr 19 ul. Mazurska

- 1 asfalt
- 2 bruk na podsypce z piasku
- 3 glina, piasek, spalenizna, szczątki organiczne
- 4; 5 wkopy
- 6; 7 humus, piasek

1 m

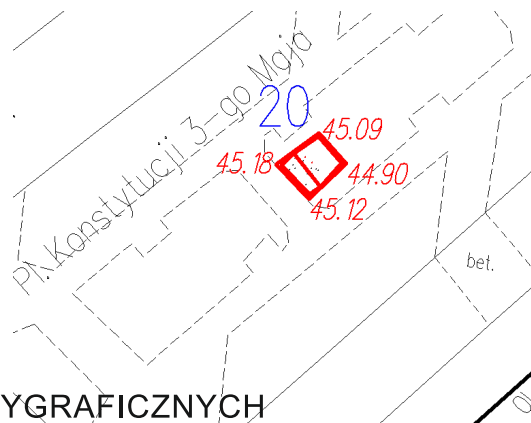
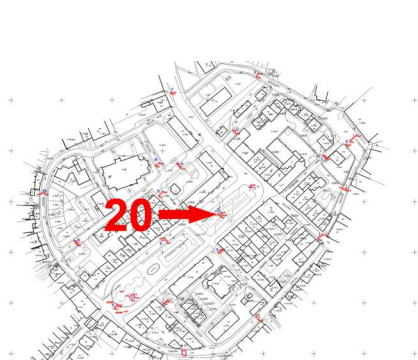

BARTOSZYCE stan. 1

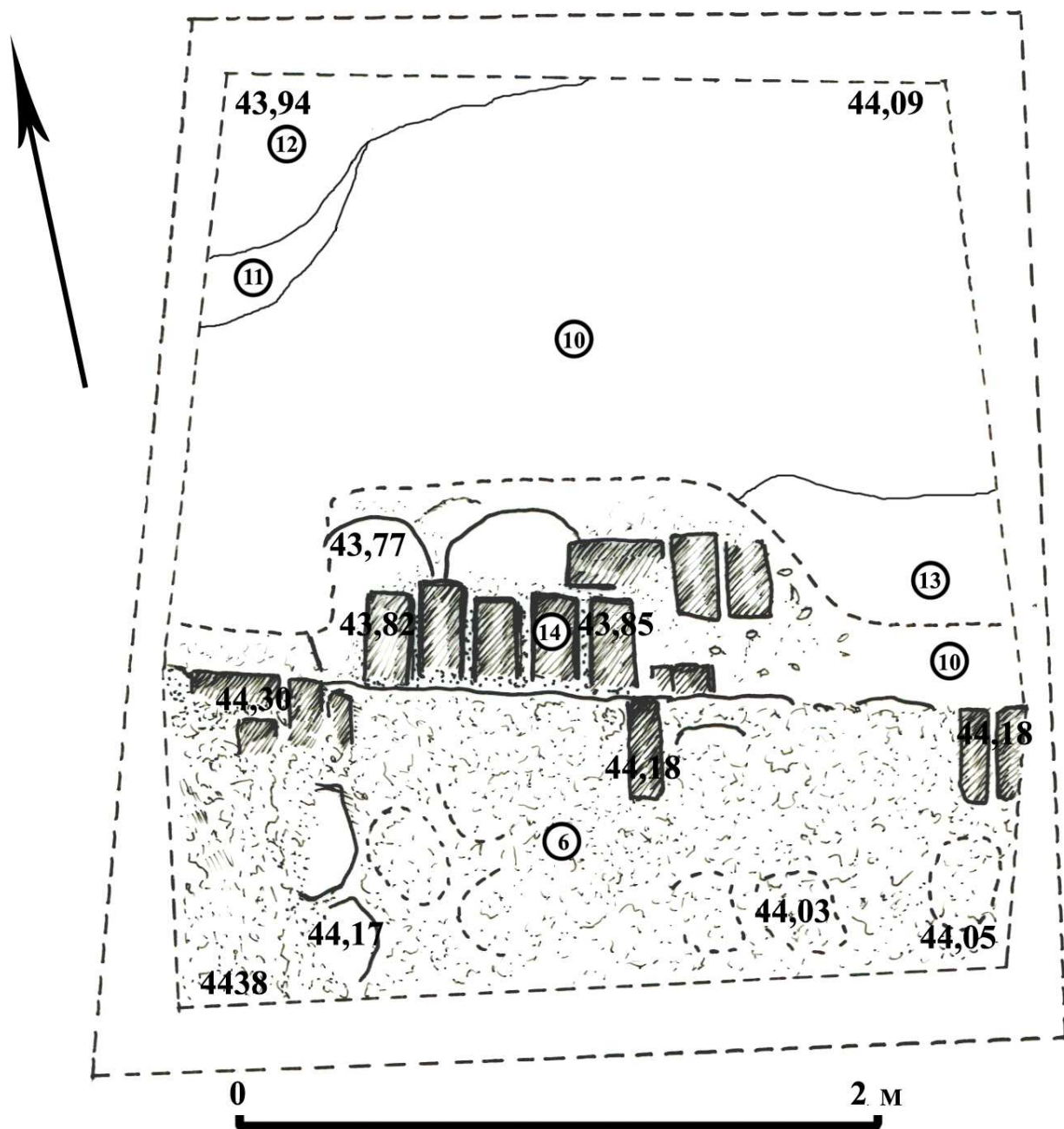
wykop nr 20

Plac Konstytucji Trzeciego Maja

OPIS WYDZIELONYCH JEDNOSTEK STRATYGRAFICZNYCH
ZAMIESZCZONY JEST W TEKŚCIE OPRACOWANIA

FUNDAMENT GOTYCKI j.s. 6

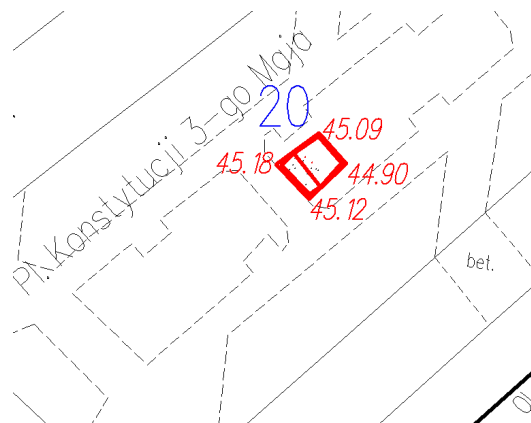
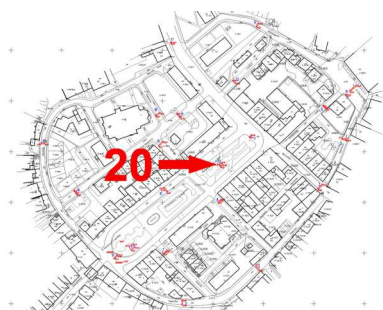

BARTOSZYCE stan. 1

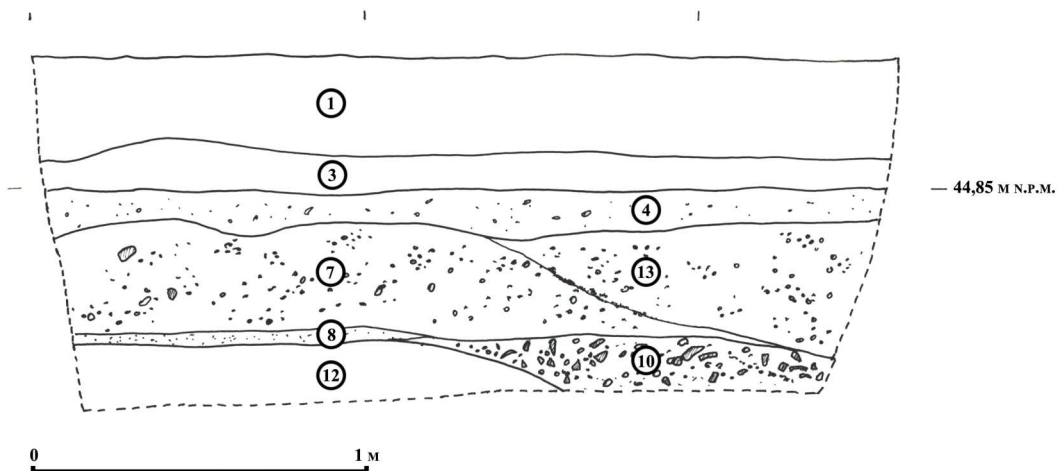
wykop nr 20

Plac Konstytucji Trzeciego Maja

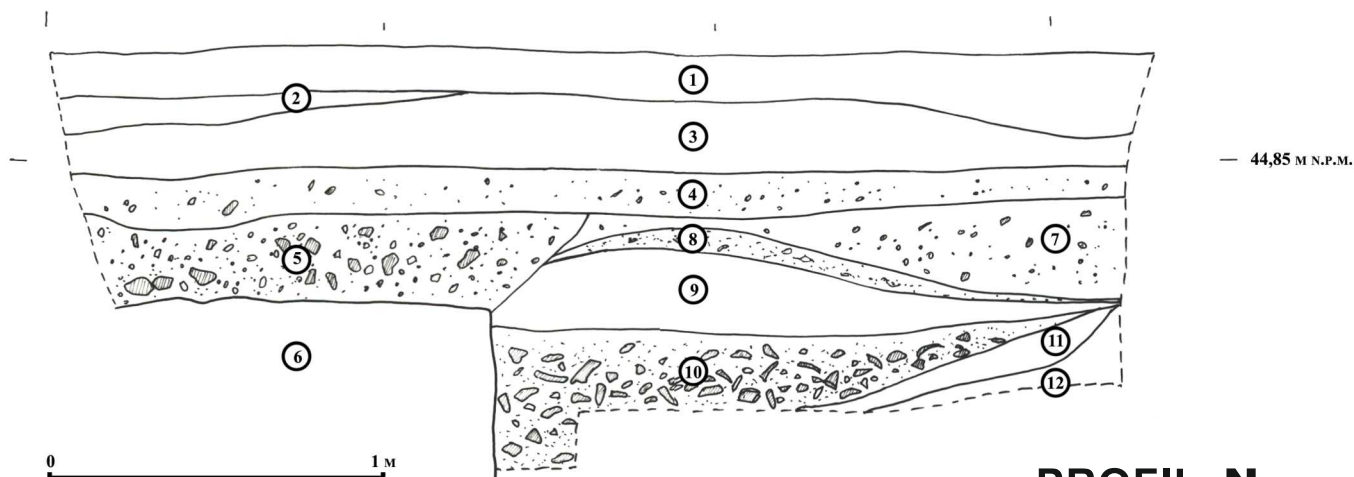

OPIS WYDZIELONYCH JEDNOSTEK STRATYGRAFICZNYCH
ZAMIESZCZONY JEST W TEKŚCIE OPRACOWANIA

FUNDAMENT GOTYCKI j.s. 6

PROFIL E

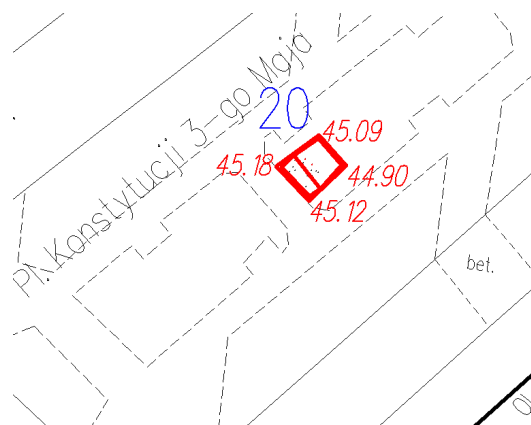
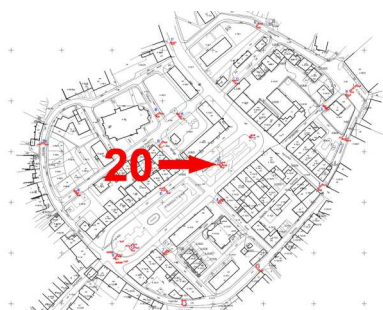
PROFIL N

BARTOSZYCE stan. 1

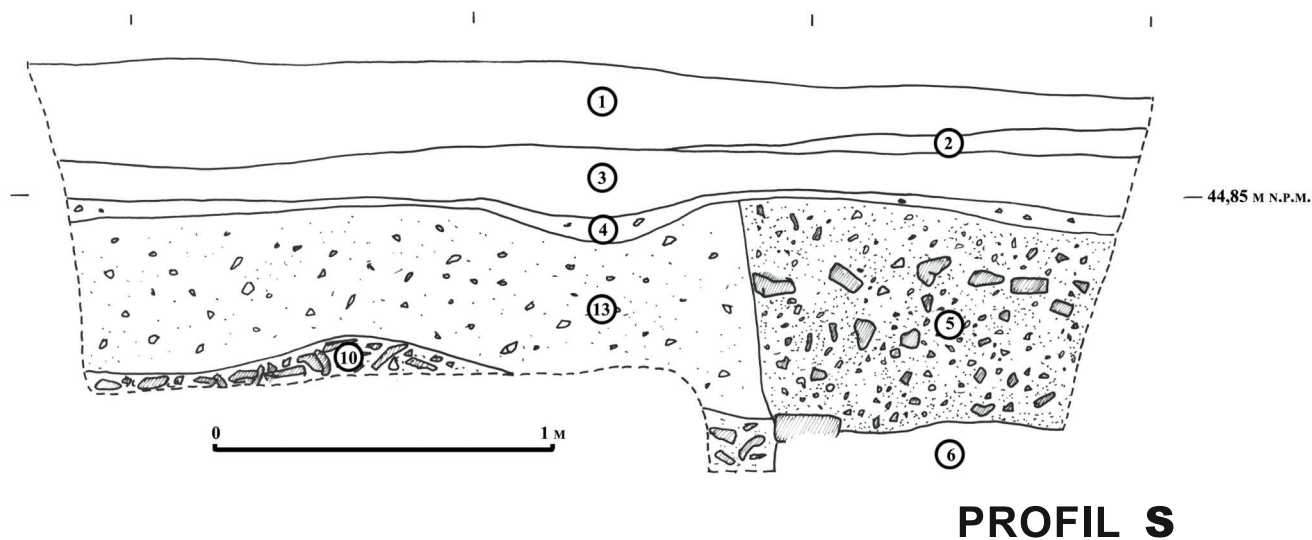
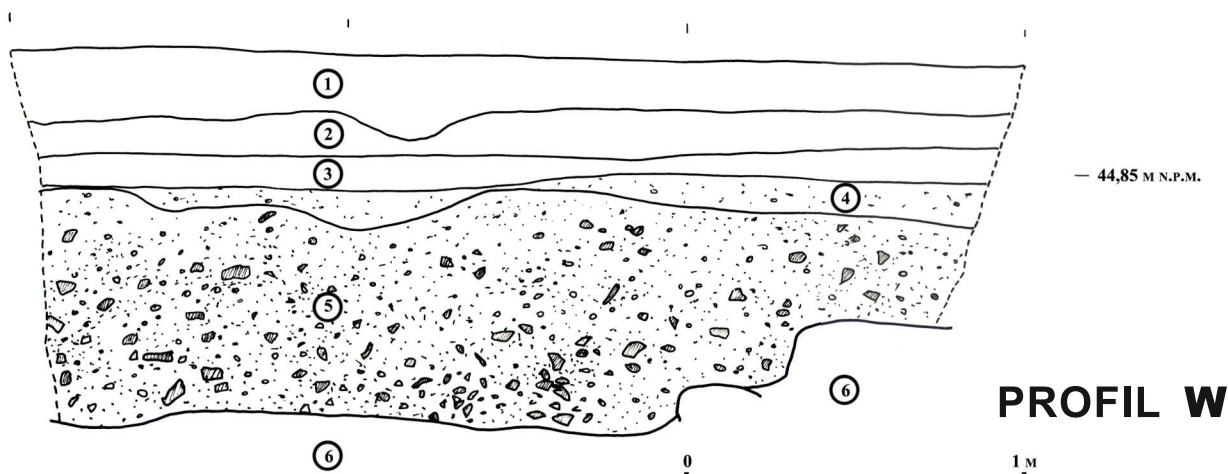
wykop nr 20

Plac Konstytucji Trzeciego Maja

OPIS WYDZIELONYCH JEDNOSTEK STRATYGRAFICZNYCH
ZAMIESZCZONY JEST W TEKŚCIE OPRACOWANIA

FUNDAMENT GOTYCKI j.s. 6

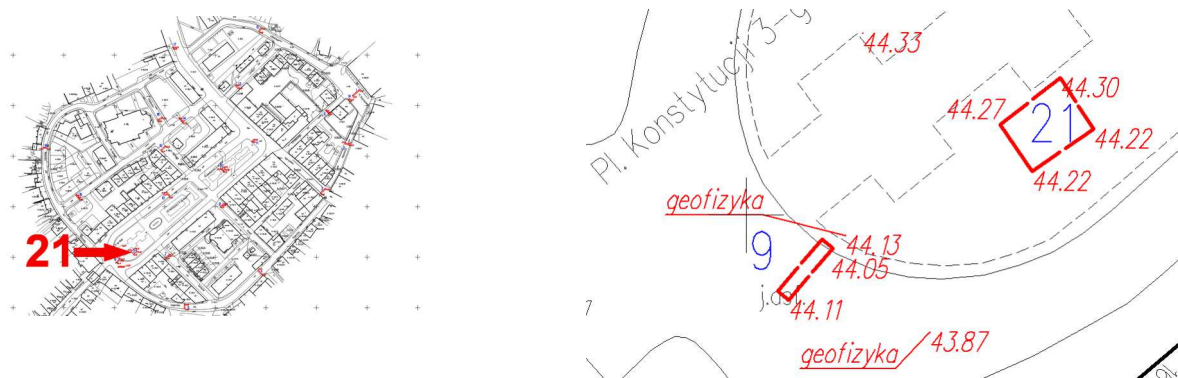

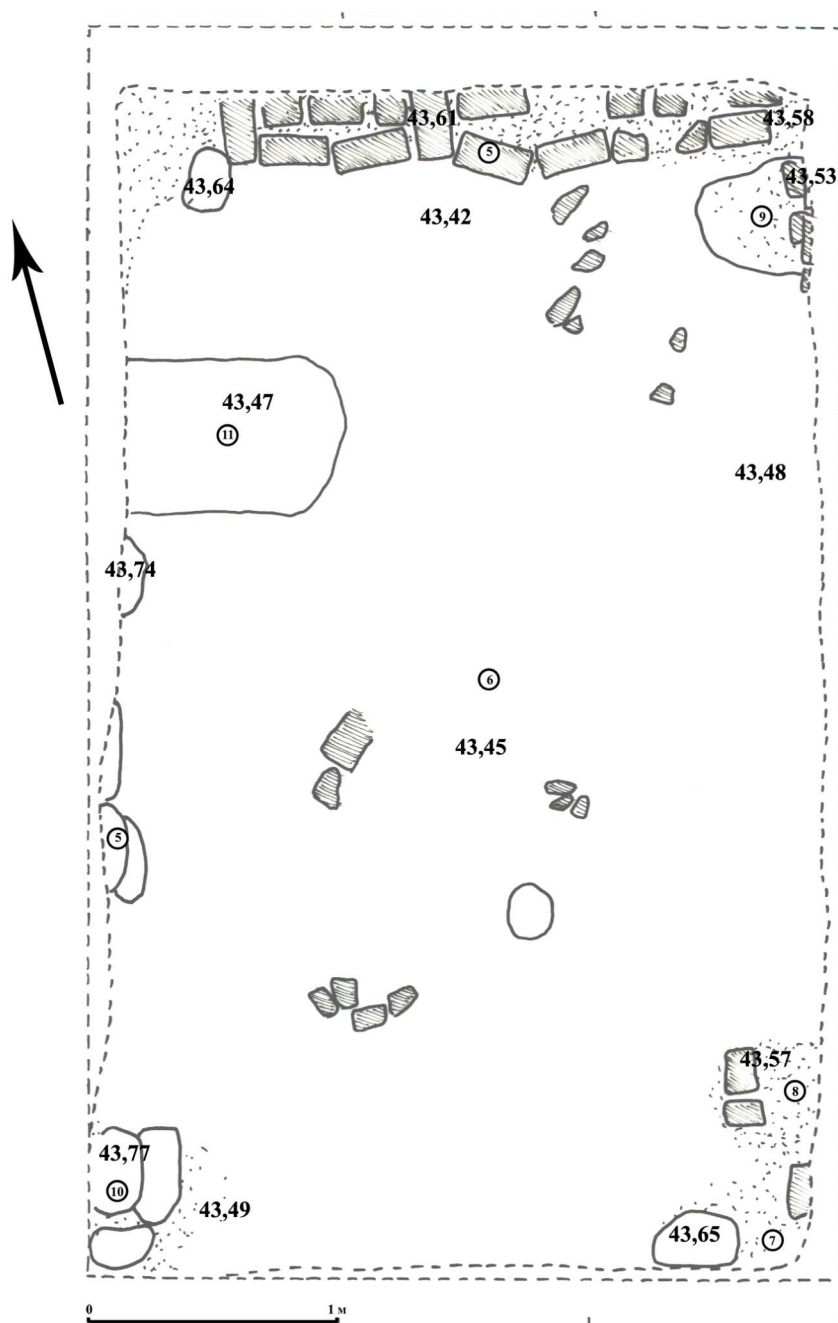
BARTOSZYCE stan. 1

wykop nr 21

Plac Konstytucji Trzeciego Maja

OPIS WYDZIELONYCH JEDNOSTEK STRATYGRAFICZNYCH
ZAMIESZCZONY JEST W TEKŚCIE OPRACOWANIA

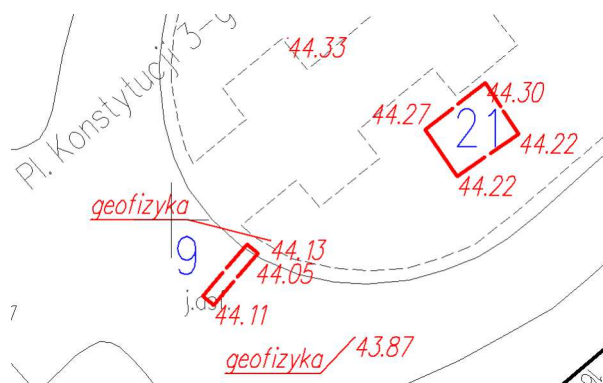
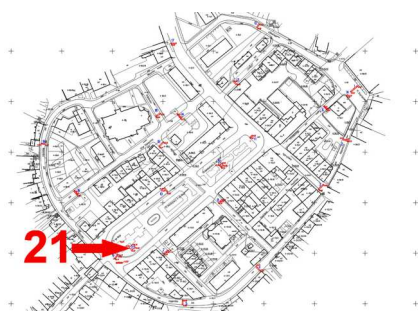

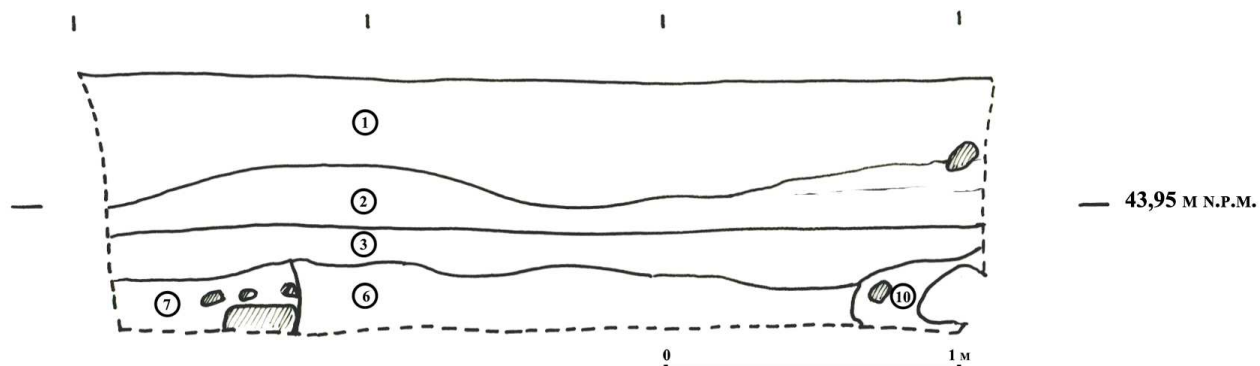
BARTOSZYCE stan. 1

wykop nr 21

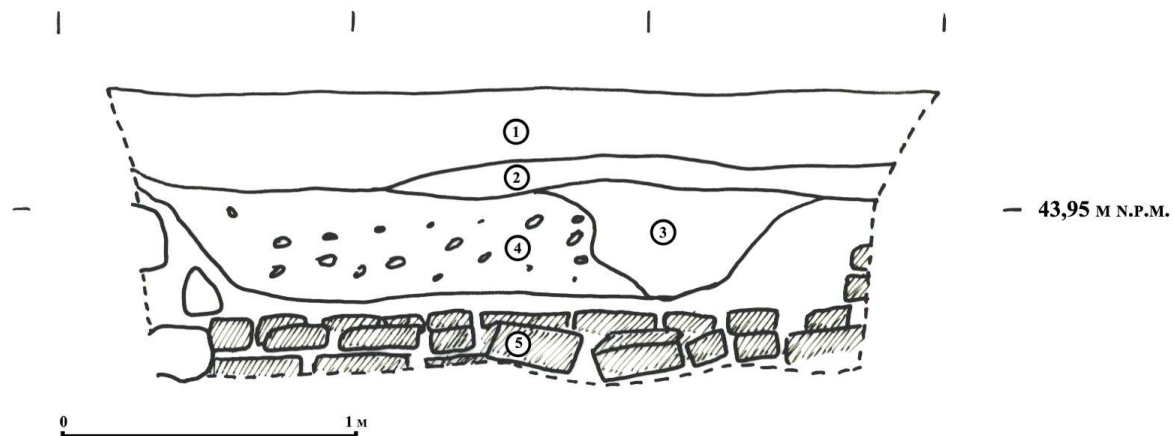
Plac Konstytucji Trzeciego Maja

OPIS WYDZIELONYCH JEDNOSTEK STRATYGRAFICZNYCH
ZAMIESZCZONY JEST W TEKŚCIE OPRACOWANIA

PROFIL W

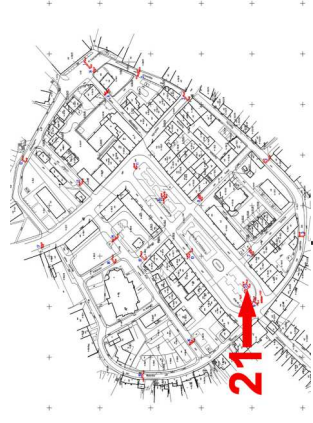

PROFIL E

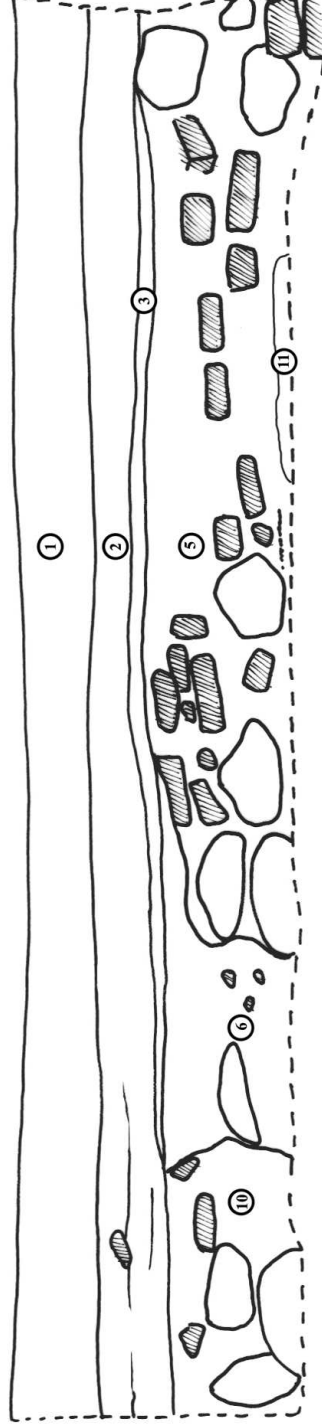
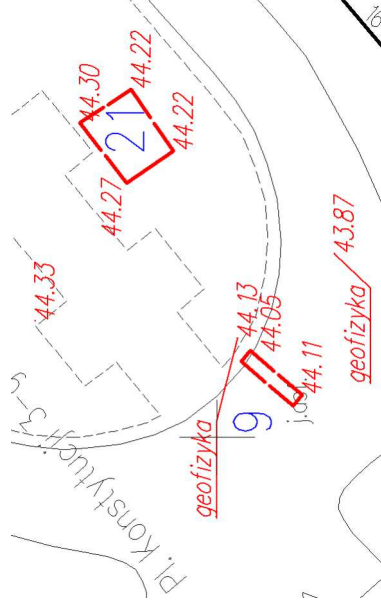

BARTOSZYCE stan. 1

wykop nr 21 Plac Konstytucji Trzeciego Maja

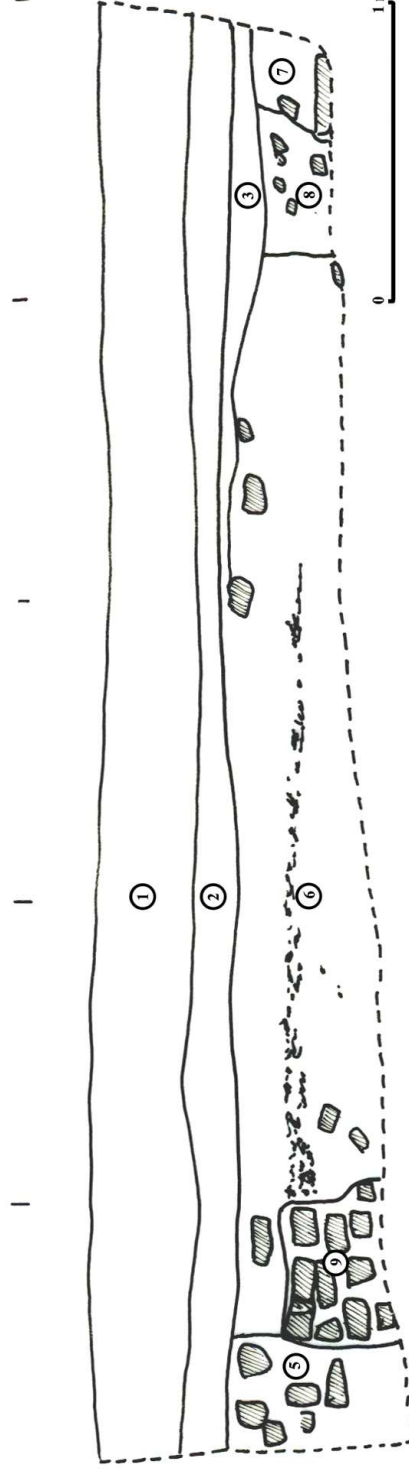

OPIS WYDZIELONYCH
JEDNOSTEK STRATYGRAFICZNYCH
ZAMIESZCZONY JEST
W TEKŚCIE OPRACOWANIA

— 43,95 M N.P.M.

PROFIL N

— 43,95 M N.P.M.

PROFIL S